

TÜZÜK

GENEL SEKRETERLİK

2025

**TEK MİLLET
TEK BAYRAK
TEK VATAN
TEK DEVLET**

İÇİNDEKİLER

	MADDE	SAYFA
1. KISALTMALAR		17
2. TÜZÜK'TE DEĞİŞİKLİK YAPAN PARTİ İÇİ MEVZUAT		18

BİRİNCİ KISIM GENEL ESASLAR

Partinin Adı	1	19
Kuruluşun Temel Dayanakları	2	19
Partinin Kısaltılmış Adı, Genel Merkezi ve Amblemi	3	19
Temel Amaçlar	4	20
Görev İlkeleri	5	23

İKİNCİ KISIM PARTİ ÜYELİĞİ

Parti Üyesi Olabilme Şartları	6	24
Üyelik Başvurusu ve Gerekli Belgeler	7	24
Üyelik Başvurusunun Karara Bağlanması ve Üye Kayıt İşlemi	8	25
Partiden Ayrılmış Olanların Yeniden Üyeliğe Kabulü	9	25
Sürekli Yurt Dışında Bulunan Vatandaşların Üyeliği	10	26
Genel Merkezin Üye Kayıt Yetkisi	11	26
Üye Kimlik Belgesi	12	27
Üyeliğin Sona Ermesi	13	27
Üyelerin Hakları ve Yükümlülükleri	14	28
Genel Merkez Üye Yazım Kütüğü	15	29

ÜÇÜNCÜ KISIM**BİRİNCİ BÖLÜM
PARTİ TEŞKİLATI**

Teşkilat	16	29
Teşkilat Kademeleri	17	29
Teşkilat Kademe Organları	18	30
Mahalle, Köy, Sandık Bölgesi ve Seçim Çevresi Temsilci ve Kurulları	19	31
Yurt Dışı Temsilcilikler	20	32

İKİNCİ BÖLÜM**TEŞKİLAT ORGANLARININ OLUŞUMLARI, GÖREV VE YETKİLERİ****BİRİNCİ AYIRIM****BELDE TEŞKİLATI****32**

Belde Kongresi	21	32
Belde Kongresi Delegeleri	22	33
Belde Kongresi Delege Seçimleri ve Delege Listesinin Onaylanması	23	34
Belde Başkanı	24	34
Belde Yönetim Kurulu	25	34
Belde Yönetim Kurulunun Görev ve Yetkileri	26	35
Belde Yürütme Kurulu	27	35

İKİNCİ AYIRIM**İLÇE TEŞKİLATI****36**

İlçe Kongresi	28	36
İlçe Kongresi Delegeleri	29	36

	MADDE	SAYFA
İlçe Kongresi Delege Seçimleri	30	37
İlçe Başkanı	31	39
İlçe Yönetim Kurulu	32	40
İlçe Yürütme Kurulu	33	40
ÜÇÜNCÜ AYIRIM		
İL TEŞKİLATI		41
İl Kongresi	34	41
İl Kongresi Delegeleri	35	41
İl Başkanı	36	42
İl Yönetim Kurulu	37	42
İl Yürütme Kurulu	38	42
DÖRDÜNCÜ AYIRIM		
İLÇE VE İL KONGRELERİNE İLİŞKİN ORTAK HÜKÜMLER		43
Olağan Kongre Zamanı ve Seçilecek Delegeler	39	43
Kongre Gündemlerini Belirleme Yetkisi	40	44
Kongre Delege Listesinin Seçim Kurulunca Onaylanması ve İlanı	41	44
İlçe ve İl Kongresinin İlanı	42	45
Kongre Toplantı ve Karar Yeter Sayısı	43	46
Kongrenin Açılışı, Kongre Divanı, Divanın Yetki ve Görevleri	44	46
Kongrelerin Görev ve Yetkileri	45	47
İlçe ve İl Kongrelerinde Yapılacak Seçimler ve Adaylık	46	48
Kongrelerde Oy Hakkını Kullanma Şekli	47	51
Seçimlerle İlgili İtiraz	48	52

	MADDE SAYFA	
Kongre Sonuçları ve Tutanaklarının Üst Organa Bildirilmesi	49	52
İlçe ve İl Kongrelerinin Olağanüstü Toplanması	50	53
Alt Kademenin Üst Kademe Kongresinde Temsili	51	53
BEŞİNCİ AYIRIM		
İLÇE VE İL YÖNETİM KURULLARINA İLİŞKİN ORTAK HÜKÜMLER		54
Kurucu Yönetim Kurulları	52	54
Yönetim Kurullarının Toplantı ve Karar Nisabı	53	54
Kademelerde Partinin Temsili	54	55
İlçe ve İl Yönetim Kurullarının Görev ve Yetkileri	55	55
Kurul Üyesinin İstifa Etmiş Sayılma Hali	56	56
Yönetim Kurulu Başkan ve Üyeliklerinde Boşalma	57	56
İşten El Çektirme Nedenleri	58	57
İşten El Çektirmenin Usul ve Esasları	59	57
Geçici Kurullar ve Olağanüstü Kongrenin Toplanması	60	59
ALTINCI AYIRIM		
MERKEZ TEŞKİLATI		59
A - BÜYÜK KONGRE		59
Büyük Kongre, Görev ve Yetkileri	61	59
Büyük Kongre Delegeleri	62	60
Büyük Kongreyi Olağan Toplama Yetkisi ve Zamanı	63	61
Büyük Kongre Gündemi ve Delege Listesinin İlanı	64	62
Tüzüğün, Büyük Kongre Hakkında Uygulanacak Diğer Hükümleri	65	62

Genel Başkan'ın Açılış Konuşması ve Komisyon Oluşturulması	66	62
Gündem Maddelerinde Değişiklik ve Kongre Müzakereleri	67	63
Büyük Kongre'de Yapılacak Seçimler	68	64
Büyük Kongre'de Adaylık ve Seçim Hazırlıkları	69	65
Büyük Kongre'nin Olağanüstü Toplanması	70	65
Büyük Kongre Tutanakları	71	66
Büyük Kongre Seçimleriyle İlgili İtiraz	72	66
B-MERKEZ KARAR VE YÖNETİM KURULU (MKYK)		67
MKYK'nın Oluşumu ve Çalışma Esasları	73	67
MKYK'nın Görev ve Yetkileri	74	68
C-GENEL BAŞKAN		71
Genel Başkanlık İçin Adaylık Koşulları	75	71
Genel Başkanın Seçimi ve Görev Süresi	76	71
Genel Başkanın Görev ve Yetkileri	77	71
Genel Başkan Vekili	77/A	73
Genel Başkanlığın Boşalması	78	73
D-MERKEZ YÜRÜTME KURULU (MYK)		73
MYK'nın Oluşumu ve Çalışma Esasları	79	73
MYK'nın Görev ve Yetkileri	80	75
Genel Başkan Yardımcıları	81	76
MYK Üyelerinin Görev ve Yetkileri	82	78

YEDİNCİ AYIRIM**YAN KURULUŞLAR****80****A-KADIN VE GENÇLİK KOLLARI****80**

Kadın ve Gençlik Kollarına Üye Olmak 83 80

Kadın ve Gençlik Kollarının Teşkilat Kademe Organları 84 81

Kadın ve Gençlik Kolları Kademe Organlarının Oluşumu,
Delegeler ve Kongrelerine İlişkin Ortak Hükümler 85 82Kadın ve Gençlik Kolları Kademe Başkan ve Üyelerinin
Yetki ve Görevleri 86 84

Kadın ve Gençlik Kollarına İşten El Çektirme 87 84

B-DİĞER YAN KURULUŞLAR**85**

Parti Teşkilatının Diğer Yan Birim ve Kuruluşları 88 85

SEKİZİNCİ AYIRIM**PARTİ GRUPLARI****86****A-TBMM PARTİ GRUBU****86**

TBMM Parti Grubunun Oluşumu 89 86

Grup Başkan Vekilleri ve Grup Yönetiminin Görevleri 90 86

Grup Üyelerinin Görevleri 91 87

Grupta Gizli Oylama Konuları 92 87

TBMM Parti Grup İç Yönetmeliği 93 88

B-İL GENEL MECLİSİ VE BELEDİYE MECLİSİ GRUPLARI**88**

İl Genel Meclisi Grupları 94 88

Belediye Meclisi Grupları 95 88

İl Genel Meclisi Grupları ile Belediye Meclisi Gruplarına
İlişkin Ortak Hükümler 96 89

DÖRDÜNCÜ KISIM**PARTİ İÇİ DEMOKRASİ HAKEM KURULLARI VE SİYASİ ERDEM
VE ETİK KURULU****BİRİNCİ BÖLÜM****PARTİ İÇİ DEMOKRASİ HAKEM KURULLARI**

Parti İçi Demokrasi Hakemliği	98	89
Parti İçi Demokrasi Hakem Kurullarının Oluşumu	99	90
Kurul Üyesinde Aranacak Nitelik ve Üyelik Güvencesi	100	90
Hakem Kurullarının Görevleri	101	91
Sorunun Hakem Kuruluna İntikali ve Hakem Kararlarının Niteliği	102	91

İKİNCİ BÖLÜM**SİYASİ ERDEM VE ETİK KURULU**

Kurulun Oluşumu	102/A	92
Kurul Üyelerinde Aranacak Nitelikler	102/B	93
Kurulun Görev Süresi	102/C	93
Kurulun Görev ve Yetkileri	102/D	93
Kurulun Yazışmaları ve Faaliyet Raporu	102/E	94
Kurulun Bağımsızlığı ve Güvencesi	102/F	94

BEŞİNCİ KISIM**BİRİNCİ BÖLÜM****PARTİ DISİPLİN KURULLARI**

Parti Disiplin Kurulları	103	95
--------------------------	-----	----

İKİNCİ BÖLÜM

BİRİNCİ AYIRIM

İL DİSİPLİN KURULLARI 95

İl Disiplin Kurullarının Oluşumu	104	95
----------------------------------	-----	----

İl Disiplin Kurullarının Bakacağı İşler	105	95
---	-----	----

İKİNCİ AYIRIM

MERKEZ DİSİPLİN KURULU (MDK) 96

Merkez Disiplin Kurulunun Oluşumu	106	96
-----------------------------------	-----	----

Merkez Disiplin Kurulu'nun Bakacağı İşler	107	96
---	-----	----

ÜÇÜNCÜ AYIRIM

GRUP DİSİPLİN KURULU 97

TBMM Parti Grup Disiplin Kurulunun Oluşumu	108	97
--	-----	----

TBMM Parti Grup Disiplin Kurulu'nun Bakacağı İşler	109	97
--	-----	----

DÖRDÜNCÜ AYIRIM

MÜŞTEREK DİSİPLİN KURULU 98

Müşterek Disiplin Kurulunun Oluşumu, Görev ve Yetkileri	110	98
---	-----	----

BEŞİNCİ AYIRIM

MÜŞTEREK HÜKÜMLER 98

Disiplin Kurullarına İlişkin Müşterek Hükümler	111	98
--	-----	----

Disiplin Kuruluna Sevk Yetkisi	112	101
--------------------------------	-----	-----

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BİRİNCİ AYIRIM

DİSİPLİN SUÇ VE CEZALARI 102

Parti Disiplin Cezaları	113	102
-------------------------	-----	-----

	MADDE	SAYFA
Uyarma Cezası ve Bu Cezayı Gerektiren Haller	114	102
Kınama Cezası ve Bu Cezayı Gerektiren Haller	115	103
Partiden ve Gruptan Geçici İhraç Cezası ve Bu Cezayı Gerektiren Haller	116	103
Partiden ve Gruptan Kesin İhraç Cezası ve Bu Cezayı Gerektiren Haller	117	105
İKİNCİ AYIRIM		
DISİPLİN SUÇ VE CEZALARINA İLİŞKİN DİĞER HÜKÜMLER		106
Disiplin Suçlarında Zamanaşımı	118	106
Tedbirli Olarak Disiplin Kuruluna Sevketmek	119	107
Disiplin Cezalarına Karşı Yargı Nezinde İtiraz Hakkı	120	108
Disiplin Cezalarını Af Yetkisi	121	108
ALTINCI KISIM		
SEÇİMLER VE ADAYLAR		
BİRİNCİ BÖLÜM		
SEÇİMLERE KATILMA VE SEÇİM İTTİFAKI		
Seçimlerle İlgili Karar Yetkisi	122	108
Seçim İttifakına Karar Verme	122/A	109
Başka Siyasi Parti Üyelerinin Parti Listesinden Aday Gösterilmesi	122/B	109
İKİNCİ BÖLÜM		
MİLLETVEKİLİ SEÇİMLERİNDE ADAYLIK İŞLEMLERİ		
Milletvekili Adaylık Başvurusu ve Ön İnceleme	123	109

	MADDE	SAYFA
Aday Tespit ve Sıralama Usulleri	124	110
Aday Listelerinde Boşalmanın Doldurulması	125	112
Milletvekili Seçiminde Kontenjan Adaylığı	126	113
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM		
YEREL SEÇİMLERDE ADAYLIK İŞLEMLERİ		
Yerel Seçimlerde Adaylık ve Ön İnceleme	127	113
Yerel Seçim Aday Tespit ve Sıralama Usulü	128	114
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM		
ORTAK HÜKÜMLER		
Alt Kademe Teşkilat Yöneticisinin Aday Adaylığı	130	116
Partide Kayıtlı Olmayanların Adaylık Başvurusu	131	116
Parti Adayı Olarak Seçilmiş Olanların Yeniden Adaylığı	132	117
Seçim İşleri Yönetmeliği	133	117
YEDİNCİ KISIM		
MALİ HÜKÜMLER		
BİRİNCİ BÖLÜM		
PARTİNİN GELİRLERİ		
Partinin Gelirleri	134	118
Gelirlerin Sağlanması Usulü	135	120
İKİNCİ BÖLÜM		
PARTİ GİDERLERİ		
Harcamaların Yapılmasında Gözetilecek Usul	136	121
Muhafaza ve Harcamalardan Doğan Mali Sorumluluk	137	121

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
BÜTÇE VE KESİNHESAP

Bütçe ve Kesinhesabın Hazırlanması ve Onaylanması	138	122
---	-----	-----

SEKİZİNCİ KISIM
TEFTİŞ VE DENETİM

Teftiş ve Denetimin Amacı	139	122
Denetim Yetkisi ve Görevi	140	122

DOKUZUNCU KISIM
DANIŞMA MECLİSLERİ VE YARDIMCI ÜNİTELER

BİRİNCİ BÖLÜM
PARTİ DANIŞMA MECLİSİ, DANIŞMANLAR VE YARDIMCI
ÜNİTELER

Parti Danışma Meclisi	141	124
Parti Danışma Meclisi Üyeleri	142	125
İl ve İlçe Danışma Meclisleri	143	125
Yan Kuruluşlar Danışma Meclisleri	144	127
Genel Başkan Danışmanları	145	127

İKİNCİ BÖLÜM
YARDIMCI ÜNİTELER

Araştırma Kurulları, Komisyonlar ve Çalışma Mekanları	146	128
Bürolar ve Merkezler	147	128

ONUNCU KISIM
HÜKÜMET FAALİYETLERİ

Madde 148 - (Mülga: 18.08.2018 günlü BKK. m.5)	148	129
--	-----	-----

	MADDE	SAYFA
Madde 149 - (Değişik: 21.05.2017 günlü BKK. m.9) (Mülga: 18.08.2018 günlü BKK. m.5)	149	129
Madde 150 - (Mülga: 18.08.2018 günlü BKK. m.5)	150	129

ON BİRİNCİ KISIM

PARTİ DEFTERLERİ

Parti Defterleri	151	129
------------------	-----	-----

ON İKİNCİ KISIM

MÜTEFERRİK HÜKÜMLER

Yetki ve Görev Devri	152	131
Tüzük'te Yazılı Süreleri Kısaltma Yetkisi	153	132
Yetki Sınırı, Bağdaşmaz ve Birleşemez Konumlar	154	132
Parti İçi Referandum	155	132
Milletvekillerinin Halkla İrtibat Büroları	156	133
Organlarda Görev Alanların İlgili Makamlara Bildirilmesi	157	133
Parti Tüzel Kişiliğinin Sona Ermesi	158	133
Tüzük ve Program Değişikliği	159	134
Parti İç Yönetmelikleri	160	134
Parti Merkez Organlarının İlk Oluşumu	161	134
Kurucular Kurulu Üyeleri	162	135
Kurucular Kurulu'nun Görev ve Yetkileri		135
Kademe Organlarının İlk Oluşumunda Organların Üye Sayıları		135

	MADDE SAYFA
Kurucular Kurulu'nun Çalışma Usulü	136
Kurucu Kademe Organ Üyelerinin Kongre Delegeliği	136
Kuruluştaki Üye Yazım Yetkisi	136
Kadın ve Gençlik Kollarının İlk Oluşumu	137
Tüzük'te Hüküm Bulunmayan Konularda Yapılacak Uygulama	137
Yürütme	138
Yürürlük	138
Yurtdışı Temsilcilik Açılacak Yerler Listesi	139

1) KISALTMALAR

Parti	: Adalet ve Kalkınma Partisi
Tüzük	: Adalet ve Kalkınma Partisi Tüzüğü
BKK	: Büyük Kongre Kararı
KKK	: Kurucular Kurulu Kararı
SPK	: Siyasi Partiler Kanunu
m.	: madde
f.	: fıkra
MYK	: Merkez Yürütme Kurulu
MKYK	: Merkez Karar ve Yönetim Kurulu

2) TÜZÜK'TE DEĞİŞİKLİK YAPAN PARTİ İÇİ MEVZUAT

A) BÜYÜK KONGRE KARARLARI

- 1) AK PARTİ 23.02.2025 günlü 8. Olağan Büyük Kongre Kararı
- 2) AK PARTİ 24.03.2021 günlü 7. Olağan Büyük Kongre Kararı
- 3) AK PARTİ 18.08.2018 günlü 6. Olağan Büyük Kongre Kararı
- 4) AK PARTİ 21.05.2017 günlü 3. Olağanüstü Büyük Kongre Kararı
- 5) AK PARTİ 12.09.2015 günlü 5. Olağan Büyük Kongre Kararı
- 6) AK PARTİ 30.09.2012 günlü 4. Olağan Büyük Kongre Kararı
- 7) AK PARTİ 03.10.2009 günlü 3. Olağan Büyük Kongre Kararı
- 8) AK PARTİ 11.11.2006 günlü 2. Olağan Büyük Kongre Kararı

B) KURUCULAR KURULU KARARLARI

- 1) AK PARTİ 12.01.2002 günlü Kurucular Kurulu Kararı
- 2) AK PARTİ 05.05.2002 günlü Kurucular Kurulu Kararı
- 3) AK PARTİ 01.02.2003 günlü Kurucular Kurulu Kararı
- 4) AK PARTİ 03.10.2003 günlü Kurucular Kurulu Kararı

AK PARTİ TÜZÜĞÜ

BİRİNCİ KISIM

GENEL ESASLAR

Partinin Adı

Madde 1 - Bu Tüzük hükümlerine göre kurulmuş olan Partinin adı; **ADALET ve KALKINMA PARTİSİ**'dir.

Kuruluşun Temel Dayanakları

Madde 2 - ADALET ve KALKINMA PARTİSİ; Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, başta “İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi” ile “İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi” olmak üzere TBMM tarafından onaylanmış uluslararası belgeler, Siyasi Partiler Kanunu, seçim kanunları, diğer ilgili kanun ve mevzuat çerçevesinde, Tüzüğü ve Programına göre teşkilatlanmak ve faaliyette bulunmak üzere kurulmuş siyasi bir teşekküldür.

Partinin Kısaltılmış Adı, Genel Merkezi ve Amblemi

Madde 3 - Partinin kısaltılmış adı “**AK PARTİ**” şeklindedir.

Partinin Genel Merkezi; Ceyhun Atıf Karsu Caddesi No: 202 Balgat - Ankara adresindedir. (**Ek cümle: 03.10.2009 günlü BKK. m.1**) Partinin yeni Genel Merkezi; Söğütözü Caddesi No: 6 Çankaya - Ankara adresindedir.

AK PARTİ'nin amblemi (özel işareti)

AK PARTİ

şeklinde sarı ve siyah renklerden oluşan AMPUL'dur.

Temel Amaçlar

Madde 4 - 4.1- AK PARTİ; Türk Milleti'nin en önemli yönetim kazanımının, Cumhuriyet olduğuna ve egemenliğin, kayıtsız ve şartsız milletimize ait bulunduğuna inanır. "Milli irade"nin tek belirleyici güç olduğunu kabul eder. Millet adına egemenlik yetkisi kullanan kurumların ve kişilerin gözetmeleri gereken en üstün gücün ise, hukukun üstünlüğü ilkesi olduğunu savunur. Akıl, bilim ve tecrübenin yol gösterici olduğunu benimser. Milli irade, hukukun üstünlüğü, akıl, bilim, tecrübe, demokrasi, bireyin temel hak ve özgürlükleri ve ahlakılığı, siyasi yönetim anlayışının temel referansları olarak kabul eder.

4.2 - AK PARTİ; Türk Milleti'nin Ülkesi ve Devletiyle bölünmez bütünlüğünü savunur. Geçmişten gelen değerlerimizi koruyarak, Cumhuriyetimizin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk'ün gösterdiği muasır medeniyet seviyesine ulaşmak ve hatta onu aşabilmek için ikinci maddede açıklanan normlar ve genel kabullere uygun faaliyetlerde bulunmayı, siyasi hayatın zemini kabul eder.

4.3 - AK PARTİ; "insan" merkezli siyasi bir Partidir. En üstün hizmetin, insana hizmet olduğuna inanır. İnsanın mutluluğu, huzuru, güveni ve sağlığı çalışmalarının hedefini teşkil eder. Bütün insanlarımızı, "Türkiye" coğrafyasında kurulu "Türkiye Cumhuriyeti Devleti" ismi altında büyük bir aile, diğer devletleri kendi sınırları içinde komşu aileler olarak kabul eder. Sulh içinde bir arada yaşamının, insana verilen değerle mümkün olacağına inanır.

4.4 - AK PARTİ; insanların farklı inanç, düşünce, ırk, dil, ifade etme, örgütlenme ve yaşama gibi doğuştan var olan tüm haklara sahip olduklarını bilir ve saygı duyar. Farklı olmanın ayrışma değil, pekiştirici kültürel zenginliğimiz olduğunu kabul eder.

4.5 - AK PARTİ; birey-devlet ilişkilerinde, demokratik toplum olmanın gereklerine uygun düşmeyen yaklaşımları ve her türlü ayrımcılığı reddeder. Devleti, bireye hizmet için, bireylerin oluşturduğu etkin bir hizmet kurumu olarak kabul eder.

4.6 - AK PARTİ; milli iradenin egemen olabilmesinin, bütün siyasal hakların ancak özgür kullanımı ile mümkün olabileceğine, özgür siyasal hak kullanımının ise çoğulcu ve katılımcı hür demokratik düzen içinde hayat bulabileceğine inanır.

4.7 - AK PARTİ; millet adına egemenlik yetkisi kullanan yasa-
ma, yürütme ve yargı erkleri ile devlet şeması içinde kamusal işlev gören bütün kişi, kurum ve kuruluşların; yetki kullanımlarında ve görev ifa etmelerinde, ikinci maddede atıf yapılan belgelerde yer alan hukuk devleti normlarına uygunluğu gözetir olmaları gereğini vurgular ve bu gerekliliğe uygunluğu, meşruiyetin esası kabul eder.

4.8 - AK PARTİ; bireylerin inandıkları gibi yaşama, düşündükleri gibi ifade etme haklarının tartışılmaz olduğunu, inanç ve düşünce-
nin hukuka uygun olarak tanıtım ve propagandasının, bireylere ve sivil toplum kuruluşlarına ait bir hak ve yetki olduğunu, her bireyin her kurumda ve yaşamın her alanında eşit ve ortak hakları bulunduğunu, dolayısıyla devletin, hiç bir inanç ve düşünceden yana veya karşı tutum sergilememesi gerektiğini, Anayasa'da yer alan laiklik ve kanun önünde eşitlik ilkelerinin, bu anlayış ve bakışın güvencesini teşkil ettiğini vurgular. Devletin ve Parti tüzel kişiliğinin bu alanda yüklenebileceği işlevin, sadece hak kullanımlarını sağlayıcı ve güvence altına alıcı özgür ortam hazırlamaktan ibaret olması gereğini kabul eder. Temel hak ve özgürlüklerin, oylama konusu olamayacağını savunur.

4.9 - AK PARTİ; insanın, insanca yaşamasının yöntemi olan sosyal devlet anlayışının hayata geçirilmesine özel önem verir.

4.10 - AK PARTİ; ekonomik gelişmenin kaynağı ve hedefi olarak insanı esas kabul eder. Piyasa ekonomisinin, tüm kurum ve kurallarıyla tesisini amaçlar. Devletin ekonomi içindeki rolünü, düzenleyici ve gözetici fonksiyonları ile tanımlar. Gelir dağılımındaki dengesizliği ve işsizliği, ülkemizin en önemli sosyo ekonomik sorunu olarak görür. Küreselleşmenin meydana getirdiği fırsatlardan yararlanmak ve beraberinde getirdiği olumsuzluklardan korunmak amacıyla gereken yapısal dönüşümlerin gerçekleştirilmesini savunur.

4.11 - AK PARTİ; aileyi Türk toplumunun temeli kabul eder. Geçmişle gelecek arasında köprü görevini yerine getiren aile kurumunun; milli değerlerimizin, duygularımızın, düşüncelerimizin ve ülkemize has adet ve geleneklerimizin yeni kuşaklara aktarılmasında en temel, en vazgeçilmez sosyal bir kurum olduğuna inanır.

4.12 - AK PARTİ; herkesin ve özellikle gençliğin; güven içinde, gelişmiş, kalkınmış, refah düzeyi yüksek, her yönden güvenli bir Türkiye sevdalı olma ülküsüne bağlı, moral değerlerle bezenmiş bireyler olmalarını önemser. Bu nedenle her düzeyde özgür, bilgi toplumu olma yolunda bilimsel araçlarla ve ilmi verilerle donatılmış bir eğitim, öğretim ve öğrenim anlayışını pratiğe geçirmeyi amaçlar.

4.13 - AK PARTİ; temsili demokrasinin çoğulcu, katılımcı, yarışmacı niteliğini önemser. Bu özelliklerin hayata geçirilmesinde verimli, kaliteli ve denetimli bir kamu yönetiminin kurulmasında, sürdürülmesinde, sivil toplum örgütlerinin önemine ve vazgeçilmezliğine inanır.

4.14 - AK PARTİ; referandumu, halkımızın yönetim sürecine katılımını temin için etkili bir yöntem olarak benimser.

4.15 - AK PARTİ; içte ve dışta güçlü duruşun adaletle mümkün olacağına inanır. Hukukun “güç”ten değil, “güç”ün hukuktan kaynaklandığı inancı ile her iş ve faaliyette doğrunun ve haklının egemen olmasını önleyici engelleri ortadan kaldırmayı, adil yargılanma hakkını ve hak arama özgürlüğünü bütün unsurları ile gerçekleştirmeyi, ülkemizi, onun sahibi insanlarımız için yaşanılır hale getirmeyi, her halükarda milletin ülkesini ve devletinin bağımsızlığını ve üniter yapısını korumayı amaçlar.

4.16 - (Ek fıkra: 21.05.2017 günlü BKK. m.1) AK PARTİ; köklü devlet geleneğimizin üzerine bina edildiği “insanı yaşat ki devlet yaşasın” ilkesini, siyasetinin merkezi olarak görür. Milletin tüm fertleri, hiç bir ayrım gözetilmeksizin ülkemizin birinci sınıf vatandaşlarıdır. Türkiye Cumhuriyeti’nin tüm vatandaşları tek bir milleti teşkil eder. Bayrağımız bağımsızlığımızın ortak sembolüdür. Şehitlerimizin emaneti olan, milletimizin üzerinde yaşadığı, bayrağımızın özgürce dalgalandığı toprak, vatanımızdır. Devlet, milletimizin ortak eseridir. **AK PARTİ**, yukanda belirtilen temel amaç ve hedefler doğrultusunda, “Tek Millet, Tek Bayrak, Tek Vatan, Tek Devlet” anlayışını sarsılmaz bir ilke olarak kabul eder.

Görev İlkeleri

Madde 5 - Parti Tüzüğü ve Programı, Genel Başkan dahil, her üneyi ve Partinin bütün organlarını bağlar.

Partiye üye olmak veya görev üstlenmek; Partinin amaç ve hedeflerini benimsemek, hayata geçirilebilmeleri için gücü ve becerisi ölçüsünde katkıda bulunmak demektir. Partili hiç bir görevli, Partinin amaç ve hedeflerine aykırı davranış ve çalışmalar içine gi-

remez. Partili her birey; Parti içinde çalışmalara katılarak, siyasal ve toplumsal hayatla ilgili bilgi ve yeteneklerini geliştirme ve siyasete aktarma hakkına sahiptir.

Partideki görevlendirmelerde ve seçimlerde; Parti içi demokrasi ve üyelik hukuku kuralları gözetilerek liyakat, ehliyet ve güven, en başta aranacak belirleyici ölçütler olarak kabul edilir.

Üye olan herkes, çalışmalarında bu ilkelere göre davranacağını kabul ve taahhüt etmiş sayılır.

İKİNCİ KISIM

PARTİ ÜYELİĞİ (SPK, m.6,11,12)

Parti Üyesi Olabilme Şartları

Madde 6 - Siyasi Partiler Kanunu ile diğer ilgili yasalarda Parti üyesi olamayacakları açıkça belirtilmiş olanlar dışında;

6.1 - Partinin Tüzük ve Programını kabul ettiğini, gücü, bilgi ve tecrübeleri nispetinde Parti çalışmalarına katılmayı üyelik giriş beyannamesinde beyan ve taahhüt eden,

6.2 - On sekiz yaşını dolduran, medeni ve siyasi hakları kullanma ehliyetine sahip olan,

6.3 - Başka bir siyasi partide üyelik kaydı olmayan,

6.4 - Partiye belirli bir üyelik aidatı ödemeyi taahhüt eden, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı herkes, **AK PARTİ** üyesi olabilir.

Üyelik Başvurusu ve Gerekli Belgeler

Madde 7 - Üyelik şartlarına sahip olan kişi, ikamet ettiği ilçe başkanlığına Parti üyesi en az bir kişiyi referans gösteren “giriş beyannamesi” vermek suretiyle başvurur. Beyanname, kopyalı olarak

düzenlenir. İstek halinde “alındı” belgesi verilir. İnternet ve benzeri yolla da üyelik başvurusu yapılabilir. Bu yöntemle üyelik başvurusunun usul ve esasları, üye kayıt yönetmeliği ile düzenlenir.

Üyelik Başvurusunun Karara Bağlanması ve Üye Kayıt İşlemi

Madde 8 - İlçe yönetim kurulu, üyelik başvurusunu en geç 30 gün içinde karara bağlar. Başvuru kabul edilmiş ise; üyelik kaydı, karar tarih ve sırasına göre “üye kayıt defteri”ne işlenir.

Talebin reddine ilişkin kararlara karşı ilgili kişi, 15 gün içinde ilçenin bağlı olduğu il yönetim kuruluna itiraz edebilir. İl yönetim kurulu itirazı inceler ve 15 gün içinde karara bağlar. Bu karar, Parti içi işlemler açısından kesindir.

Aynı kişinin, Partide birden fazla üyelik kaydı olamaz. İkametgahı yasal olarak değişmedikçe, başka bir ilçeye üyelik nakli yapılamaz.

Üye kayıt defteri sadece ilçelerde bulundurulur. Doğrudan Genel Merkez, il veya belde yönetim kurullarına yapılan üyelik başvurularına ilişkin beyanname ve ekleri, ilgilinin ikamet ettiği ilçe başkanlığına gönderilir. İlçe, Tüzük’te yazılı ayrı durumlardan hariç, yukarıda yazılı olan prosedüre göre işlem yapar.

(Ek fıkra: 01.02.2003 günlü KKK. m.1) Partinin, üyeliklerle ilgili düzenleyici işlemlerine aykırı olarak yapılmış üye kayıtları, geçersizdir. Böyle kayıtlar, Genel Merkez Teşkilat Başkanlığınca üye programından çıkarılır.

Partiden Ayrılmış Olanların Yeniden Üyeliğe Kabulü

Madde 9 - Memuriyete girme gibi yasal zorunlu bir neden olmaksızın, Parti üyeliğinden istifa etmiş olanların yeniden üyelik başvurusu; ikamet ettiği ilçe yönetim kurulunun görüşü alınarak, il yönetim

kurulunca karara bağlanır. Bu konuda verilecek ret kararına karşı ilgili kişi; kararın kendisine bildiriminden itibaren 15 gün içinde Merkez Yürütme Kurulu'na (MYK) itiraz edebilir.

Yasal zorunlu bir neden olmaksızın Kurucular Kurulu, Merkez Karar ve Yönetim Kurulu ile Merkez Disiplin Kurulu üyeliği, il başkanlığı ve il belediye başkanlığı yapmış olanlar ile Partili milletvekillerinden istifa etmiş olanların yeniden Parti üyeliği için yapacakları başvurular hakkında karar vermek, Merkez Karar ve Yönetim Kurulu'na aittir. Bu madde hükümleriyle ilgili MYK ile MKYK'nın vereceği kararlar, Parti içi işlemler açısından kesindir.

Sürekli Yurt Dışında Bulunan Vatandaşların Üyeliği

Madde 10 - Sürekli yurt dışında bulunanlar üyelik başvurularını Türkiye'ye geldiklerinde ikamet ettikleri il, ilçe veya belde başkanlığına üye giriş beyannamesi göndermek veya vermek şeklinde yazılı beyan ile yaparlar. Başvuru yazısında, ayrıca yurt dışında sürekli oturduğu ve çalıştığı yerlerin adresleri ile Türkiye'ye geldiğinde ikamet ettiği konutun açık adresi belirtilir.

(Değişik fıkra: 03.10.2009 günlü BKK. m.2) Sürekli yurt dışında bulunan Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları, üyelik başvurularını, varsa bulundukları yerdeki Parti temsilciliği aracılığı ile veya internet üzerinden de yapabilir. Bu yöntemle üyelik başvurusunun usul ve esasları yönetmelik ile düzenlenir.

Genel Merkezin Üye Kayıt Yetkisi

Madde 11 - TBMM üyesi olanların Partiyeye kabulleri, Merkez Karar ve Yönetim Kurulu'nca karara bağlanır. Üyeliğe kabul kararı ile giriş beyannamesinin bir sureti, ikametinin bulunduğu ilçeye gönderilerek üyelik kaydı tamamlanır. Merkez Karar ve Yönetim Kurulu,

Partiye alınmalarında yarar gördüğü kişiler hakkında aynı şekilde işlem yapmaya yetkilidir.

Merkez Karar ve Yönetim Kurulu kararı ile Partiye alınan kişilerin, milletvekili sıfatını taşıyanlar hariç, Parti üyelikleri hakkında ilgili ilçe ve il yönetim kurulları, varsa itiraz ve görüşlerini gerekçeli olarak MKYK'ya bildirebilirler. Bir ay içinde işlem yapılmayan itirazlar, MKYK'ca kabul edilmiş sayılır.

Üye Kimlik Belgesi

Madde 12 - İlçe yönetim kurulu, Parti üyeliğine kabul ettiği kişiye, şekli Genel Merkez'ce belirlenmiş üye kimlik belgesi verir. Bu belge, Parti üyeliğini ispat dışında bir amaçla kullanılamaz.

Yer değiştiren üye, üye kimlik belgesini iade eder. Yeni yerleşim yeri ilçe kademesine üyelik nakli yapılır ve kendisine yeni üye kimlik belgesi verilir.

Üyeliğin Sona Ermesi

Madde 13 - AK PARTİ üyeliği, durumun belgelenmiş olması şartıyla;

13.1 - Ölüm,

13.2 - İstifa,

13.3 - Başka partiye üye olmak, üye olmasa bile başka partide görev almış olmak,

13.4 - Disiplin kurulu kararı ile Partiden ihraç edilmiş olmak gibi hallerde sona ermiş olur. Böyle bir durumda ilçe yönetim kurulu; başka bir işlem yapmadan sadece tespit kararı alarak ilgilinin üye kütüğündeki kaydına işler ve ilgili kademe ve makamlara bildirir.

13.5 - Üyelikten istifanın belgelenmiş sayılması için istifanın ya noter aracılığıyla veya yazılı beyan ile bizzat yapılmış olması gerekir. Bizzat yapılan yazılı istifa bildirimlerinde, imzanın ilgiliye ait olduğunun tespiti yapılır.

13.6 - Üye olma şartlarını sonradan kaybedenler ile üyeliğe giriş sırasında üyelik şartlarını taşımadıkları sonradan anlaşılanların üyelik kayıtları, ilçe yönetim kurulu kararıyla silinir.

İlçe başkanı, kesinleşmiş disiplin kurulu kararı ile ölüm ve istifa etme halleri hariç, başka nedenlerle kaydı silinenlere durumu bildirir tebligat yapar. İlgili kişi, kaydının silinmesi kararına karşı 15 gün içinde il yönetim kuruluna itiraz edebilir. İl yönetim kurulunun red kararına karşı ise, kararın tebliğinden itibaren 15 gün içinde Merkez Yürütme Kurulu'na itirazda bulunabilir. MYK'nın vereceği karar, Parti içi işlemler bakımından kesindir.

Üyelerin Hakları ve Yükümlülükleri

Madde 14 - Partinin bütün kademe görevleri ve temsil yerleri, Tüzük kuralları içinde Partili her üyeye açık ve hizmet etmek için aday olunabilecek yerlerdir.

Üyeler, Parti içi ve dışı ilişkilerinde üye olmanın ön şartı olan Parti Tüzüğü ile Parti Programı ve Yönetmeliklerin ve bunlara uygun olarak yetkili kurum ve kurullarca oluşturulmuş ilke ve kararlar ile Anayasa ve yasaların emredici hükümleri çerçevesinde çalışmalar yapar ve yapılan çalışmalara katkıda bulunurlar.

Parti üyesi; hiç bir ayırım gözetmeksizin, toplumu oluşturan her bireyin, insan olmasından kaynaklanan temel haklar ve özgürlükler önündeki engellerin kaldırılması için üzerine düşen çabayı azimle ve kararlı olarak, gücü ve becerisi nispetinde ifa eder. Türkiye Cumhu-

riyeti Devleti'nin Ülkesi ve Milleti ile bölünmez bir bütün olduğunu ve bu bütünlüğün; bireysel, toplumsal, ekonomik ve siyasal hak ve özgürlüklerin sağlanması ile mümkün olacağı bilinci içinde hareket eder.

Genel Merkez Üye Yazım Kütüğü

Madde 15 - (Değişik: 03.10.2009 günlü BKK. m.3) Partinin üyelikle ilgili tüm işlemleri, ilçe teşkilatlarınca tutulan üye kayıt defterlerinin özetleri esas alınarak Genel Merkez e-teşkilat programı adıyla düzenlenen elektronik veri tabanı üzerinde il ve ilçe ölçeğinde mahalle, köy ve sandık esasına göre arşivlenir.

İlçe teşkilatlarınca yapılan üyelikle ilgili kayıtların e-teşkilat programına aktarılmasına ilişkin usul ve esaslar Genel Merkez Teşkilat Başkanlığınca yönerge ile belirlenir.

(Ek fıkra: 12.01.2002 günlü KKK. m.1) Üyelikle ilgili Parti içi uyuşmazlıkların çözümünde Genel Merkez kayıtları esas alınır.

ÜÇÜNCÜ KISIM

BİRİNCİ BÖLÜM

PARTİ TEŞKİLATI (SPK, m.7)

Teşkilat

Madde 16 - Partinin tabandan tavana zorunlu ve ihtiyarı birimlerinin tümü, Parti teşkilatını oluşturur.

Teşkilat Kademeleri (SPK, m.7)

Madde 17 - AK PARTİ teşkilat kademeleri; belde, ilçe, il ve Genel Merkez teşkilatlarından, belediye meclisi grupları ve il genel meclisi grupları ile Türkiye Büyük Millet Meclisi Parti Grubu'ndan

ibarettir. Ayrıca Parti teşkilat kademelerinde, kadın ve gençlik kolları ile diğer yan kuruluşlar ve yurt dışı temsilcilikleri oluşturulur.

Teşkilatlar, idari ve yerel taksimata göre oluşturulur. Bir idari birim içinde aynı düzeyde ve nitelikte birden fazla teşkilat kurulamaz. Yardımcı kuruluşlar, siyasal eğitim, bilgilendirme ve bilgilendirme amaçlı irtibat büroları veya lokaller ile mülki ve idari yapıya göre kurulmuş teşkilata bağlı köy, mahalle ve sandık bölgesi temsilcilikleri ve internet gibi teknolojik araçlarla donanımlı çalışma ve tanıtım yerleri oluşturulabilir.

Teşkilat Kademe Organları

Madde 18 - Parti teşkilatı, aşağıda yazılı teşkilat kademe organlarından oluşur:

18.1 - Belde Teşkilatı

- a) Belde Kongresi
- b) Belde Başkanı
- c) Belde Yönetim Kurulu
- d) Belde Yürütme Kurulu

18.2 - İlçe Teşkilatı

- a) İlçe Kongresi
- b) İlçe Başkanı
- c) İlçe Yönetim Kurulu
- d) İlçe Yürütme Kurulu

18.3 - İl Teşkilatı

- a) İl Kongresi
- b) İl Başkanı
- c) İl Yönetim Kurulu
- d) İl Yürütme Kurulu

18.4 - Genel Merkez Teşkilatı

- a) Büyük Kongre
- b) Genel Başkan
- c) Merkez Karar ve Yönetim Kurulu (MKYK)
- d) Merkez Yürütme Kurulu (MYK)

18.5 - Yan Kuruluşlar

- a) Kadın Kolları
- b) Gençlik Kolları
- c) Diğer Yan Kuruluşlar

18.6 - Gruplar

- a) TBMM Parti Grubu
- b) İl Genel Meclisi Grupları
- c) Belediye Meclisi Grupları

Mahalle, Köy, Sandık Bölgesi ve Seçim Çevresi Temsilci ve Kurulları (Değişik başlık: 12.01.2002 günlü KKK. m.2)

Madde 19 - Mahalle, köy ve sandık bölgesi; Parti çalışmalarının temel zeminidir. Partiyi ve Parti faaliyetlerini tanıtmak, aksaklıkları ve talepleri tespit edip rapor etmek, verilecek Parti görevlerini yapmak üzere, ilçe ve belde yönetim kurullarınca Parti üyeleri arasından köy, mahalle ve sandık bölgesi temsilcilikleri veya üç kişiden az olmayan temsilci kurullar oluşturulabilir. Bu kurullarda kadın ve gençlik kollarının, asgari birer temsilci ile temsil edilmelerine özen gösterilir.

(Değişik fıkra: 12.01.2002 günlü KKK. m.2) İl yönetim kurulları, seçim çevresi ölçeğinde, seçim dönemlerinde veya uygun görülen zamanlarda seçim çevrelerindeki her tür seçim çalışmalarını sevk ve idare edecek kurullar oluşturabilirler.

Yurt Dışı Temsilcilikler (SPK, m.7, 31)

Madde 20 - (Değişik: 12.01.2002 günlü KKK. m.3) AK PARTİ; vatandaşlarımızın ve uluslararası kurum ve ilişkilerimizin yoğun olduğu ülkelerde, o ülkelerin mevzuat ve uygulamalarını gözeterek, hal ve vaziyetin gerektirdiği yerleşim yerlerinde, ilgili Genel Başkan Yardımcısının teklifi üzerine, ekli listede isimleri yazılı ülke ve yerlerde MKYK kararı ile yurt dışı temsilcilikleri oluşturulur.

İKİNCİ BÖLÜM

TEŞKİLAT ORGANLARININ OLUŞUMLARI, GÖREV VE YETKİLERİ

BİRİNCİ AYIRIM

BELDE TEŞKİLATI (SPK, m.7/1, 20)

Belde Kongresi (SPK, m.7/3)

Madde 21 - Belde teşkilatının en üst karar ve denetim organı olan belde kongresi, seçilmiş ve tabii delegelerinden oluşur. İki yıldan az, üç yıldan fazla olmayan bir sürede ve ilçe kongresinden önce uygun bir zamanda, ilçe yönetim kurulu tarafından belirlenen tarihte yapılır.

Belde kongresi belde başkanını, belde yönetim kurulu asıl ve yedek üyelerini seçer, ilçe yönetim kurulunca köy ve mahalle dağılımlarına göre sayıları belirlenmiş beldeyi ilçe kongresinde temsil edecek olan ilçe kongresi delege seçimini yapar, gündemindeki konuları müzakere edip karara bağlar.

Tüzüğün 46. maddesinin yargıyla ilgili hükümleri hariç, adaylıklar ve seçimlere ilişkin diğer hükümleri, belde kongresinde de aynen uygulanır.

(Değişik fıkra: 03.10.2009 günlü BKK. m.4) Nüfusu 5000'den az olan beldelerde kongre yapılmaz. Bu beldelerin başkanları, ilçe başkanının teklifi üzerine il yürütme kurulu; yönetim kurulları ise belde başkanının teklifi üzerine ilçe yürütme kurulu tarafından atama yoluyla oluşturulur. Münfesih olma halinde de aynı hüküm uygulanır.

Belde Kongresi Delegeleri (SPK, m.19, Ek madde: 2)

Madde 22 - Belde kongresi, seçilmiş en fazla 100 delege ile tabii delegelerden oluşur. Seçilmiş delegelerin mahalle dağılımları şöyle hesaplanır: Seçilmiş delege sayısı olan 100 rakamı; Partinin son genel seçimde beldede almış olduğu oya bölünerek katsayı bulunur. Katsayının, mahallede Partinin almış olduğu oyla çarpımından elde edilecek rakam, o mahallenin seçilmiş delege sayısıdır. Eksikler, küsurat büyüğüne göre dağıtılır, asıl delege sayısının yarısı kadar yedek delege seçimi yapılır.

Çeşitli nedenlerle Partinin almış olduğu oy belli değil ise; son yerel seçim sonuçlarına göre, onun da belli olmaması halinde, belde kongresi delegeliklerinin mahalle dağılımları seçmen sayısı oranlarına göre yukarıdaki yöntemle belirlenir.

Beldeye bağlı mahallelerde kayıtlı üye sayısı 100'den fazla değil ise, üyelerin tamamı belde kongresi delegesi sayılır.

Beldenin seçimle görev yapmakta olan başkan ve yönetim kurulu üyeleri ile Partili belde belediye başkanı, belde kongresinin tabii delegesidirler.

Belde kongresi ilçe yönetim kurulunun aday olmayanlar arasından görevlendireceği üç kişilik bir heyetin gözetim ve denetimi altında gizli oy, açık tasnif esasına göre yapılır.

Belde Kongresi Delege Seçimleri ve Delege Listesinin Onaylanması

Madde 23 - Belde kongresi delege seçimleri, Tüzüğün 30. maddesinde yazılı usul ve esaslara göre belde yönetim kurulu tarafından gerçekleştirilir.

Tüzüğün 41. maddesinde yazılı ilçe kongresi delegeleriyle ilgili askı, itiraz ve onay gibi Seçim Kurulu'na ait yetki ve görevler, belde kongresi delegeleri açısından ilçe başkanı tarafından kullanılır.

Tüzüğün 42. maddesi hükmü, belde kongreleri hakkında da uygulanır.

Belde Başkanı

Madde 24 - Belde başkanı; belde kongresi tarafından gizli oylama ile tek derecede seçilir. Partinin belde düzeyindeki çalışma ve faaliyetlerinin koordinasyon ve yürütümünü sağlar, denetimini gerçekleştirir ve belde teşkilatını temsil eder.

(Değişik fıkra: 30.09.2012 günlü BKK. m.1) Aynı kişi, kesintisiz en fazla üç olağan dönem belde başkanı seçilebilir. Ancak, ara veren kimseler tekrar aynı göreve getirilebilir.

Belde Yönetim Kurulu

Madde 25 - (Değişik fıkra: 12.01.2002 günlü KKK. m.4) Belde yönetim kurulu, belde kongresince gizli oyla seçilen ve belde başkanı dahil, en az 3, en fazla 20 üyeden oluşur. Kongrede aynı sayıda yedek üye seçimi yapılır.

Belde teşkilatının ilk kuruluşu, ilçe yönetim kurulunun görüşü alınarak, il yönetim kurulu tarafından atama ile gerçekleştirilir.

Belde Yönetim Kurulunun Görev ve Yetkileri

Madde 26 - Belde yönetim kurulu, üye tam sayısının salt çoğunluğu ile ayda en az iki kez olağan toplantı yapar. Kararlar, toplantıya katılanların salt çoğunluğu ile alınır.

Belde yönetim kurulu belde başkanı veya belde yönetim kurulu üye tam sayısının en az 1/3'ünün talebi halinde olağanüstü toplanır. Olağanüstü toplantıda sadece toplantı konusu olan konu görüşülür.

(Mülga 3. fıkra: 30.09.2012 günlü BKK. m.2)

Belde yönetim kurulu, belde sınırları içinde Partinin faaliyet ve programlarının tanıtımı için gerekli çalışmalar yapar, belde kongresi ile Tüzük ve yönetmeliklerin ve üst organların verdikleri görevleri ifa eder. Parti politikaları ve yapılan çalışmalar konusunda belde sakinlerinin bilgilennemelerini sağlar.

Belde Yürütme Kurulu

Madde 27 - (Değişik fıkra: 01.02.2003 günlü KKK. m.2) Belde yürütme kurulu; bağlı olduğu ilçe yürütme kuruluna paralel olarak, belde başkan yardımcılarında oluşan ve belde başkanı başkanlığında çalışmalar yapan kuruldur. Bu kurul üyeleri, belde başkanınca belde yönetim kurulu üyeleri arasından belirlenir.

Belde yürütme kurulu üyeleri arasındaki görev taksimi, belde başkanı tarafından yapılır.

(Değişik fıkra: 30.09.2012 günlü BKK. m.3) Belde başkanı, belde yürütme kurulu üyelerinden birini belde muhasibi, birini de belde sekreteri olarak görevlendirir. Tüzüğün 79. maddesi hükmü, belde yürütme kurulu hakkında da uygulanır.

Bu kurul; belde yönetim kurulunun gündemini hazırlar, belde başkanının tevdi ettiği işleri yapar, belde kongresi ve belde yönetim kurulunca alınmış kararların ve verilen görevlerin icrasını sağlar.

Belde yürütme kurulu üyeleri, Tüzüğü'nün 82. maddesinin 1, 2 ve 3. fıkralarında yazılı yetki ve görevleri, belde düzeyinde aynen icra ederler.

(Değişik fıkra: 03.10.2009 günlü BKK. m.5) Nüfusu 5000'den az olan beldelerde yürütme kurulu oluşturulmaz. Ancak gerekli görülmesi halinde belde başkanı tarafından mevcut yönetim kurulu üyeleri arasında Teşkilat İç Yönetmeliği'ne göre görev dağılımı yapılır.

İKİNCİ AYIRIM

İLÇE TEŞKİLATI (SPK, m.20, 21)

İlçe Kongresi

Madde 28 - İlçe teşkilatının en üst karar ve denetim organı olan ilçe kongresi, seçilmiş ve tabii delegelerden oluşur. İlçe başkanı ile ilçe yönetim kurulunun asıl ve yedek üyelerini; ilçeyi temsil edecek il kongre delegelerinin asıl ve yedeklerini seçer, gündemindeki konuları müzakere edip karara bağlar.

İlçe Kongresi Delegeleri

Madde 29 - İlçe kongresi, seçilmiş 400 delege ile tabii delegelerden oluşur.

İlçeye kayıtlı üye sayısı 400'den az ise, üyelerin tamamı ilçe kongre delegesi sayılır. İlçeye kayıtlı üye sayısı 400'den fazla ise; önce her mahalle ve köy için birer delege tahsis edilir. Tahsis toplamı, 400 sayısından düşülür. Arta kalan delege sayısı, Partinin son milletvekili genel seçiminde o ilçede almış olduğu toplam oy rakamına bölünür. Bölüm sonucu çıkan katsayının, o ilçeye bağlı her

mahalle veya köyde alınmış oyla çarpımı sonucu çıkan sayı ile tahsis olunan sayının toplamı, ilgili mahalle veya köyün ilçe kongresi için seçeceği delege sayısını teşkil eder.

Delege dağılımında eksikler, küsurat büyüğüne göre yapılan sıralama ile tamamlanır. Asıl delege sayısının yarısı kadar da yedek delege seçilir.

(Değişik fıkra: 12.01.2002 günlü KKK. m.5) Çeşitli nedenlerle Partinin almış olduğu oyun belli olmaması halinde; son yerel seçim sonuçlarına göre, onun da belli olmaması halinde, ilçenin toplam seçmen sayısı ile mahalle ve köy seçmen sayılarına göre aynı yöntem uygulanmak suretiyle delege dağılımı belirlenir. İlçe yönetim kurulu kongreden üç ay önce kongre delege dağılım listesini hazırlar ve il yönetim kurulunun onayına sunar ve onaydan sonra ilan eder. Listenin ilanından itibaren 15 gün içinde yapılacak itirazları, il yönetim kurulu kesin olarak karara bağlar.

(Değişik fıkra: 03.10.2009 günlü BKK. m.6) Kongresince seçilmiş ve halen görevde bulunan ilçe yönetim kurulu başkan ve asıl üyeleri ile Partili ilçe belediye başkanı ve ilçeye bağlı Partili belde belediye başkanları ilgili ilçenin; Partili büyükşehir belediye başkanları dışındaki Partili il belediye başkanları ise merkez ilçe kongresinin tabii delegesidirler.

(Ek fıkra: 03.10.2009 günlü BKK. m.6) Geçici ilçe yönetim kurulu başkan ve üyelerinden delege sıfatı olmayanların kongrede oy kullanma hakkı yoktur.

İlçe Kongresi Delege Seçimleri

Madde 30 - 30.1 - İlçe kongresi delege seçimleri; üst kurulun kongre hazırlık talimatına göre, ilçe yönetim kurulunca hazırlanacak belli bir takvim içinde gerçekleştirilir.

30.2 - (Değişik fıkra: 11.11.2006 günlü BKK. m.1) Delege seçimi, köy ve mahalle ölçeğinde yapılır. İlçe yönetim kurulu; her köy ve mahallede kayıtlı Parti üyelerinin listelerini, üye kayıt defterine uygun olarak ayrı ayrı hazırlayıp köy ve mahalle temsilcisi veya yönetimine gönderir. Üyelerin tanınmasını sağlayacak bilgileri içerecek şekilde, Genel Merkez üye kayıtları esas alınarak düzenlenecek bu listeler, delege seçiminden en az 15 gün önce köy ve mahallede uygun bir yerde ve ilçede ilçe binasında askıya çıkarılmak suretiyle duyurulur. Listeler, seçim yapılana kadar askıda kalır. Listelerin askıya çıkarıldığı tarih ile indirildiği tarih, askı yapılan yerlerde birer tutanakla tespit edilir.

30.3 - İlçeye bağlı belde var ise beldeye bağlı mahallelerden belde kongresi tarafından seçilecek ilçe kongresi delege sayısı belde kongresinden önce ilçe yönetim kurulunca belirlenir ve belde başkanlığına bildirilir.

30.4 - Partiyeye kayıtlı olduğu halde listede yer verilmeyen veya üye olmadığı halde listede yazılı olan kişilerle ilgili olarak, askı tarihinden itibaren 5 gün içinde ilçe yönetim kuruluna Partili her üye tarafından itiraz edilebilir.

30.5 - İlçe yönetim kurulu, itirazı iki gün içinde karara bağlar. İtirazın kabulü halinde, listede gerekli düzeltmeyi yapar. İlçe yönetim kurulu iki gün içinde karar vermez veya kararı red şeklinde olursa, ilgili kişi 3 gün içinde il başkanlığına itiraz edebilir. İl yürütme kurulunca verilecek karar, Parti içi işlemler açısından kesindir. İlçe başkanlığının bu karara uyması zorunludur. İlgili kişi, il yürütme kurulunca verilmiş kararı ibraz ederek delege seçimine iştirak edebilir. İtiraz üzerine düzeltme yapılan listeler ilan edilir.

30.6 - Mahalle ve köy delege seçimlerinin nerede ve hangi saatler arasında yapılacağı, delege seçmen listesinin askısında belirtilir. Belli edilmiş gün ve saatte, delege seçimi yapabilmek için, kesinleşmiş delege seçmen listesinde yer alan üyelerin salt çoğunluğunun katılımı aranır. Yapılacak yoklamaya göre salt çoğunluk yok ise, aynı gün ve aynı yerde iki saat sonra hazır bulunan üyelerin katılımı ile delege seçimi yapılır.

30.7 - (Değişik fıkra: 01.02.2003 günlü KKK. m.3) Delege seçimleri, ilçe yönetiminin görevlendireceği kişi veya kişilerin gözetim ve denetiminde gizli oy, açık tasnif esasına göre liste yöntemi ile yapılır. Sonuç tutanağa bağlanır ve ilçe yönetim kuruluna teslim edilir. Tüzüğün 46. maddesinde yazılı esaslar, delege seçimleri hakkında da uygulanır.

30.8 - Delege seçimlerine karşı seçimden itibaren 3 gün içinde il yönetim kuruluna itiraz edilebilir. İl yönetim kurulunun vereceği karar kesindir.

30.9 - Delege seçimiyle ilgili yukarıda açıklanan her tür itirazlarda; isteği halinde, itiraz eden kişiye alındı belgesi verilir ve verilen karar kendisine bildirilir.

İlçe Başkanı

Madde 31 - İlçe başkanı, ilçe kongresi tarafından gizli oylama ile tek derecede seçilir. Partinin ilçe düzeyindeki çalışma ve faaliyetlerinin koordinasyon ve yürütümünü sağlar, denetimini gerçekleştirir ve ilçe teşkilatını temsil eder.

(Değişik fıkra: 30.09.2012 günlü BKK. m.4) Aynı kişi, kesinleşmiş en fazla üç olağan dönem ilçe başkanı seçilebilir. Ancak, ara veren kimseler tekrar aynı göreve getirilebilir.

İlçe Yönetim Kurulu

Madde 32 - İlçe yönetim kurulu, ilçe kongresi tarafından gizli oyla seçilen ve ilçe başkanı dahil, en az 7, en fazla 30 üyeden oluşur. Kongrede asıl üye sayısı kadar yedek üye seçimi yapılır.

İlçe Yürütme Kurulu

Madde 33 - (Değişik fıkra: 01.02.2003 günlü KKK. m.4) (Değişik: 03.10.2009 günlü BKK. m.7) İlçe yürütme kurulu ilçe başkanının başkanlığında, ilçe düzeyinde görev yapan Parti içi organdır.

İlçe yürütme kurulu üyeleri; ilçe başkanı tarafından ilçe yönetim kurulu üyeleri arasından belirlenir. İlçe yürütme kurulu üyeleri ilçe başkan yardımcısı sıfatıyla görev yapar.

İlçe yürütme kurulu üyeleri arasındaki görev dağılımı, Tüzüğün 81. maddesinde belirtilen iş bölümü esasına göre ilçe başkanı tarafından yapılır.

İlçe yürütme kurulunun üye sayısı, Tüzüğün 81. maddesinde gösterilen Genel Başkan Yardımcılarının sayısı kadardır.

İlçe yürütme kurulu, ilçe başkanının başkanlığında, üye tam sayısının salt çoğunluğuyla toplanır ve Tüzük'te yazılı ayrı durumlarda dışında katılanların salt çoğunluğu ile karar alır.

İlçe yürütme kurulu, ilçe yönetim kurulunun gündemini hazırlar, ilçe başkanının tevdi ettiği işleri yapar, ilçe kongresi ve ilçe yönetim kurulunca alınmış kararların ve verilen görevlerin icrasını sağlar.

İlçe yürütme kurulu üyeleri, Tüzüğün 82.1 maddesinde belirtilen Genel Başkan Yardımcıları arasındaki işbölümü talimatına uygun biçimde ilçe düzeyinde görev yaparlar.

Tüzüğün 79. maddesi hükmü, ilçe yürütme kurulu hakkında da uygulanır.

ÜÇÜNCÜ AYIRIM

İL TEŞKİLATI (SPK, m.19, 21)

İl Kongresi

Madde 34 - İl teşkilatının en üst karar ve denetim organı olan il kongresi, seçilmiş ve tabii delegelerden oluşur. İl başkanı, il yönetim kurulu ve il disiplin kurulu asıl ve yedek üyeleri ile il temsil edecek büyük kongre asıl ve yedek delegelerinin ve il parti içi demokrasi hakem kurulu üyelerinin seçimlerini yapar, gündemindeki konuları müzakere edip karara bağlar.

İl Kongresi Delegeleri

Madde 35 - İl kongresi, ilçe kongrelerince seçilmiş delegeler ile tabii delegelerden oluşur. İlin seçilmiş delege sayısı 600'ü geçemez. Hangi ilçenin kaç delege ile il kongresinde temsil olunacağı şöyle belirlenir: Önce her ilçeye beşer delegelik tahsis edilir. Tahsis toplamı, 600'den düşülür. Kalan sayının, kongre öncesi yapılmış son milletvekili genel seçiminde Partinin o ilde almış olduğu toplam oya bölünmesiyle katsayı elde edilir. Bu katsayının, Partinin ilçede almış olduğu toplam oyu ile çarpımı sonucu elde edilecek rakama beş adet tahsisin ilavesiyle ulaşılacak rakam, o ilçenin il kongresi için seçeceği delege sayısını oluşturur.

İl bünyesinde, seçimlerden sonra üçten fazla yeni ilçe kurulmuş olması veya il kongresinin yapılacağı tarihe göre genel seçim yapılmamış veya Partinin seçimlere katılmamış olması gibi hallerde; yapılmış son yerel seçimler, bu seçimlerle ilgili birinci cümlede yer alan nedenlerin varlığı halinde ise il ve ilçe seçmen sayıları esas alınarak yukarıda yazılı yöntemle ilçelerin temsil olunacağı il kongresi delege sayıları belirlenir.

(Değişik fıkra: 03.10.2009 günlü BKK. m.8) İlin Partili milletvekilleri, Partili il ve büyükşehir belediye başkanları ile il kongresince seçilmiş ve halen görevde bulunan il yönetim ve il disiplin kurulu başkan ve asıl üyeleri il kongresinin tabii delegeleridirler.

(Ek fıkra: 03.10.2009 günlü BKK. m.8) Geçici il yönetim, disiplin ve parti içi demokrasi hakem kurulu başkan ve üyelerinden delege sıfatı olmayanların kongrede oy kullanma hakkı yoktur.

İl Başkanı

Madde 36 - İl Başkanı, il kongresi tarafından gizli oylama ile tek derecede seçilir. Partinin il düzeyindeki çalışma ve faaliyetlerinin koordinasyon ve yürütümünü sağlar, denetimini gerçekleştirir ve il teşkilatını temsil eder.

(Değişik fıkra: 30.09.2012 günlü BKK. m.5) Aynı kişi, kesintisiz en fazla üç olağan dönem il başkanı seçilebilir. Ancak, ara veren kimseler tekrar aynı göreve getirilebilir.

İl Yönetim Kurulu

Madde 37 - İl yönetim kurulu, il kongresi tarafından gizli oyla seçilen ve il başkanı dahil en az 20, en çok 50 üyeden oluşur. Kongrede asıl üye sayısı kadar yedek üye seçimi yapılır.

İl Yürütme Kurulu

Madde 38 - (Değişik fıkra: 01.02.2003 günlü KKK. m.5) (Değişik: 03.10.2009 günlü BKK. m.9) İl yürütme kurulu, il başkanının başkanlığında, il düzeyinde görev yapan Parti içi organdır.

İl yürütme kurulu üyeleri; il başkanı tarafından il yönetim kurulu üyeleri arasından belirlenir. İl yürütme kurulu üyeleri il başkan yardımcısı sıfatıyla görev yapar.

İl yürütme kurulunun üye sayısı, Tüzüğün 81. maddesinde gösterilen Genel Başkan Yardımcılarının sayısı kadardır.

İl yürütme kurulu üyeleri arasındaki görev dağılımı, il başkanı tarafından yapılır.

İl yürütme kurulu il başkanının başkanlığında, üye tam sayısının salt çoğunluğuyla toplanır ve Tüzük'te yazılı ayırık durumlar dışında katılanların salt çoğunluğu ile karar alır.

İl yürütme kurulu, il yönetim kurulunun gündemini hazırlar, il başkanının tevdi ettiği işleri yapar, il kongresi ve il yönetim kurulunca alınmış kararların ve verilen görevlerin icrasını sağlar.

İl yürütme kurulu üyeleri, Tüzüğün 82.1 maddesinde belirtilen Genel Başkan Yardımcıları arasındaki işbölümü talimatına uygun biçimde il düzeyinde görev yaparlar.

Tüzüğün 79. maddesi hükmü, il yürütme kurulu hakkında da uygulanır.

DÖRDÜNCÜ AYIRIM

İLÇE VE İL KONGRELERİNE İLİŞKİN ORTAK HÜKÜMLER

Olağan Kongre Zamanı ve Seçilecek Delegeler

Madde 39 - İlçe ve il kongrelerinin olağan kongre takvimi, üst kademe kongresinin yapılmasından önce gerçekleşecek şekilde, Merkez Karar ve Yönetim Kurulu'nca kararlaştırılır. Bu süre iki yıldan az, üç yıldan fazla olamaz.

Merkez Karar ve Yönetim Kurulu'nun yetki vermesi ve belirleyeceği kongre takvimi içinde olması şartıyla, ile bağlı ilçelerde yapılacak ilçe kongrelerinin takvimi, ilçenin görüşü alınarak il yönetim kurulunca belirlenir.

İlçe ve il kongrelerinde, üst kademe kongresi için seçilmesi gereken sayıda asıl, bu miktarın yarısı kadar yedek delege seçimi yapılır.

(Değişik fıkra: 03.10.2003 günlü KKK. m.1) Kongre delegeliği, Parti üyeliği devam etmek şartıyla, onu seçen kongrenin olağan toplantısına kadar devam eder.

(Değişik fıkra: 03.10.2003 günlü KKK. m.1) Merkez Yürütme Kurulu, delege seçimlerinde kanun ve Tüzük hükümlerine aykırılık olmasının saptanmış olmasına münhasır olmak üzere ilçe, il ve büyük kongre delege seçimlerini, ilçe ve il ölçeğine göre kısmen veya tamamen iptal edip yeniden yapılmasına, üye tam sayısının en az 2/3 çoğunluğunun oyu ile karar verebilir.

Kongre Gündemlerini Belirleme Yetkisi

Madde 40 - Kongre gündemleri, ilgili kademe yönetim kurulunca belirlenir. Ancak en geç kongre divanı oluşturulup gündem okunduktan hemen sonrasına kadar divan başkanlığına verilmiş ve kongrede hazır bulunan delegenin en az %5'i tarafından yapılan ilave gündem teklifleri müzakereye açılır ve yapılacak oylama sonucuna göre karara bağlanır.

Üst kademelerce belirtilen konuların, alt kademe kongre gündemine alınması zorunludur.

Kongre Delege Listesinin Seçim Kurulunca Onaylanması ve İlanı (SPK, m.21)

Madde 41 - İlçe ve il başkanlıkları, kongrelerinin seçilmiş ve tabii delegeler listesini kongreden en az 15 gün önce iki nüsha olarak yetkili seçim kurulu başkanlığına verirler. Bu listeye kongre gündemi ile kongrenin yapılacağı yer, gün ve saati, çoğunluk olmaması

halinde en fazla 7 gün sonra yapılacak ikinci toplantıya ilişkin aynı bilgileri içeren yazı eklenir. Listenin bir örneği, kademe merkezinde ilan edilir. Bağlantı var ise, ayrıca internette yayımlanır.

Seçim kurulu başkanı, eksiklik yok ise listeyi ve eklerini onaylar. Onaylanan liste ve ekleri, kongreden 7 gün önce kongresi yapılacak teşkilat kademesi binasında askıya çıkarılmak suretiyle ilan edilir. Askı süresi 3 gündür.

İlan süresi içinde yapılacak itirazlar, yetkili seçim hakimi tarafından incelenir ve kesin olarak karara bağlanır. Bu suretle kesinleşen listelerle toplantıya ilişkin diğer hususlar, hakim tarafından onaylanarak teşkilat kademe başkanlığına gönderilir.

Böylece onaylanan liste, kademe kongresinin delege yoklama cetvelini oluşturur.

İlçe ve İl Kongresinin İlanı

Madde 42 - İlçe ve il yönetimi; kongre gününden en az 15 gün önce alışılmış ilan araçları ile ve bağlantı var ise ayrıca internet yolu ile yer, gün, saat ve gündemi belli edecek şekilde kongre yapılacağıнын duyurusunu yapar. Ayrıca kongrenin gün, saat ve yeri, en az 7 gün önce, gerekli güvenlik önlemlerinin alınması amacıyla yetkili mülki amirliğe bildirilir.

İlk toplantıda yeterli çoğunluk sağlanamadığı takdirde, ikinci toplantının hangi gün, yer ve saatte yapılacağı, ilanda belirtilir.

İlçe ve il kongrelerinin gazete ile ilanı zorunlu değildir. Kademe başkanlığı, kongrenin sağlıklı ve demokratik olmasını sağlayacak gerekli sözlü veya yazılı duyuruda bulunmakla yetkili ve görevlidir.

Kongre Toplantı ve Karar Yeter Sayısı

Madde 43 - Kongreler, delege toplam sayısının en az dörtte birinin katılımı ile toplanır. İlk toplantıda yeterli katılım olmaması halinde, ikinci toplantı katılanlarla yapılır.

Kongrede kararlar, Tüzük'te yazılı ayrık durumlar saklı olmak üzere, oylamaya katılanların salt çoğunluğu ile alınır.

Kongrenin Açılışı, Kongre Divanı, Divanın Yetki ve Görevleri

Madde 44 - 44.1 - Kongre başlamadan önce toplantı nisabının varlığı, yoklama cetvelindeki imzalar sayılmak suretiyle kademe sekreteri ve en az iki delegenin imzasını taşıyan bir tutanakla tespit edilir. Kongrenin açılışı, kongresi yapılan teşkilat kademe başkanı veya onun görevlendireceği kademe yönetim kurulu üyesi tarafından yapılır.

44.2 - (Değişik: 12.01.2002 günlü KKK. m.6) Divan başkanlığı için tek aday var ise, oylaması açık yapılır. Divan Başkanlığı için birden fazla aday olması halinde divan başkanının nasıl seçileceğine genel kurul karar verir. Ancak, üye tam sayısının onda birinin yazılı istemi halinde divan başkanı gizli oyla seçilir. Böyle bir durumda, gizli oylamanın gerektirdiği tedbirler derhal alınır ve üç kişiden az olmayan sayım ve tasnif kurulu açık oylama ile oluşturulur.

44.3 - Seçilen divan başkanı yönetiminde, bir divan başkan yardımcısı ile toplam sayısı tek rakamlı olmak üzere yeteri kadar katip üye seçimi açık oylama ile yapılarak divan oluşturulur.

44.4 - Kongreyi, kongre başkanlık divanı adına divan başkanı yönetir. Divanda kararlar çoğunlukla alınır. Eşitlik olması halinde divan başkanının katıldığı görüş uygulanır.

44.5 - Kongrenin düzen ve ahenk içinde yürütülmesi, Parti Tüzüğü ile ilgili yasa ve mevzuata uygun olarak gerçekleşmesini temin için gerekli önlemleri almak ve düzeni sağlamak, kongre gündemini icra etmek, tutanağı düzenlemek ve muhafaza etmek, kongre başkanı ve divanın yetki ve görevidir.

44.6 - Kongre divanını divan başkanı temsil eder. Siyasi Partiler Kanunu'nun 4. kısmında yazılı yasaklara aykırı konuşma yapan veya davranışta bulunan herkese, divan başkanı derhal müdahale ederek delege olanların oy hakkı saklı kalmak kaydıyla, salondan çıkarmak gibi gerekli önlemleri alır. Gerekli olması halinde toplantıya ara verir, dinleyici yerlerinin boşaltılmasını temin ederek, düzeni sağladıktan sonra kongreye kaldığı yerden devam edilir.

44.7 - Divan başkanı, divan tarafından onaylı kongre tutanak örneğinin bir nüshasını ekleri ile birlikte ilgili kademe başkanına, bir nüshasını ise üst kademe yönetimine teslim eder.

44.8 - (Ek fıkra: 30.09.2012 günlü BKK. m.6.) Kongrenin açılışı sırasında delegelerden yazılı teklif gelmesi halinde kongre, divan başkanlığı ile divan üyeliği seçimlerinin liste yöntemine göre birlikte ve aynı anda yapılmasına açık oylama ile karar verebilir.

Kongrelerin Görev ve Yetkileri

Madde 45 - Kongre, ilgili teşkilat kademe yönetim organının faaliyet ve hesapları ile yeni dönem bütçelerini müzakere edilip karara bağlayan, yeni yönetim organlarını ve üst kademe delegelerini seçen kuruldur.

İlgili kademenin en üst karar ve denetim organı olan kongrelerde; Parti Tüzük ve programı çerçevesinde yerel, genel her türlü hizmet ve faaliyet hakkında görüşmeler yapılabilir ve kararlar alınabilir.

Yönetim kurulunun ibrası, kongrede karara bağlanır. İbra oylamasına, ilgili yönetim kurulu başkan ve üyeleri katılamazlar. Görüşmelerde istek sırasına göre söz verilir. Üst kademe görevlilerine öncelik tanınır. Faaliyet ve hesap raporunda karşı oy yazısı olmayan yönetim kurulu üyesi, rapor aleyhine konuşmak için söz alamaz ve konuşamaz.

Kongrelerde aday olan özörlöler için kendilerini ifade edecek imkanlar ve ayrıca işitme özörlöler için tercömanlık gibi hizmetler, imkanlar ölçüsünde sağlanır.

İlçe ve İl Kongrelerinde Yapılacak Seçimler ve Adaylık

Madde 46 - 46.1- İlçe ve il başkanları, ilçe ve il kademe organları seçimleri ile üst kademe delege seçimleri, gizli oy ve açık tasnif esasına göre, Parti yönetmelikleri ile Parti Tüzöğü ve kanuna uygun olarak yargı gözetim ve denetiminde yapılır.

46.2 - Seçim kurulu başkanı, bir başkan ve iki üyeden oluşan yeteri kadar sandık seçim kurulu oluşturur. Kurul başkanı ile bir üye memurlardan, diğör üye ise aday olmayan üyeler arasından seçilir. Her sandık için aynı şekilde ve sayıda yedek sandık kurulu belirlenir. Sandık kurulu başkanının yokluğunda, memur üye sandığa başkanlık eder.

46.3 - Kongrede yapılacak seçimler, ara verilmeksizin sonuçlandırılncaya kadar devam eder.

46.4 - (Değişik fıkra: 12.09.2015 günlö BKK. m.1) Partili her üye, yer kaydı aranmaksızın, kongrede yapılacak seçimlerde aday olabilir veya aday gösterilebilir. Ancak belde, ilçe veya il başkanlığına adaylık başvurusu, o kongrede oy kullanma hakkına sahip delege tam sayısının en az % 5'inin divan başkanlığı veya noterlikçe tevsik edilmiş imzasını taşıyan yazılı isteğı ile yapılır. % 5'in hesabında kesirli sayılar tama iblağ edilir.

Partiye üye olmayan kişilerin seçimle bir göreve gelmesi halinde bu kimseler Parti üyesi sıfatını kazanır.

Bir kongre döneminde, alt kongrece bir teşkilat kademesinin zorunlu veya ihtiyari organlarına seçilen kişiler, aynı kongre döneminde üst kademe organlarına başkan adayı olamaz ve aday gösterilemez.

46.5 - Kongrelerde adaylık başvurusu, divan oluştuktan sonra belli edilmiş süre dolmadan divana yapılır. Divan başkanlığı, gündemin “seçimler” maddesinde veya daha önce aday başvurularının en son ne zamana kadar yapılabileceğini ilan eder ve ilan edilmiş saat gelince aday başvuruları için sürenin dolduğunu, varsa bu başvuruların derhal yapılması gerektiğini tekrar duyurur ve daha sonra yapılacak aday başvurularını işleme koyamayacağını ilan eder. Divan, aday başvurularını veriliş sırasına göre ayrı ayrı okumak suretiyle kongre genel kurulunun bilgisine sunar. Adaylıktan çekilme ve itirazlar varsa, karara bağlayarak adaylıkları kesinleştirir. Kesinleşmiş adaylar, okunmak suretiyle duyurulur ve ayrıca salonda uygun yerde ilan edilir. Divan tarafından onaylı liste örneği ise, hazır bulunan seçim kuruluna verilir.

46.6 - Aday listelerinin kesinleşmesi için belirlenen süre içinde yapılacak yazılı çekilme beyanları, divanca kimlik tespiti ile tutanağa geçirilir ve hazırlanacak kesinleşmiş aday listesi tutanağında belirtilir. Adaylıkların kesinleşmesinin ilanından sonra ve seçim süresince yapılacak yazılı çekilme beyanları, sayım dökümde nazara alınmaz. Ancak bunlardan seçilenler olur ise, istifa etmiş sayılırlar.

46.7 - (Değişik fıkra: 01.02.2003 günlü KKK. m.6/a) Organ ve delege seçimleri liste yöntemine göre yapılır. Asıl ve yedek üye adaylarını gösterir şekilde “liste yöntemi” esasına uygun öneri ya-

pılmamış ise, her organ ve delegelikler için yapılan ferdi adaylıklar tamamlanıp kesinleştirildikten sonra, divanca soyadı esasına göre çarşaf liste sıralaması yapılır. Sıralamanın hangi soyadından başlayacağı çekilecek kura ile belirlenir. Böylece her organ için yapılan adaylıklar, ayrı sütunlar halinde tek veya birden fazla sayfada sıralanır. İsimlerin yanına işaret konacak kare veya daire boşluklara yer verilir ve yeteri kadar çoğaltılır. Birer örneği divanca onaylı yeterli sayıdaki listeler, mühürlenmek ve oy pusulası olarak kullanılmak üzere, zarflarıyla birlikte yetkili seçim kuruluna teslim edilir.

46.8 - (Değişik fıkra: 01.02.2003 günlü KKK. m.6/b) Çarşaf liste uygulamasında oylar, seçim kurulunca mühürlü listedeki isimlerin yanında yer alan kare veya daire içi işaretlenerek, mühürlü zarfa konduktan sonra sandığa atmak suretiyle kullanılır. Asıl ve yedekleri dahil, seçilmesi gereken sayıdan fazla veya yarısından eksik işaretli oylar geçersizdir. Sayım döküm sonucu en çok oya göre yapılacak sıralama ile asıl ve yedekler belirlenir. Eşit oy halinde seçim kurulunca kura çekilir.

46.9 - (Değişik fıkra: 01.02.2003 günlü KKK. m.6/c) Adaylar, liste yöntemine uygun olarak önerilmiş ise, bu takdirde seçimler; listenin zarfa konup sandığa atılması suretiyle yapılır. Delege oyunu, listeyi aynen veya listedeki aday veya adayları çizerek dilediği ferdi adayları yazmak suretiyle kullanabilir.

46.10 - (Değişik fıkra: 01.02.2003 günlü KKK. m.6/d) Oyların liste halinde kullanılması durumunda, listedeki adayların yarıdan fazlasının silme veya çizme sonucu boş bırakılmış, yahut organ üye sayısından fazla ilave yapılmışsa, bu oy pusulaları geçersizdir. Divan başkanınca kesinleştirilmiş aday listelerinde yer almayanlara verilecek oylar, nazara alınmaz.

46.11 - (Değişik fıkra: 01.02.2003 günlü KKK. m.6/e) Seçimlerin, liste yöntemi uygulanmak suretiyle yapılması halinde; ferdi adayların isimleri, soyada göre sıralanır ve ayrı bir kağıda yazılarak oy kabin veya kabinlerinde asılı olmaları sağlanır.

46.12 - Adaylıkların kesinleştirilmesinden önce usulüne uygun vaki çekilmeler sonucu, organ üye tamsayısının salt çoğunluğundan fazla boşalma olan listeler, liste olma özelliğini kaybeder.

46.13 - (Değişik fıkra: 03.10.2003 günlü KKK. m.2/a) Belde, ilçe ve il kongrelerinde bütün seçimler birlikte yapılır.

46.14 - (Değişik fıkra: 03.10.2003 günlü KKK. m.2/b) Organ ve delege seçimleri için “liste” şartlarının varlığı halinde, aday isimlerinin baş tarafına kare veya daire oluşturulmasına gerek kalmaz. Adaylar, listede aday olarak gösterilen yere seçilmiş olurlar.

46.15 - (Ek fıkra: 03.10.2009 günlü BKK. m.10) Siyasi partilere üye olmasında yasal sakınca olmayıp, bir kamu kurum ve kuruluşunda veya bunlara bağlı şirket, teşebbüs, teşekkül, iştirak veya kuruluşlarda görev veya hizmet yapan kişiler, bu görev ve hizmetlerinden ayrılmadıkça kongrece seçimi yapılan Parti organlarına başkan olarak aday olamaz veya aday gösterilemezler.

46.16 - (Ek fıkra: 03.10.2009 günlü BKK. m.10) Aralarında ikinci dereceye kadar kan veya sıhrî hısımlığı bulunan Partili üyeler, aynı teşkilat kademesinde eş zamanlı olarak ana kademe ve yan kuruluş kademe başkanı olamazlar.

46.17 - (Ek fıkra: 03.10.2009 günlü BKK. m.10) Bu hükümlere aykırı olarak görev alanların görevine MKYK kararıyla son verilir.

Kongrelerde Oy Hakkını Kullanma Şekli

Madde 47 - (Değişik: 03.10.2009 günlü BKK. m.11) Kesinleşmiş delege listesinde yazılı olmayan delegeler oy kullanamaz.

Delege, nüfus cüzdanı, pasaport, evlenme cüzdanı, askerlik belgesi, sürücü belgesi gibi resimli ve resmi nitelikteki belgelerden biri ile veya resimli ve mühürlü üye kimlik kartı ile kimliğini ispat ettikten ve delege listesinde isminin karşısındaki yeri imzaladıktan sonra oyunu kullanılır.

Oylar, oy verme sırasında sandık kurulu başkanınca verilen, kurulca mühürlenmiş adayları gösterir listelerin zarfa konularak sandığa atılması suretiyle kullanılır. Bu işlem bittikten sonra delegenin ikinci imzası alınır ve kimlik belgesi iade edilir.

Delege oyunu bizzat kendisi kullanır. Özürlüler istediği takdirde, sandık alanında bulunan akrabalarından birinin, akrabası yoksa delegelerden birinin yardımıyla oy kullanabilir. Bir delege birden fazla özürlüye yardım edemez.

Seçimlerle İlgili İtiraz (SPK, m.21/10)

Madde 48 - Seçimin devamı sırasında yapılan işlemler ile tutanakların düzenlenmesinden itibaren 2 gün içinde seçim sonuçlarına karşı, seçim kurulu başkanına itiraz edilebilir. Bu itirazlar hakim tarafından aynı gün incelenir ve kesin olarak karara bağlanır.

(Değişik fıkra: 03.10.2009 günlü BKK. m.12) Hakimın kararı seçimlerin iptali ve yenilenmesi yönünde ise, bir aydan az ve iki aydan fazla olmayacak bir süre içerisinde, hakimın belirleyeceği tarihte sadece seçim yapılır.

Kongre Sonuçları ve Tutanaklarının Üst Organa Bildirilmesi

Madde 49 - İlçe başkanları, kongre divan başkanı tarafından kendisine tevdi olunacak ilçe kongresi tutanak örnekleri ile kongrede yapılan seçim sonuçlarını gösteren seçim kurulu tutanak örneğini, itiraz süresi geçtikten, itiraz edilmiş ise sonuçlandıktan hemen sonra Teşkilat Başkanlığı'na gönderilmek üzere il başkanlığına verir. İl başkanlığı da il kongresiyle ilgili aynı bildirim yapılar.

(Ek fıkra: 03.10.2009 günlü BKK. m.13) İl ve ilçe başkanları ayrıca Tüzüğün 157. maddesinde belirtilen ana kademe ve yan kuruluş organları ile ilgili resmi bildirimleri mülki makamlara en geç 15 gün içinde yaparlar. Beldelerde tüm bildirimler, beldenin bağlı olduğu ilçe başkanlığınca yapılır.

İlçe ve İl Kongrelerinin Olağanüstü Toplanması

Madde 50 - (Değişik fıkra: 12.01.2002 günlü KKK. m.7) İlçe ve il kongrelerinin olağanüstü toplanması, Merkez Karar ve Yönetim Kurulu kararıyla veya kademe delege tam sayısının 1/5'inin parti içi demokrasi hakem kurulunda veya noterlikte tevsik edilmiş yazılı isteği ile yapılır.

Şartların oluşması halinde, kademe yönetim kurulunun gerekli hazırlıkları yaparak talebin tebliğinden itibaren 45 gün içinde olağanüstü kongreyi toplaması zorunludur.

(Değişik fıkra: 03.10.2003 günlü KKK. m.3/a) Olağanüstü toplantının gündemi, toplantıyı talep edenlerce belirlenir. Gündemin neden ibaret olduğu karar veya talep yazısında belirtilir. Olağanüstü toplantı gündemine başka gündem maddesi eklenemez.

(Değişik fıkra: 03.10.2003 günlü KKK. m.3/b) Ancak kademe başkan ve yönetim kurulu ile üst kademe delege seçimlerinin olağanüstü kongre ile yenilenebilmesi talebinin beldelerle ilgili olması halinde il yönetim kurulunun, ilçe ve il yönetim kurulları ile ilgili olması halinde ise Merkez Karar ve Yönetim Kurulu'nun onayı gereklidir.

Alt Kademenin Üst Kademe Kongresinde Temsili

Madde 51 - Üst kademe kongresinin yapıldığı tarihe göre, kongresi yapılmamış olmakla birlikte azami seçilmişlik süresi olan üç yıl dolmamış ise alt kademe, var olan delegeleriyle üst kademe kongre-

sinde temsil olunur. Ancak, yetkili makamca kongre tarihinin belirlenmiş olmasına karşın belirlenen kongre takvim süresi içinde kendi kademesinin kongresini yapmamış olan ilçe veya il teşkilatı, üst kademe kongresinde delege ile temsil olunamaz.

BEŞİNCİ AYIRIM

İLÇE VE İL YÖNETİM KURULLARINA İLİŞKİN ORTAK HÜKÜMLER

Kurucu Yönetim Kurulları

Madde 52 - İlçe ve il kademe teşkilatlarının ilk kuruluşları, Merkez Karar ve Yönetim Kurulu’nca atama ile sağlanır. Önce kademe başkanını atanan kişiye “yetki” belgesi verilir. Bu kişinin oluşturacağı listenin, merkezce onaylanması ile kurucu yönetim kurulu oluşmuş olur.

Kurucu yönetim kurulları, el çektirilme nedenleri ayrık olmak üzere, kendi kademelerinin kongrelerine kadar Tüzüğüne kurula verdiği hak ve yetkileri kullanırlar.

Yönetim Kurullarının Toplantı ve Karar Nisabı

Madde 53 - İlçe ve il yönetim kurulları, ayda en az iki defa olmak üzere üye mevcudunun salt çoğunluğu ile olağan toplantı yapar. Kararlar, bu Tüzük’te aksine hüküm yoksa, toplantıya katılanların salt çoğunluğu ile alınır. Oylarda eşitlik olması halinde başkanın katıldığı görüş kabul edilmiş sayılır.

Yönetim kurulları, kurul başkanının veya kurul üye tam sayısının 1/3’ünün talebi halinde olağanüstü toplanırlar. Olağanüstü toplantılarda sadece toplantı nedeni olan konular görüşülür.

Yönetim kurulu kararları karar defterine yazılır veya bilgisayar çıktısı alınarak bu deftere yapıştırılır ve toplantıya katılan üyeler tara-

fından imzalanır. Karara muhalif kalanlar, “muhalifim” şerhi ile yetinebilecekleri gibi muhalefet nedenlerini de yazabilirler.

Kademelerde Partinin Temsili

Madde 54 - Belde, ilçe ve il başkanları, görevli oldukları kademelerde Parti teşkilatını temsil ederler. Temsil ettikleri teşkilatın hesap işlerine ait belgeleri, yürütme kurulunun muhasip üyesi ile birlikte imza ederler.

Başkanın yokluğunda teşkilat, protokol sırasındaki başkan yardımcısı tarafından temsil olunur.

İlçe ve İl Yönetim Kurullarının Görev ve Yetkileri

Madde 55 - İlçe ve il yönetim kurulları, teşkilat kademelerinde Parti faaliyetlerinin, Parti Tüzüğü ve yasal mevzuata uygunluğunu gözetir, denetler, koordinasyonu sağlar, Tüzüğün verdiği yetki ve görevleri ifa ederler.

Partinin program ve faaliyetinin tanıtım ve gelişimi için Tüzüğe uygun gerekli her tür çalışma ve faaliyette bulunurlar. Yapılacak iş ve amaca göre dar veya geniş kapsamlı toplantılar düzenleyebilirler. Partinin ilkeleri doğrultusunda amaçlarını gerçekleştirmek üzere, Parti içi veya dışından uzman kişilerden geçici veya sürekli çalışma grupları ve komisyonlar oluşturabilirler.

Doğacak durum ve gereklere göre, bir üst yönetimin olurlu almak kaydıyla toplantılar, miting, panel, seminer, sempozyum ve benzeri etkinlikler düzenleyebilir ve Partinin program ve hedeflerini tanıtmak ve bilgilendirmek amacıyla gerekli gördükleri içe dönük veya dışa açık toplantılar yapabilirler.

Kongrelerle ilgili gerekli hazırlık ve uygulama çalışmaları, ilgili tüm işlemler, seçim kurullarına veya ilgili idari birimlere ait tüm bildirimler; ilgili kademe başkanı tarafından veya onun nezareti altında gerçekleştirilir.

Alt kademeler, üst kademelerin emir ve talimatlarına, Parti yönetmeliği ile Tüzüğüne ve yasa hükümlerine uygun iş ve işlem yapmakla yükümlüdürler.

Yazışmalarını, acil durumlar hariç, kademe silsilesine göre yaparlar.

Kurul Üyesinin İstifa Etmiş Sayılma Hali

Madde 56 - Olağan toplantılar ile gün ve zamanı bildirilmiş olağanüstü toplantılara bir yıl içinde peş peşe 3 veya bir yıl içinde 6 kez özürsüz olarak katılmayan üye, kurul üyeliğinden istifa etmiş sayılır. Ancak bu madde hükmü, üst kademece belirlenmiş kongre takvimi süresince uygulanmaz.

Yönetim Kurulu Başkan ve Üyeliklerinde Boşalma

Madde 57 - (Değişik fıkra: 11.11.2006 günlü BKK.) İlçe veya il yönetim kurulu asıl ve yedek üyelerinin, nedeni ne olursa olsun toptan çekilmeleri halinde boşalan kurul yerine, Merkez Karar ve Yönetim Kurulu'nca atama yolu ile yeni kurul oluşturulur.

Atanan kurul, seçilmiş kurulun hak ve yetkilerini kullanır.

Kısmi boşalmalarda, boşalan üyelikler yedeklerin sırayla çağrılmalarıyla doldurulur. Yedeklerin katılımından sonra, kurulun üye mevcudu; üye tam sayısına göre salt sayının altına düşmüş ise, kurul boşalmış sayılır. Bu takdirde yukarıdaki fıkraya göre yeni kurul oluşturulur.

(Mülga fıkra: 11.11.2006 günlü BKK. m.2)

(Değişik fıkra: 03.10.2003 günlü KKK. m.4) (Değişik fıkra: 11.11.2006 günlü BKK. m.2) Sadece kademe başkanına işten el çektirilmesi veya herhangi bir nedenle başkanlığın boşalması hallerinde, Merkez Karar ve Yönetim Kurulu tarafından başkan ataması yapılır.

İşten El Çektirme Nedenleri

Madde 58 - Kademelerde görev alanların görevden uzaklaştırılmalarını gerekli kılan haller:

58.1 - Siyasi Partiler Kanunu, Parti Tüzüğü ve yönetmelikleri uyarınca tutulması gerekli defter ve kayıtların usulüne uygun olarak tutulmaması, defter ve belgelerin muhafaza edilmemesi, kayıtlar üzerinde kasıtlı olarak tahrifat yapılmış olması, muhasebe ile ilgili belgelerin zamanında Genel Merkez'e gönderilmemiş olması,

58.2 - Organlara seçilenlerin kimliklerini içeren belgenin süresi içinde en büyük mülki amirliğe gönderilmemiş olması,

58.3 - **(Değişik fıkra: 03.10.2009 günlü BKK. m.14)** Ülke ve Parti çıkarlarını ihlal edici davranışlar sergilenmesi veya Parti üyeliğinden ihracı gerektiren bir eylem veya işlemde bulunulması,

hallerinden birinin vukuunda, Merkez Karar ve Yönetim Kurulu, ilçe ve il başkanı ile yönetim kurullarına kısmen veya tamamen işten el çektirmeye yetkilidir. Belde başkan ve yönetimi hakkında aynı yetki il yönetim kurulunca kullanılır.

İşten El Çektirmenin Usul ve Esasları

Madde 59 - **59.1** - İşten el çektirmeyi gerektiren bir durumu tespit eden il yönetim kurulu, ilçe başkanı veya ilçe yönetim kuru-

lunun kısmen veya tamamen işten el çektirilmelerini Merkez Karar ve Yönetim Kurulu'ndan; ilçe yönetim kurulu ise belde başkanı veya belde yönetim kurulunun kısmen veya tamamen işten el çektirilmelerini il yönetim kurulundan talep edebilir.

59.2 - El çekirme talebini içeren kurul kararlarının, en az üye tam sayısının salt çoğunluğu ve gizli oylama ile alınmış olması gerekir. Karara, el çekirmeyi gerekli kılan olayın değerlendirmesini ve delillerini içeren gerekçeli bir rapor da eklenir.

59.3 - Belde ile ilgili ilçe yönetiminin talebi üzerine il yönetim kurulu, ilçe ile ilgili il yönetiminin talebi üzerine Merkez Karar ve Yönetim Kurulu; gerek görürlerse inceleme yaptırarak talebi karara bağlarlar.

59.4 - Merkez Karar ve Yönetim Kurulu aynı nedenlere bağlı olarak re'sen ilçe ve il başkanları ile yönetim kurullarına kısmen veya tamamen işten el çektirebilir.

59.5 - Yönetim kurullarının asıl ve yedek üyeleri ile birlikte tamamının işten el çektirilmesi halinde, el çekirme kararı veren organ, aynı kararla veya makul sürede geçici yönetim kurulunu oluşturur ve ilgililere tebliğini sağlar.

59.6 - Sadece başkan veya yönetim kurulunun kısmen işten el çektirilmesi halinde boşalan üyelik, Tüzüğün 57. maddesine göre doldurulur.

59.7 - İşten el çekirme kararı, Siyasi Partiler Kanunu'ndaki istisnalar ayrık olmak üzere, gizli oylama ile alınır. Karar yeter sayısı, kurul üye tam sayısının en az 2/3 çoğunluğudur.

59.8 - Usulüne uygun olarak alınmış el çekirme kararları, Parti içi işlemler açısından kesindir.

59.9 - İşten el çektirme kararlarına karşı yargısal denetim yolu açıktır. Yargısal denetimde yetkili yargı mercii, işten el çektirilenin görev yaptığı yer mahkemesidir. İşten el çektirme kararına karşı yargı yoluna başvurmak, kararın yürütölmesini durdurmaz.

Geçici Kurullar ve Olağanüstü Kongrenin Toplanması (SPK, m.19/5, m.20/8)

Madde 60 - Geçici kurullar, alt kademe organlarının tamamen veya organ sayılma niteliğini sona erdirecek sayıda üyenin işten el çektirilmeleri halinde oluşturulan yeni kurullardır.

Geçici kurullar, seçilmiş kurulların hak ve yetkilerini kullanırlar.

İşten el çektirme kararının tebliğinden itibaren 30 gün içinde ilçe kongresi, 45 gün içinde ise il kongresi toplanarak yeni yönetim kurulunu seçer. Kongre; yeni delege seçimi yapılmış değilse, eski delegelerle toplanır. Bu şekilde seçilen yeni yönetim kurulunun görev süresi, ilgili kademenin olağan kongresine kadar devam eder.

Yukarıda sözü edilen kongre, kademenin olağan kongre dönemi ve takvimine uygun zamanda ise ona göre hazırlanılır ve normal kongre gündemine uygun olarak yapılır.

ALTINCI AYIRIM

MERKEZ TEŞKİLATI (SPK, m.13)

A - BÜYÜK KONGRE (SPK, m.14)

Büyük Kongre, Görev ve Yetkileri (SPK, m.14/5)

Madde 61 - Büyük Kongre, Partinin en üst karar ve denetim organı olup bu sıfatla;

61.1 - Parti Genel Başkanı'nı, Merkez Karar ve Yönetim Kurulu ile Merkez Disiplin Kurulu'nun asıl ve yedek üyelerini ve Genel Merkez Parti İçi Demokrasi Hakem Kurulu üyelerini gizli oylama ile seçmek,

61.2 - Partinin Tüzük ve programında değişiklik yapmak, gelir - gider ve kesinhesabını kabul veya reddetmek, Merkez Karar ve Yönetim Kurulu'nun faaliyet raporu ile gelecek dönem bütçesini müzakere edip karara bağlamak, yönetimin ibrası konusunda karar vermek,

61.3 - Toplumu ve devleti ilgilendiren konularla, kamu faaliyetleri ve Parti politikaları hakkında genel nitelikte olmak kaydıyla temenni niteliğinde veya bağlayıcı kararlar almak,

61.4 - Partinin tüzel kişiliğinin feshine, başka Parti ile birleşmesine karar vermek, fesih kararı vermesi halinde Parti mallarının tasfiyesi ve intikal şekli ve yerini karara bağlamak,

61.5 - Kanun ve Tüzük'te verilen diğer görevleri ifa etmek, gündeminde yer alan konuları müzakere edip karara bağlamak,

büyük kongrenin yetki ve görevidir.

Büyük Kongre Delegeleri

Madde 62 - Büyük Kongre, il kongrelerince seçilmiş delegeler ile tabii delegelerden oluşur. Seçilmiş delegeler toplamı, TBMM üye tam sayısının iki katından fazla olamaz.

62.1 - Büyük Kongrenin Seçilmiş Delegeleri

Hangi ilin kaç adet seçilmiş delege ile büyük kongrede temsil olunacağı, aşağıda yazılı usul ve esaslara göre belirlenir:

(Değişik: 18.08.2018 günlü BKK. m.1) Seçilmesi gereken toplam delege sayısının yarısı olan 600 delegelik, illerden seçilecek milletvekili sayısına göre illere tahsis edilir. Tahsisten sonra kalan delege sayısının, Partinin son milletvekili genel seçiminde almış olduğu toplam oya bölünmesiyle katsayı elde edilir. Katsayının, Partinin ilde almış olduğu toplam oyla çarpımı sonucu bulunacak rakam ile yapılmış tahsisin toplamı, o il kongresinde seçilecek büyük kongre delege sayısını teşkil eder.

Büyük kongrenin yapılacağı tarihe göre, Partinin katıldığı genel seçim olmamış veya Partinin seçimlere katılmamış olması gibi hallerin varlığında, her il; seçmesi gereken milletvekili sayısının iki katı delege ile büyük kongrede temsil olunur.

İl kongrelerinde ilin kaç adet büyük kongre delegesi seçeceği, kongre seçim takvimine karar verildiğinde; Teşkilat Başkanlığı'nca hesaplanır ve Merkez Karar ve Yönetim Kurulu'nca onaylandıktan sonra il başkanlıklarına bildirilir. Hatalı hesaplamalar, aynı yöntemle düzeltilir.

62.2 - Büyük Kongrenin Tabii Delegeleri (SPK, m. 14/ 3)

(Değişik fıkra: 11.11.2006 günlü BKK. m.3) Genel Başkan, Merkez Karar ve Yönetim Kurulu üyeleri, Merkez Disiplin Kurulu başkan ve üyeleri, üyeliği devam eden Parti Kurucuları ile Partili bakan ve milletvekilleri büyük kongrenin tabii delegeleridir.

62.3 - Büyük Kongrenin Onur Üyeleri

(Değişik fıkra: 12.01.2002 günlü KKK. m.8) (Değişik fıkra: 05.05.2002 günlü KKK. m.1) Parti ile üyelik bağı devam etmek kaydıyla Genel Başkanlık, Başbakanlık, Bakanlık, TBMM üyeliği, Merkez Karar ve Yönetim Kurulu üyeliği, Merkez Disiplin Kurulu Başkan ve üyeliği ve Parti İçi Demokrasi Hakem Kurulu Başkan ve üyeliği, Genel Merkez Kadın ve Gençlik Kolları Başkanlığı yapmış olanlar, büyük kongrenin onur üyesidirler. Bunlar kongrede söz alabilir, fakat delegelik sıfatları olmadıkça oy kullanamazlar.

Büyük Kongreyi Olağan Toplama Yetkisi ve Zamanı

Madde 63 - Büyük kongreyi olağan toplama yetkisi Merkez Karar ve Yönetim Kurulu'na aittir. Merkez Karar ve Yönetim Kurulu, iki yıldan az, üç yıldan fazla olmamak kaydıyla büyük kongreyi toplamak zorundadır.

Büyük Kongre Gündemi ve Delege Listesinin İlanı

Madde 64 - Büyük kongrenin gündemi, Merkez Karar ve Yönetim Kurulu'na hazırlanır. Kongrenin tarihi, yeri ve saati, nisap olmaz ise ertesi gün yapılacak ikinci toplantının tarih, yer ve saati, en az 15 gün önce ulusal bir gazetede ilan edilir ve il başkanlıklarına yazı ile bildirilir. Ayrıca kongrenin tarih, yer ve saati; gerekli güvenlik önlemlerinin alınması için, en az 7 gün önce yetkili mülki amirliğe bildirilir.

Genel Merkez Teşkilat Başkanlığı, seçilmiş ve tabii delegeler belli olacak şekilde, büyük kongre delege listesini ve gündemi yetkili kılınmış seçim kuruluna kongreden 15 gün önce vermek suretiyle Tüzüğün 41. maddesinde belirtilen askı ve işlemleri, büyük kongre açısından aynen ikmal eder. Böylece yetkili seçim kurulunca onaylanarak kesinleşen liste, büyük kongrenin delege yoklama çizelgesini oluşturur.

Tüzüğün, Büyük Kongre Hakkında Uygulanacak Diğer Hükümleri

Madde 65 - Tüzüğün 43 ve 44. maddelerinde yer alan; kongrenin açılışı, toplantı ve karar yeter sayıları, divan başkanı seçimi, divan heyetinin oluşumu ile kongre divanının yetki ve görevlerine ilişkin hükümler, büyük kongre hakkında da aynen uygulanır.

Genel Başkan'ın Açılış Konuşması ve Komisyon Oluşturulması

Madde 66 - 66.1 - (Değişik: 11.11.2006 günlü BKK. m.4) Büyük Kongre'de kongre divanı oluşup gündem okunduktan sonra, gündemdeki sırasına göre konuşmasını yapmak üzere Genel Başkan'a söz verilir.

66.2 - İşin önem ve niteliği itibarıyla gündemde komisyon kurulmasına yer verilmiş veya usulüne uygun teklifle komisyon kurulması gündeme alınmış ise divan, Genel Başkan'ın konuşmasının ardından, genel kurulda aksine bir karar alınmazsa, beşer kişiden oluşacak komisyon üyelerinin seçimini, açık oylama ile gerçekleştirir. Her komisyon, bir başkan, bir sözcü ve bir raportör seçerek çalışma yapar.

66.3 - Komisyonların çalışma zamanı, gündem maddelerinin görüşülmesini aksatmayacak şekilde, divan heyeti tarafından belirlenir. Belirlenmiş sürede raporun hazırlanıp sunulmamış olması, tek başına kongrenin uzaması nedeni olarak öne sürülemez.

66.4 - Komisyonlar, üye tam sayısı ile toplanır ve salt çoğunlukla karar alır. Her delege, çalışmaları aksatmayacak şekilde komisyon çalışmalarına katılıp görüş beyan edebilir. Komisyon belli edilmiş süre içinde raporunu hazırlar ve genel kurula sunulmak üzere kongre divan başkanlığına teslim eder. Komisyon raporları görüşülür ve oylanır. Genel kurulca kabul edilen komisyon raporları, genel kurul kararı niteliği kazanır.

66.5 - Büyük kongre çalışmalarıyla ilgili olarak Merkez Karar ve Yönetim Kurulu, belli konuların daha önce oluşturulacak komisyonlarca incelenmesini ve rapora bağlanmasını kararlaştırabilir. Bu takdirde ilçe, il, merkez ve yan kuruluşları temsil edecek şekilde büyük kongre delegesi sıfatını taşıyanlar arasından MYK'ca 5 kişilik komisyon oluşturulur. Komisyonlar bu şekilde oluşturulmuş ise, genel kurulda sadece raporların müzakeresi ve oylaması yapılır.

Gündem Maddelerinde Değişiklik ve Kongre Müzakereleri (SPK, m.14/son)

Madde 67 - 67.1 - İlan edilmiş gündem maddeleri arasında sıra değişikliği veya başka bir konunun gündeme alınması, genel kurul kararıyla mümkündür.

67.2 - Gündem değişikliği taleplerinin görüşülüp karara bağlanabilmesi için, yazılı olarak kongre açılış başkanlığına veya gündemin okunmasından hemen sonra divana verilmiş olması zorunludur.

67.3 - Parti Tüzük ve programında değişiklik yapılmasına ilişkin veya Parti politikalarını ilgilendiren gündem maddesi tekliflerinin

müzakereye açılabilmesi için, bu tekliflerin, Genel Başkan veya Merkez Karar ve Yönetim Kurulu yahut büyük kongre delegelerinin en az yirmide biri tarafından önerilmiş olması gerekir.

67.4 - Siyasi Partiler Kanunu'nun 14. maddesinin son bendinin ikinci cümlesinde yer alan konularla ilgili müzakere şartı oluşan teklifler, Büyük Kongrenin seçeceği bir komisyonda görüşüldükten sonra komisyon raporu ile birlikte incelenir ve karara bağlanır.

67.5 - Seçimler, gündemin “kapanış” şeklinde son maddesi hariç gündemin en son maddesi olarak yapılır.

67.6 - Görüşmeler, gündem sırasına göre yapılır. Müzakerelere katılım, talep sırasına göre yürütülür. Parti Genel Başkanı'na, Merkez Karar ve Yönetim Kurulu adına söz isteyen kurul üyesine, komisyon başkanı ve sözcülerine, konuşma taleplerinde öncelik verilir.

67.7 - Faaliyet raporuna muhalefet şerhi bulunmayan Merkez Karar ve Yönetim Kurulu üyesi, faaliyet raporu aleyhine söz alamaz ve konuşamaz.

67.8 - Büyük kongre için tek bir gün öngörülmüş ise, kongre, gündem maddeleri bitinceye kadar aralıksız devam eder.

Büyük Kongre'de Yapılacak Seçimler (SPK, m.21)

Madde 68 - (Değişik fıkra: 12.01.2002 günlü KKK. m.9) (Değişik fıkra: 24.03.2021 günlü BKK. m.1) Genel Başkan, Merkez Karar ve Yönetim Kurulu, Merkez Disiplin Kurulu, Parti İçi Demokrasi ve Hakem Kurulu ve Siyasi Erdem ve Etik Kurulu'nun asıl ve yedek üye seçimleri, yargı gözetim ve denetimi altında gizli oy, açık tasnif esasına göre büyük kongre delegelerince seçilir.

Yetkili Seçim Kurulu Başkanı, Tüzüğün 46/2 maddesinde belirtilen nitelik ve sayıda yeteri kadar sandık seçim kurulu oluşturur.

Büyük Kongre’de Adaylık ve Seçim Hazırlıkları

Madde 69 - 69.1 - Büyük kongre delegesi olsun veya olmasın, Partiye kayıtlı her üye, Parti organlarına aday olabilir veya aday gösterilebilir.

69.2 - (Değişik fıkra: 11.11.2006 günlü BKK. m.5) (Değişik fıkra: 30.09.2012 günlü BKK. m.7) Genel Başkanlığa aday olmak için, büyük kongre üye tam sayısının en az yüzde yirmisinin yazılı önerisi gerekir. Bu öneri noter, divan başkanlığı veya divan başkanlığının görevlendireceği üyenin gözetiminde imzalanır. Aynı kişi, aynı kongrede seçimi yapılacak farklı organlara aynı anda aday olamaz ve aday gösterilemez. Böyle bir durumda, divan başkanı tarafından adaya tercih yapması gerektiği bildirilir. Tercihini belli etmeyen adayın hiç bir adaylığı işleme konmaz.

69.3 - (Değişik fıkra: 01.02.2003 günlü KKK. m.7) Büyük Kongrede; Genel Başkan seçimi hariç, diğer bütün seçimler aynı anda ve birlikte yapılır. **(Ek cümle: 21.05.2017 günlü BKK. m.2)** Ancak, en az 5 delegece imzalı yazılı teklif gelmesi halinde Genel Başkan ve diğer bütün seçimlerin aynı anda yapılmasına Büyük Kongrece karar verilebilir. Bu halde 76. maddenin 3. fıkrası hükmü uygulanmaz.

69.4 - (Değişik fıkra: 01.02.2003 günlü KKK. m.7) Tüzüğün, aday ve organ seçimlerine ilişkin 46. maddesinin, yukarıda yazılı olanlara aykırı olmayan hükümleri, Büyük Kongre seçimlerinde de aynen uygulanır.

(Mülga 5-14. fıkralar: 01.02.2003 günlü KKK m.7)

Büyük Kongre’nin Olağanüstü Toplanması (SPK, m.14/6)

Madde 70 - Büyük kongre, Genel Başkan’ın veya Merkez Karar ve Yönetim Kurulu’nun yahut büyük kongre delegelerinin en az beşte birinin yazılı talebi üzerine olağanüstü toplantıya çağırılır.

Olağanüstü toplantı gündemi çağrısı yapan tarafından belirlenir ve gündem dışında başka konu görüşülemez.

Delegeler tarafından yapılacak olağanüstü toplantı talepleri ile gündem ve delege imzalarının noter onaylı olması zorunludur. Bu taleplerin aynı konuyu içerir olması yeterli olup ayrı zamanlarda ve parçalı olmaları talebin geçerli olmasına engel olarak yorumlanamaz. Ancak, işlem görmüş ve yeterli sayıya ulaşmamış talepler, sonraki başka bir toplantı isteminde imza eksikliğini gidermek için kullanılamaz.

Şartların oluşması halinde Merkez Karar ve Yönetim Kurulu, olağanüstü kongreyi bir hafta içinde ilan ederek çağrı tarihinden itibaren en geç 45 gün içinde yapmak zorundadır.

(Ek fıkra: 03.10.2003 günlü KKK. m.5) Genel Başkanlığın, Merkez Karar ve Yönetim Kurulunun veya Merkez Disiplin Kurulunun herhangi bir sebeple boşalması hali dışında seçimin olağanüstü toplantı sebebi olabilmesi için Genel Başkan'ın veya Büyük Kongre delege tamsayısının salt çoğunluğunun yazılı talebi gerekir.

Büyük Kongre Tutanakları

Madde 71 - Seçim kurulunca ilan edilen seçim sonuçları ile kongreye ait bütün tutanak ve belgeler, divan üyelerinin imzalarını taşıyan bir tutanağa bağlanarak divan başkanı tarafından dizin listesi ekinde Parti Genel Başkanına tevdi olunur.

Büyük Kongre Seçimleriyle İlgili İtiraz (SPK, m.21/10, 11)

Madde 72 - Seçimin devamı sırasında yapılan işlemler ile seçim sonuçlarına karşı, tutanakların düzenlenmesinden itibaren iki gün içinde seçim kurulu başkanına itiraz edilebilir. Bu itirazlar hakim tarafından aynı gün incelenir ve kesin olarak karara bağlanır.

Hakimin kararı, seçimlerin iptali ve yenilenmesi yönünde ise, seçimler için belirleyeceği günde, kongrede kesinleşmiş aday listelerine göre sadece seçimler yapılır.

B - MERKEZ KARAR VE YÖNETİM KURULU (MKYK) (SPK, m.16)

MKYK'nın Oluşumu ve Çalışma Esasları

Madde 73 - (Değişik: 05.05.2002 günlü KKK. m.2/a)

73.1 - (Değişik fıkra: 24.03.2021 günlü BKK. m.2) Merkez Karar ve Yönetim Kurulu, Büyük Kongreden sonra Partinin en üst karar ve yönetim organı olup Büyük Kongrece gizli oyla seçilen 75 üyeden oluşur. Ayrıca 35 yedek üye seçilir.

(Mülga fıkra: 05.05.2002 günlü KKK. m.2/a)

73.2 - (Değişik fıkra: 05.05.2002 günlü KKK. m.2/b) MKYK'nın görev süresi, seçimli olağanüstü toplantı yapılmadığı sürece, büyük kongrenin normal olağan toplantısına kadar devam eder. Kurul üyeliklerinde boşalma olması halinde, sıradaki yedek, Genel Başkan tarafından davet edilir.

73.3 - (Değişik fıkra: 21.05.2017 günlü BKK. m.3) Parti Genel Başkanı, Merkez Karar ve Yönetim Kurulu'nun başkanıdır. Genel Başkanın veya Genel Başkan Vekilinin yokluğunda, MYK'nın protokol sırasındaki Genel Başkan Yardımcısı başkanlık eder.

73.4 - MKYK, kanun ve Tüzük'te yer alan toplantı ve karar yeter sayısı ile oylama şekline ilişkin ayrık durumlar dışında, üye tam sayısının salt çoğunluğu ile toplanır, toplantıya katılanların salt çoğunluğu ile karar alır. Oylamalar, gizlilik kararı alınmamış ise, açık oylama şeklinde yapılır. Açık oylama sonucunun eşit olması halinde, Genel Başkan'ın katıldığı görüş kabul edilmiş sayılır. Gizli oylama

sonucunun eşit olması halinde, oylama iki kez daha tekrarlanır. Eşitlik bozulmaz ise, sonraki toplantıda konu bir kez daha oylanır. Eşitlik yine bozulmazsa, oylama konusu reddedilmiş sayılır.

73.5 - MKYK, en az ayda bir olağan toplantı yapar. Olağan toplantıların zaman, yer ve tarihleri, kurulca kararlaştırılır. Kurul, Genel Başkan'ın veya Merkez Karar ve Yönetim Kurulu üye tam sayısının 1/3'ünün talep etmesi hallerinde olağanüstü toplanır. Olağanüstü toplantının tarihi ile yer ve zamanı üyelere duyurulur. Bir yıl içinde peş peşe 3 veya bir yıl içinde 6 kez özürsüz olarak toplantılara katılmayan üye, kurul üyeliğinden istifa etmiş sayılır. Bu durumun kurulca tespitinden sonra üyelik boşalmasına ilişkin Tüzük hükmü uygulanır.

73.6 - MKYK gündem esasına göre müzakereler yapar, kararlar alır. Kurul üyelerinin her biri, gündem teklifinde bulunabilir. Karşı görüş olması halinde yapılacak oylama sonucuna göre işlem yapılır.

MKYK'nın Görev ve Yetkileri

Madde 74 - Partinin seçimle görev üstlenmiş teşkilat kademe organlarının, kademe sırasına göre bağlı oldukları Merkez Karar ve Yönetim Kurulu;

74.1 - Parti Tüzük ve programını ve büyük kongre kararlarını uygulamak, uygulatmak, Partinin bütün teşkilatını uyum içinde, verim ve etkinliği sağlayıcı tedbirler alarak aktif kılmak, tabandan tavana gerekli koordinasyonu sağlamak,

74.2 - Parti politikalarının gerekli kıldığı dokümanlar hazırlamak, yürürlüğe koymak, ihtisas komisyonları ve çalışma büroları oluşturmak, bunların çalışma usul ve esaslarını belirlemek veya belirleyeceği çerçeveye göre uygulama yapması için MYK'ya yetki vermek,

74.3 - Parti teşkilat kademeleri ve kademe organlarının demokratik kurallara göre oluşumlarını sağlamak amacıyla yasalar çerçevesinde gerekli gördüğü her tür düzenlemeleri yapmak, tedbirler almak,

74.4 - (Değişik fıkra: 21.05.2017 günlü BKK. m.4) Gerek görülen yerlerde teşkilat kurmak, kaldırmak, partinin ilke ve hedeflerini tanıtır yaymak için gerekli çalışmaları planlamak, uygulamak ve uygulatmak,

74.5 - Partinin ilke ve hedefleri ışığında, Türkiye ve dünya siyaseti ölçeğinde, öncelikle Parti kademelerinde görev almış olanların ve Parti üyelerinin eğitim ve bilgilenmeleri ve demokrasi kültürünün gelişmesi ve yerleşmesi amacıyla siyaset okulu veya siyaset enstitüsü oluşturmak gibi gerek göreceği her tür yasal ve siyasal çalışmalar yapmak, yaptırmak,

74.6 - Ülke ve dünyadaki belli sorunlar hakkında Parti görüşünü belirlemek, bu görüşleri kamuoyuna açıklamak, bu anlamda gerekli olması halinde TBMM Parti Grubu ile ortak toplantılar yapmak,

74.7 - Partinin çalışma ve faaliyetlerinin planlamasını yapmak ve bu planlar için gerekli harcamaların bütçelerini hazırlamak, hazırlatmak,

74.8 - Kademelerden gelen görev ve yetkisi içindeki teklifleri incelemek, karara bağlamak, görevi dışında olanları takip etmek ve ilgili kademeyi bilgilendirmek,

74.9 - Bütün seçimlerle ilgili gerekli kararları almak, milletvekiliği, belediye başkanlığı, belediye ve il genel meclisleri için Partiden aday olanlar hakkında yetkilerini kullanmak,

74.10 - Seçimlerle ilgili her tür seçim mekanizması ile çalışma yöntem ve stratejilerini belirlemek, Partinin seçim çalışmalarını ve seçimleri sevk ve idare etmek, ettirmek,

74.11 - Partinin çalışma raporu, yıllık bütçe ve uygulanan bütçenin kesinhesap ve bilançoları ile diğer gündem maddelerini inceleyip onaylamak ve büyük kongreye sunmak,

74.12 - Partinin çalışma ve amaçlarına uygun olarak taşınır ve taşınmaz mal alımına, satımına, işletilmesine, mevcut varlıkları üzerinde lehte veya aleyhte her tür ayni veya borçlandırııcı takyitler oluşturulmasına karar vermek,

74.13 - Zorunlu nedenler dolayısıyla büyük kongrenin toplanmadığı hallerde, Partinin hukuki varlığını sona erdirmek, Tüzük ve program değişiklikleri hariç, gerekli görülen bütün kararları almak,

74.14 - (Değişik fıkra: 21.05.2017 günlü BKK. m.4) Genel Başkanın teklifi üzerine Merkez Yürütme Kurulu ile alt kademeler yönetim ve yürütme organları üye sayısını belirlemek, gerektiğinde artırmak veya azaltmak,

74.15 - Partinin yasalar çerçevesinde uluslararası kuruluşlara üyeliğini ve Tüzüğün 20. maddesine göre yurt dışı temsilcilik önerilerini karara bağlamak,

74.16 - (Değişik fıkra: 21.05.2017 günlü BKK. m.4) Anayasa ve Siyasi Partiler Kanunu ile diğer ilgili kanuni mevzuatın açıkça yasakladığı veya sınırladığı konular ile Tüzük'te belli bir Genel Merkez organının görev ve yetkisinde olan konular dışında parti politikaları, adaylık şartları ve kısıtlamaları, seçimler vb. konularla ilgili her türlü prensip veya istisnai nitelikte kararlar almak, uygulamak veya uygulamak, gibi görevler yapar, yetkiler kullanır.

C - GENEL BAŞKAN (SPK, m.15)

Genel Başkanlık İçin Adaylık Koşulları

Madde 75 - (Değişik: 30.09.2012 günlü BKK. m.8) Parti Genel Başkan'ı, büyük kongre tarafından gizli oyla seçilir. Aynı kişi, kurucu Genel Başkanlık hariç, kesintisiz en fazla dört olağan dönem Genel Başkan seçilebilir. Ancak, ara veren kimseler tekrar aynı göreve seçilebilir.

Genel Başkanın Seçimi ve Görev Süresi

Madde 76 - Genel Başkan, büyük kongre tarafından gizli oyla ve üye tam sayısının salt çoğunluğu ile seçilir. İlk iki oylamada hiç bir aday salt çoğunluğa ulaşamamış ise, ikinci oylamada en çok oy alan iki adayla üçüncü tur oylama yapılır. Üçüncü tur oylamada en çok oy alan aday Genel Başkan seçilmiş olur.

(Değişik fıkra: 03.10.2003 günlü KKK. m.6) Adaylık başvuruları, kongre divan başkanlığına yapılır. Divan başkanlığı, adaylık başvurularını Tüzüğü'nün 69. maddesine göre ilan edip kesinleştirir. **(Ek cümle: 03.10.2003 günlü KKK. m.6)** Birden fazla aday olması halinde her aday için ayrı oy pusulası kullanılır. Oy pusulalarının farklı renkte olmasına özen gösterilir.

Kongre gündeminin "seçimler" maddesinde, önce Genel Başkan seçimi yapılır. Genel Başkan seçimi tamamlanmadan diğer organ seçimlerine geçilemez.

Seçilen Genel Başkan, yerine yenisi seçilinceye kadar görevine devam eder.

Genel Başkanın Görev ve Yetkileri

Madde 77 - (Değişik: 12.01.2002 günlü KKK. m.10) (Değişik: 05.05.2002 günlü KKK. m.3) Genel Başkan Partinin Disiplin Kurul-

ları ve Parti İçi Demokrasi Hakem Kurulları hariç, bütün Parti teşkilatının tabii başkanı olup, büyük kongreye karşı şahsen sorumludur.

Bu sıfatla Genel Başkan;

77.1 - Adli, idari, mali ve benzeri her tür kamusal kurum ve kuruluşlar nezdinde davalı veya davacı olarak Partiyi temsil eder veya bu alanlarda Tüzüğün 82.3/2 bent hükmüne göre kendi adına yetki kullanılmasına nezaret eder.

77.2 - Parti adı altında yapılan işlem ve eylemlerin Anayasa, kanun, Tüzük ve yönetmelik hükümlerine göre icra edilmesini ve Büyük Kongre ile Merkez Karar ve Yönetim Kurulu kararlarının uygulanmasını sağlar.

77.3 - Partililer ve Parti teşkilat kademeleri arasında verimli ve etkin çalışma temposunu sağlar, Parti üst organlarının müşterek çalışmalarına başkanlık ve nezaret eder.

77.4 - Merkez Yürütme Kurulu üyeleri arasında iş bölümü yapar, gerek görmesi halinde iş bölümünü değiştirir.

77.5 - Bilgi ve tecrübelerinden yararlanacağı kimseleri danışman olarak tayin eder.

77.6 - Gelişen durum ve olaylar karşısında Parti duruş ve görüşünü kamuya açıklar.

77.7 - Genel Merkezde hizmet birimlerinin kuruluş, kadro ve atama işlemleri ile sürekli istihdam olunacak hizmetli ve uzmanların tayin, terfi ve işten çıkarılmaları konularını, ilgili MYK üyesinin önerilerine göre karara bağlar.

77.8 - Genel Başkan; Kanun, Parti Tüzüğü ve diğer mevzuatın kendisine vermiş olduğu tüm görevleri yapar ve yetkileri kullanır.

Genel Başkan Vekili (Ek başlık: 21.05.2017 günlü BKK. m.5)

Madde 77/A - (Ek: 21.05.2017 günlü BKK. m.5) Genel Başkan Vekili, MKYK üyeleri arasından Genel Başkan tarafından belirlenir.

Genel Başkan Vekili, Genel Başkanın verdiği görevleri ifa eder, yetkileri kullanır.

Genel Başkanın yokluğunda Genel Başkan Vekili MKYK ve MYK toplantılarına Başkanlık eder.

(Ek fıkra: 24.03.2021 günlü BKK. m.3) İkiiden fazla Genel Başkan Vekili atanamaz. Aralarındaki iş bölümü Genel Başkan tarafından belirlenir.

Bu madde hükmü yan kuruluşlar ile Genel Merkez dışındaki teşkilat kademelerinde uygulanmaz.

Genel Başkanlığın Boşalması (SPK, m.15/son)

Madde 78 - Genel Başkanlığın herhangi bir nedenle boşalması halinde MKYK on gün içinde toplanarak üyelerinden birini Genel Başkan Vekili seçer ve yeni Genel Başkan'ı seçmek üzere büyük kongrenin olağanüstü toplanma tarih, yer ve zamanını kararlaştırır.

Genel Başkan seçiminin yapılacağı olağanüstü büyük kongre, boşalma tarihinden itibaren en geç 45 gün içinde gerçekleştirilir.

D - MERKEZ YÜRÜTME KURULU (MYK) - (SPK, m.15/5 - 16)

MYK'nın Oluşumu ve Çalışma Esasları

Madde 79 - (Değişik fıkra: 21.05.2017 günlü BKK. m.6) Merkez Yürütme Kurulu; Genel Başkan, Genel Başkan Vekili, Genel Başkan Yardımcıları ve Genel Sekreter ile TBMM Parti Grup Başkanı ve Grup Başkan Vekillerinden oluşan en üst icra kuruldur.

(Değişik fıkra: 01.02.2003 günlü KKK. m.8) (Değişik fıkra: 21.05.2017 günlü BKK. m.6) Genel Başkan ile TBMM Parti Grup Başkanı ve Grup Başkan Vekilleri dışındaki MYK üyeleri, Genel Başkan tarafından MKYK üyeleri arasından belirlenir.

(Mülga fıkra: 01.02.2003 günlü KKK. m.8)

(Değişik fıkra: 21.05.2017 günlü BKK. m.6) Genel Başkan, MYK'nın başkanıdır. Genel Başkan'ın veya Genel Başkan Vekilinin yokluğunda protokol sırasındaki Genel Başkan Yardımcısı kurula başkanlık eder.

(Değişik fıkra: 01.02.2003 günlü KKK. m.8) MYK üyeleri, Genel Başkan tarafından kısmen veya tamamen her zaman değiştirilebileceği gibi, MKYK'da yapılacak güven oylaması ile de değiştirilebilir. Güvensizlik için kurul üye tam sayısının 2/3 çoğunluğunun oyu gereklidir. İstifa eden veya düşürülen üye yerine, ikinci fıkra hükmüne göre yeni üye belirlemesi yapılır.

MYK haftada en az bir toplantı yapar. İlk toplantısında, toplantıların gün ve tarihini belirler.

(Değişik fıkra: 05.05.2002 günlü KKK. m.4) Kurul çoğunlukla toplanır, Tüzük'te yazılı ayırık durumlar dışında üye tam sayısının salt çoğunluğu ile karar alır.

MYK üyeleri, görevli oldukları faaliyetin kapsam ve niteliğine göre yeteri kadar yardımcı veya uzman ile birlikte çalışma yapabilirler. Yardımcı ve uzmanlar, ilgili MYK üyesinin teklifi ve Genel Başkan'ın onayı ile Parti içi seçimle yüklenilmiş idari hiçbir görevi olmayan TBMM Parti Grubu üyeleri veya MKYK üyeleri yahut bunların dışındaki kimseler arasından atanır. Yardımcılar ve uzmanlar, oy hakkı olmaksızın, çağrılı oldukları MYK toplantılarına katılabilirler.

Atama ve görevlendirmeler konusunda MKYK üyeleri ile teşkilat kademe başkanlıkları bilgilendirilir.

(Ek fıkra: 18.08.2018 günlü BKK. m.2) Merkez Yürütme Kurulu üyeliği ile Cumhurbaşkan Yardımcılığı veya Bakanlık görevi aynı kişide birleşemez. Bu görevlerden birine atanan MYK üyesinin üyeliği atama kararının resmi gazetede yayımlandığı gün kendiliğinden sona erer.

MYK'nın çalışma usul ve esasları, Genel Başkan tarafından çıkarılacak bir yönerge ile belirlenir.

MYK'nın Görev ve Yetkileri

Madde 80 - 80.1 - Büyük kongrede alınmış kararlar ile MKYK tarafından alınan kararların ve verilen talimatların icrasını sağlamak, MKYK gündemini hazırlamak,

80.2 - Partinin üye, her kademe kurum, kuruluş ve ünitelerinin etkili bir çalışma temposunu sağlayabilmeleri için teşkilat içi eğitim programlarını gerçekleştirmek, alınmış kararlar ile yapılması gereken iş ve eylemleri icra etmek, gerekli uyum ve koordinasyonu sağlamak,

80.3 - Partinin TBMM Grubu ile Genel Merkez ve tüm teşkilat kademeleri arasında temas ve bağlantıyı temin etmek,

80.4 - Partinin hükümet, diğer Partiler, çeşitli resmi veya sivil toplum örgütleri ve uluslararası kuruluşlar ile olan ilişkilerini düzenlemek, geliştirmek ve sürdürmek,

80.5 - Doğacak durum ve gelişmeler karşısında Partinin duruş ve görüşünü saptamak ve Genel Başkan'a sunmak,

80.6 - Teşkilata duyurulması gerekli MKYK kararlarını, ilgili üyesi aracılığıyla teşkilata tamim etmek, gereğini talep ve takip etmek,

80.7 - Parti Tüzüğü ve MKYK'nın kararları çerçevesinde kademeli teşkilatlarının belirli takvime göre kongrelerini yaptırmak,

80.8 - Tüzüğe göre MKYK kararını gerektiren konu ve talepler hakkında, MYK görüşünü açıklayan bir rapor ile konuyu MKYK gündemine taşımak,

80.9 - Partinin faaliyet raporu ile yıllık bütçe ve uygulanan bütçenin kesinhesap ve bilançolarını, büyük kongreye sunulmak üzere MKYK'nın onayına tevdi etmek,

80.10 - Zorunlu hallerde Tüzük'teki münhasır yetki konuları hariç olmak ve toplanacak ilk MKYK'ya sunulmak kaydıyla, gerekli her türlü karar ve tedbirleri almak ve uygulamak, Tüzükle verilmiş tüm yetkileri kullanmak ve görevleri yapmak,

MYK'nın görev ve yetkileridir.

Genel Başkan Yardımcıları (Değişik başlık: 21.05.2017 günlü BKK. m.7)

Madde 81 - (Değişik cümle: 21.05.2017 günlü BKK. m.7)
Genel Başkan Yardımcıları arasında;

81.1 - Genel Başkan Yardımcısı (Siyasi ve Hukuki İşlerden Sorumlu),

81.2 - Genel Başkan Yardımcısı (Teşkilattan Sorumlu),

81.3 - Genel Başkan Yardımcısı (Seçim İşlerinden Sorumlu),

81.4 - Genel Başkan Yardımcısı (Tanıtım ve Medyadan Sorumlu),

81.5 - Genel Başkan Yardımcısı (Dış İlişkiler ve Dış Temsilciliklerden Sorumlu),

81.6 - (Değişik fıkra: 12.09.2015 günlü BKK. m.2) Genel Başkan Yardımcısı (Sosyal Politikalardan Sorumlu),

81.7 - Genel Başkan Yardımcısı (Yerel Yönetimlerden Sorumlu),

81.8 - (Değişik fıkra: 12.01.2002 günlü KKK. m.12) Genel Başkan Yardımcısı (Ekonomiden Sorumlu),

81.9 - (Değişik fıkra: 12.09.2015 günlü BKK. m.2) Genel Başkan Yardımcısı (Sivil Toplum ve Halkla İlişkilerden Sorumlu),

81.10 - (Değişik fıkra: 12.09.2015 günlü BKK. m.2) Genel Başkan Yardımcısı (İnsan Haklarından Sorumlu),

81.11 - Genel Başkan Yardımcısı (Mali ve İdari İşlerinden Sorumlu),

81.12 - (Değişik fıkra: 12.09.2015 günlü BKK. m.2) Genel Başkan Yardımcısı **(Değişik fıkra: 23.02.2025 günlü BKK m.6)** (Çevre ve Şehircilik Politikalarından Sorumlu),

81.13 - (Değişik fıkra: 12.01.2002 günlü KKK. m.12) (Değişik fıkra: 24.03.2021 günlü BKK. m.4/a) Genel Başkan Yardımcısı (Araştırma, Geliştirme ve Eğitimden Sorumlu),

81.14 - (Ek fıkra: 24.03.2021 günlü BKK. m.4/b) Genel Başkan Yardımcısı (Bilgi ve İletişim Teknolojilerinden Sorumlu),

81.15 - (Ek fıkra: 23.02.2025 günlü BKK m.6) Genel Başkan Yardımcısı (Türk Devletleri İle İlişkilerden Sorumlu),

81.16 - (Ek fıkra: 23.02.2025 günlü BKK m.6) Genel Başkan Yardımcısı (Sağlık Politikalarından Sorumlu),

81.17 - (Ek fıkra: 23.02.2025 günlü BKK m.6) Genel Başkan Yardımcısı (Kültür ve Sanat Politikalarından Sorumlu),

81.18 - (Ek fıkra: 24.03.2021 günlü BKK. m.4/b) Genel Başkan Yardımcısı (Parti Sözcüsü),

(Bu fıkra hükmü yan kuruluşlar ile alt kademelerde uygulanmaz.)

81.19 - Genel Sekreter,

şeklinde Genel Başkan tarafından iş bölümü görevlendirmesi yapılır. Hizmet ve çalışma koşulları gereği MYK'nın üye sayısını

azaltmak, yeni görev alanları ihdas ederek artırmak, yukarıda yazılı iş bölümü şeklini kısmen veya tamamen değiştirmek, ayırmak yahut birleştirmek şeklinde yeniden biçimlendirmeye, Genel Başkan'ın teklifi üzerine MKYK yetkilidir.

MYK üyeleri, bulunmadıkları zamanlarda kendilerine hangi üyenin vekalet edeceğini, yazılı olarak kurul üyelerine bildirirler.

MYK Üyelerinin Görev ve Yetkileri

Madde 82 - 82.1 - Genel Başkan Yardımcılarının Görev ve Yetkileri

Genel Başkan Yardımcılarının bakacakları ve yapacakları iş ve faaliyet alanları, bağlı ve ilgili kurum ve kuruluşlar ile aralarındaki çalışma düzen ve koordinasyon, Genel Başkan tarafından yapılacak iş bölümü talimatında ve Tüzüğün 79/son bendine göre çıkaracağı yönergede gösterilir.

82.2 - Mali ve İdari İşlerden Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı

Mali ve idari işlerden sorumlu Genel Başkan Yardımcısı; Parti merkez teşkilatının bütün mali işlerini, harcamalarını, gelirlerin tahsilini, muhasebe esaslarına göre gerçekleştirmek ve bu işlere nezaret etmek, mali sözleşmelerin usulüne ve mevzuata uygun olarak yapıp icra edilmesini sağlamakla yetkili, görevli ve sorumludur.

Mali ve idari işlerden sorumlu Genel Başkan Yardımcısı Siyasi Partiler Kanunu'nun 73 ve 74. madde gereklerine uygun olarak, teşkilatın yıllık bütçesi ile bilançolarını, gelir ve gider cetvelleri ile kesinhesabını hazırlayarak MKYK tarafından karara bağlanmak üzere MYK'ya sunar. Bütçe işlemlerinin zamanında yapılmasını ve ilgili yerlere tevdi edilmesini takip eder ve gerçekleştirir.

Mali ve idari işlerden sorumlu Genel Başkan Yardımcısı tarafından teklif edilen ve Genel Başkan tarafından atanan genel muhasip, mali ve idari işlerden sorumlu Genel Başkan Yardımcısının haiz olduğu yetkileri ona niyabeten kullanır.

Genel muhasip, Partinin muhasebe işlerine ait harcama evraklarını, mali ve idari işlerden sorumlu Genel Başkan Yardımcısı ile, onun yokluğunda MYK üyelerinden birisi ile birlikte imza eder.

82.3 - Genel Sekreter

Genel Sekreter, MKYK ve MYK toplantı tutanaklarını düzenler, kararları zapta geçirir, imza edilmelerini sağlar ve uygulanmalarını takip eder. Genel Merkezin gelen - giden her türlü evrak işleri ile yazışmalarının düzenlenmesinden, MKYK ile MYK'nın gündemlerinin hazırlanmasından ve takibinden sorumludur.

Genel Sekreter, davacı veya davalı olarak her tür yargı merciinde, özel veya resmi daire, kurum ve kuruluşlarda, gerçek kişiler ile özel veya resmi tüzel kişiliklerle olan ilişkilerde Genel Başkan adına bizzat veya vekille Partiyi temsil eder.

Genel Sekreterlik, genel evrak kaydının tutulduğu birim olarak, Partinin yazışma ve haberleşme ünitesidir. Partinin bütün resmi ve Parti içi yazışmaları, Genel Sekreterin gözetim ve denetimi altında Genel Sekreterlik birimi aracılığıyla yapılır.

Genel Sekreter, Partinin sağlam bir arşive sahip olmasından sorumludur.

YEDİNCİ AYIRIM YAN KURULUŞLAR

A - KADIN VE GENÇLİK KOLLARI (SPK, m.7)

Kadın ve Gençlik Kollarına Üye Olmak

Madde 83 - 83.1 - Kadın Koluna Üye Olmak

(Değişik fıkra: 05.05.2002 günlü KKK. m.5) Tüzüğün ikinci kısmında yazılı şartlara göre Parti üyeliğini kazanmış her kadın, kadın kolu üyeliğine mahsus deftere kaydı yapılmakla kadın kolu üyeliğini kazanmış olur.

83.2 - Gençlik Koluna Üye Olmak

(Değişik fıkra: 30.09.2012 günlü BKK. m.9) Tüzüğün ikinci kısmında yazılı şartlara göre Parti üyeliğini kazanmış ve 30 yaşından büyük olmayan her üye, ayrıca gençlik kolu üyeliğine mahsus deftere kaydedilmekle gençlik kolu üyeliğini kazanmış olur.

83.3 - Kadın ve Gençlik Kolları Üyeliğine Mahsus Defter

Tüzük'teki istisnalar hariç Partiye üye kaydı yapma yetkisi ve görevi, ilgili ilçe yönetim kuruluna aittir. İlçe üye kayıt defterinde üyelik kaydı olmayanların, doğrudan kadın veya gençlik kollarına üyelik kaydı yapılamaz.

Parti üyelerinden yukarıda yazılı nitelikleri taşıyanların, Genel Merkez tarafından hazırlanmış ve il başkanlığı tarafından onaylanmış ve mühürlenmiş “Kadın Kolu Üye Defteri” ve “Gençlik Kolu Üye Defteri” adı ile tanımlanan özel deftere üyelik yazımları yapılır. Böylece kadın veya gençlik kolu üyeliği kazanılmış olur. Kayıtlar, köy veya mahalle düzeni içinde ve sıra numarası verilerek yapılır. Kaydın yanına ilgilinin Parti üyelik numarası ile mahallesi de, karşılıklı kontrol yapabilmek amacıyla ayrı bir sütunda belirtilir.

(Ek fıkra: 12.01.2002 günlü KKK. m.13) (Değişik fıkra: 30.09.2012 günlü BKK. m.9) Gençlik kolu kademe organlarında 30 yaşından önce görev almış olanların üyelikleri görev dönemi sonuna kadar devam eder.

Parti üyeliği sona eren kişinin buna bağlı olarak kadın ve gençlik kolu üyeliği de sona ermiş olur.

Kadın ve Gençlik Kollarının Teşkilat Kademe Organları

Madde 84 - (Değişik fıkra: 03.10.2003 günlü KKK. m.7) Merkez ilçe teşkilat kademelerinin kuruluşu zorunlu olmamak üzere aşağıda yazılı idari taksimat yerlerinde, belirtilen isimler altında örgütlenip çalışmalar yapmak amacıyla Partinin kadın ve gençlik kolları oluşturulur.

84.1 - Kadın/Gençlik Kolu Belde Kademesi Teşkilat Organları

- a) Kadın/Gençlik Kolu Belde Kongresi
- b) Kadın/Gençlik Kolu Belde Başkanı
- c) Kadın/Gençlik Kolu Belde Yönetim Kurulu
- d) Kadın/Gençlik Kolu Belde Yürütme Kurulu

84.2 - Kadın/Gençlik Kolu İlçe Kademesi Teşkilat Organları

- a) Kadın/Gençlik Kolu İlçe Kongresi
- b) Kadın/Gençlik Kolu İlçe Başkanı
- c) Kadın/Gençlik Kolu İlçe Yönetim Kurulu
- d) Kadın/Gençlik Kolu İlçe Yürütme Kurulu

84.3 - Kadın/Gençlik Kolu İl Kademesi Teşkilat Organları

- a) Kadın/Gençlik Kolu İl Kongresi
- b) Kadın/Gençlik Kolu İl Başkanı

c) Kadın/Gençlik Kolu İl Yönetim Kurulu

d) Kadın/Gençlik Kolu İl Yürütme Kurulu

84.4 - Kadın/Gençlik Kolu Genel Merkez Teşkilat Organları

a) Kadın/Gençlik Kolu Büyük Kongresi

b) (Değişik bent: 05.05.2002 günlü KKK. m.6) Genel Merkez Kadın/Gençlik Kolları Başkanı

c) Kadın/Gençlik Kolu Merkez Karar ve Yönetim Kurulu

d) Kadın/Gençlik Kolu Merkez Yürütme Kurulu

Kadın ve Gençlik Kolları Kademe Organlarının Oluşumu, Delegeler ve Kongrelerine İlişkin Ortak Hükümler

Madde 85 - 85.1 - Kadın ve gençlik kolları kademe organları üyelerinin asıl ve yedek sayıları ile kongre delegeliklerinin seçilmiş ve tabii delege sayıları, Partide muadili teşkilat kademesi ve kongresinin aynıdır. Ancak Partinin ilgili Genel Başkan Yardımcısının olurlarını almak kaydıyla, ilgili kolun Merkez Karar ve Yönetim Kurulu, kademe organı üye sayıları ile kongre delege sayılarını artırmaya veya azaltmaya yetkilidir.

85.2 - Kadın ve gençlik kolları olağan kongre takvimi, iki yıldan önce ve üç yıldan sonra olmamak, Parti kongrelerinin yapılmasını engellemeyecek ve Parti büyük kongresinden önce tamamlanmış bir zamanda olmak üzere, Partinin teşkilattan sorumlu Genel Başkan Yardımcısının olurlarına göre, kolun Merkez Karar ve Yönetim Kurulu'nca kararlaştırılır. Kararlaştırılan kongre takvimine göre il kongre tarihleri kolun Merkez Karar ve Yönetim Kurulu'nca, ilçelerin kongre tarihleri, kolun il yönetim kurulunca, beldelerin kongre tarihleri ise kolun ilçe yönetim kurulunca kararlaştırılır.

85.3 - Kadın ve gençlik kolları delege seçimleri ve kongreleri, Partinin o yerde kurulu kademe yönetim kurulunun gözetim ve denetimi altında yapılır. Parti teşkilat kademe delege seçimleriyle ilgili seçim kuruluna atfolunan tüm onay ve yetkiler, Parti kademe yürütme kurulu tarafından kullanılır. Ancak seçim işlem ve sonuçlarıyla ilgili itirazlar, Partinin bir üst kademe yönetim kurulu başkanı tarafından iki gün içinde kesin olarak karara bağlanır.

85.4 - Kadın ve gençlik kollarının Genel Merkez kongreleri ise, Parti Merkez Yürütme Kurulu'nun olur verdiği tarihte ve onun gözetim ve denetimi altında yapılır. Merkez kongresiyle ilgili delege liste onayı, seçim işlem ve sonuçlarına dair itirazları incelemek ve sonuçlandırmak, Parti Merkez Yürütme Kurulu tarafından yapılır ve kesin olarak karara bağlanır.

85.5 - Tüzüğün, Parti teşkilat kademe kongreleriyle ilgili kongre hazırlıkları, divan oluşumu, adaylık, adaylıkların kesinleşmesi, aday listeleri, oy pusulaları, oy şekli, oyların sayım ve dökümü, organ üyeleri arasında iş bölümü, boşalmaların doldurulması, organın düşmüş sayılması halini düzenleyen hükümleri, eş düzey kadın ve gençlik kolları organları hakkında da uygulanır.

85.6 - Kongrelerde kullanılacak oy pusula ve zarfları, seçim kurulu mührü yerine, gözetim ve denetimi yapan Parti kademe organının mührü ile mühürlenir.

85.7 - Kadın ve gençlik kolları, köy ve mahalle ölçeğinde Parti kademe teşkilatı ile birlikte gruplar oluşturarak Parti çalışması yapabilirler.

Kadın ve Gençlik Kolları Kademe Başkan ve Üyelerinin Yetki ve Görevleri

Madde 86 – (Değişik fıkra: 11.11.2006 günlü BKK. m.6) Kadın ve gençlik kolları kademe başkan, yönetim ve yürütme kurulları, Partinin o yerde kurulu teşkilat kademe organlarının yetkilerini, kendileri açısından aynen kullanırlar.

(Değişik fıkra: 11.11.2006 günlü BKK. m.6) Bu kolların kurulu oldukları yerde Partinin temsili, Parti Teşkilat Kademe Yönetim Kurulu Başkanı'na aittir. Kadın ve Gençlik Kolları, Partinin o yerde kurulu teşkilat kademesine bağlı, uyumlu ve eş güdüm içinde çalışırlar. Dış yazışmaları, Parti Yönetim Kademesi aracılığıyla yaparlar.

(Ek fıkra: 12.01.2002 günlü KKK. m.14) (Değişik fıkra: 03.10.2009 günlü BKK. m.15) Kadın ve gençlik kolu başkanları görevli oldukları yerdeki teşkilat kademesi yönetimi ve yürütme kurullarının doğal üyesidirler. Bu sıfatla toplantılara katılır, müzakerelere iştirak ederler, kararlar yönetim veya yürütme kurulu üyeleri tarafından alınır.

(Ek fıkra: 11.11.2006 günlü BKK. m.6) Yan kuruluşlarla ilgili çalışmalar, Genel Başkan tarafından uygun görülecek Genel Başkan Yardımcılığına bağlı olarak yürütülür. **(Ek cümle: 03.10.2009 günlü BKK. m.15)** Alt kademelerde yan kuruluşlarla ilgili koordinasyon çalışmaları bizzat ana kademe başkanı tarafından sağlanır.

Kadın ve Gençlik Kollarına İşten El Çektirme

Madde 87 - (Değişik: 12.01.2002 günlü KKK. m.16) Tüzüğün, Parti teşkilat kademeleriyle ilgili el çektirme nedenlerini düzenleyen 58, el çektirmenin usul ve esaslarını düzenleyen 59 ve geçici kurullar ile olağanüstü kongrelerini düzenleyen 60. madde hükümleri, aşağıda belirtilen koşullarla kadın ve gençlik kolları hakkında da uygulanır.

Kadın ve Gençlik Kolları alt kademe başkan ve üyelerine işten el çektirme işlemlerini birinci fıkrada atıf yapılan maddelere göre icra etmeye kadın ve gençlik kolları yönetim organları gibi eş düzey Parti teşkilat yönetim organları da yetkilidir.

Parti MKYK, yan kuruluşlar alt kademe teşkilatlarıyla ilgili her tür soruna her aşamada el koymaya yetkilidir. MKYK'nın bu konuda üye tam sayısının salt çoğunluğu ile vereceği kararlar Parti içi işlemler açısından kesindir.

Parti MKYK, el çektirme nedenlerinin varlığı halinde, ilgili Genel Başkan Yardımcısı'nın talebi üzerine veya re'sen, kolların merkez organları dahil her kademedeki yönetim başkan ve üyelerine kısmen veya tamamen el çektirebilir. Kolların Genel Merkez organlarına işten el çektirilmesi halinde kolun merkez organı, yapılacak ilk kongreye kadar görev yapmak üzere Partinin Merkez Yürütme Kurulunca atama ile oluşturulur.

B - DİĞER YAN KURULUŞLAR (SPK, m.7)

Parti Teşkilatının Diğer Yan Birim ve Kuruluşları

Madde 88 - Parti teşkilat kademelerince, yukarıda sayılanlar dışında Partinin Tüzük, yönetmelik, program ve kararlarında belirtilen konuları tanıtmak, hayata geçirmek, yerel, ülke veya dünya ölçeğinde var olan sorunlarla ilgili araştırma, plan, proje ve stratejiler üretmek amacıyla hal ve vaziyetin gerekli kıldığı konularda ve zamanlarda, Partili veya Partili olmayan uzman kişilerden, iş ve amaçlanan hizmetin niteliğine göre, ücretli veya ücretsiz, sürekli veya geçici çalışacak şekilde Genel Merkez bünyesinde yahut il, ilçe ve beldeler düzeyinde ve yaygın şekilde çalışma grup ve komisyonları oluşturulabilir. **(Ek cümle: 12.01.2002 günlü KKK. m.17)** Süreli veya süresiz yayınlar yapılabilir.

SEKİZİNCİ AYIRIM PARTİ GRUPLARI

A - TBMM PARTİ GRUBU (SPK, m.22)

TBMM Parti Grubunun Oluşumu

Madde 89 - Grup oluşturabilmek için, Partili en az yirmi milletvekili olması gerekir. Partili milletvekillerinin tamamının oluşturduğu topluluk, TBMM Parti Grubu olarak isimlendirilir.

Grup Başkanı, Başkan Vekilleri ve Grup Yönetim Kurulu

Madde 90 - AK PARTİ Genel Başkan'ı, Partinin TBMM Grubunun da başkanıdır.

Genel Başkan TBMM üyesi değilse, Parti meclis grubu, üyeleri arasından birini üye tam sayısının salt çoğunluğunun oyu ile grup başkanı seçer. TBMM Parti Grubu, Grup Başkan Vekillerinin seçimleri ile grup organlarını, Grup İç Yönetmeliğine göre oluşturur.

(Değişik fıkra: 03.10.2009 günlü BKK. m.16) Grup Başkanı, Grup Başkan Vekilleri ve Grup Yönetim Kurulu üyeleri için bir yasama döneminde iki seçim yapılır. İlk seçilenlerin görev süresi iki, ikinci devre seçilenlerin görev süreleri ise bu seçimi takibeden ilk milletvekili genel seçimlerine kadardır. Boşalma halinde Grup Başkanı ile Başkan Vekilleri için yeniden seçim yapılır. Bu şekilde ara seçimle seçilenler, yerine seçildikleri üyenin süresi kadar görev yaparlar. Yönetim Kurulunda boşalma olması halinde ise, aldıkları oy sırasına göre yedekleri Grup Başkanı tarafından davet edilir.

Grup Başkan Vekilleri ve Grup Yönetiminin Görevleri

Madde 91 - (Değişik fıkra: 05.05.2002 günlü KKK. m.7) Grup adına konuşmaya ve beyanat vermeye, Genel Başkan, Grup Baş-

kayı, Grup Başkan Vekilleri veya görevlendirecekleri grup sözcüleri yetkilidir.

Diğer Parti grup veya yetkilileriyle yasama ve yürütmeye ilişkin iletişim ve müzakereler, Grup Başkanı veya Başkan Vekillerince yürütülür.

Yasama çalışmalarının etkin ve düzenli yürütülmesi, disiplinin sağlanması için yapılacak çalışmalar, alınacak tedbirler ile Tüzük ve Grup İç Yönetmeliğinde belirtilen işler, grup yönetiminin görevidir.

Grup Üyelerinin Görevleri

Madde 92 - Grup üyeleri TBMM çalışmalarında Partinin Tüzük ve programına, temel ilkelerine, gizli oyla alınmış bağlayıcı grup kararlarına uygun davranır ve bunlara destek verirler. Meclis genel kurul çalışmaları ile komisyon ve Parti grubunun çalışmalarına, Genel Merkez tarafından hazırlanan çalışma programlarına katılmak zorundadırlar.

Yasama komisyonlarında görevli grup üyeleri, komisyon üyeliği ölçeğinde bir grup oluşturarak, aralarından birini başkan seçerler. Grup Yönetimi ile gerekli temas ve koordinasyon, bu başkan aracılığıyla sağlanır.

Grupta Gizli Oylama Konuları (SPK, m.27)

Madde 93 - Grup genel kurulunca yapılacak Grup Başkanı, Başkan Vekilleri ve Grup Yönetim Kurulu asıl ve yedek üye seçimleri ile belli konularda bağlayıcı nitelikteki kararlar, gizli oylama ile sağlanır. Bağlayıcı grup kararlarının güven oylaması gibi istisnai olması esastır. Bu istisnalar, Grup İç Yönetmeliğinde gösterilir. Grupça yapılacak seçimlerde eşit oy çıkması halinde, sonuç alınıncaya kadar oylama tekrarlanır.

TBMM Parti Grup İç Yönetmeliği (SPK, m.23)

Madde 94 - Grubun iç yönetimi, çalışma usul ve esasları ile Grup Yönetiminin yukarıda sayılanlar dışındaki görev ve yetkileri, grup genel kurulu tarafından çıkarılacak **"AK PARTİ TBMM Grup İç Yönetmeliği"**nde gösterilir. Üye tam sayısının salt çoğunluğunca kabul edilmesi gereken İç Yönetmeliğin bir örneği, TBMM Başkanlığı'na sunulur.

B - İL GENEL MECLİSİ VE BELEDİYE MECLİSİ GRUPLARI

İl Genel Meclisi Grupları

Madde 95 - İl genel meclisi grubu, her ilde Partili il genel meclisi üyelerinden oluşur. Gruptan söz edebilmek için Partili en az üç üyenin olması gerekir.

İl genel meclisi Parti grupları, en az bir grup başkan vekili ile bir sekreter seçerek çalışırlar. Başkan vekili, Parti teşkilatı ile grup arasındaki koordinasyonu sağlar.

Konu ve sorunlar, Parti Tüzük ve programı çerçevesinde grupta görüşülür, varılan sonuca göre genel kurulda hareket edilir. Gizli oylama ile alınan bağlayıcı grup kararlarına Partili üye uymak zorundadır.

Belediye Meclisi Grupları

Madde 96 - Belediye teşkilatı olan her belediye meclisinde, Partili belediye başkanı ve Partili meclis üyelerinden oluşan gruba, belediye meclisi Parti grubu denir. Grubun varlığı için Partili en az üç üye gereklidir.

Belediye meclisi Parti grupları, en az bir grup başkan vekili ile bir sekreter seçerek çalışırlar. Başkan vekili, Parti teşkilatı ile grup arasındaki koordinasyonu sağlar.

Konu ve sorunlar, Parti Tüzük ve programı çerçevesinde grupta görüşülür, varılan sonuca göre genel kurulda hareket edilir. Gizli

oylama ile alınan bağlayıcı grup kararlarına, Partili belediye başkanı hariç, grubun üyeleri uymak zorundadırlar.

İl Genel Meclisi Grupları İle Belediye Meclisi Gruplarına İlişkin Ortak Hükümler

Madde 97 - 97.1 - (Ek fıkra: 18.08.2018 günlü BKK. m.3) İl, ilçe ve belde başkanları, kademelerindeki il genel meclisi ve belediye meclisi üyelerini, Partinin yerel politikalarını tespit etmek, çalışmalarını gözden geçirmek ve bilgilennmeyi sağlamak amacıyla her zaman toplantıya çağırabilirler. Bu toplantılara, toplantının kapsamına göre, Parti teşkilat kademe başkanı başkanlık eder.

97.2 - (Ek fıkra: 18.08.2018 günlü BKK. m.3) İl Başkanı, il genel meclisi grubunun ve büyükşehir ve il (merkez ilçe) belediye meclisi grubunun başkanıdır. Merkez ilçeler hariç ilçelerde ilçe başkanı ilçe belediye meclis grubunun; beldelerde ise belde başkanı belde belediye meclis grubunun başkanıdır.

İl, ilçe ve belde başkanının katılamadığı grup toplantılarına 95 ve 96. maddelere göre seçilmiş grup başkan vekili başkanlık eder.

DÖRDÜNCÜ KISIM

(Değişik başlık: 12.09.2015 günlü BKK m.3)

PARTİ İÇİ DEMOKRASİ HAKEM KURULLARI VE SİYASİ ERDEM VE ETİK KURULU

(Ek başlık: 12.09.2015 günlü BKK. m. 3)

BİRİNCİ BÖLÜM

PARTİ İÇİ DEMOKRASİ HAKEM KURULLARI

Parti İçi Demokrasi Hakemliği

Madde 98 - Siyasi Partiler, yönetim biçimi ve uzlaşma sanatı olan demokrasinin vazgeçilmez unsurlarıdır. O halde öncelikle

demokrasinin Parti içinde gerçekleşmesi gerekir. Farklılıkları zenginlik kabul ederek Parti içi çekişmelerin sulh yolu ile giderilmesi amaçlanmıştır.

Parti İçi Demokrasi Hakem Kurullarının Oluşumu

Madde 99 - İllerde ve Genel Merkez bünyesinde “Parti İçi Demokrasi Hakem Kurulu” oluşturulur. Bu kurullarda üçer üye bulunur. İkiser tane de yedek üye seçilir. İl Parti İçi Demokrasi Hakem Kurulu il kongrelerinde, Genel Merkez Parti İçi Demokrasi Hakem Kurulu büyük kongrede, kongre delegeleri tarafından, organ seçimlerine ilişkin usul ve esaslara göre seçilirler.

(Değişik fıkra: 12.01.2002 günlü KKK. m.18) (Değişik fıkra: 11.11.2006 günlü BKK. m.7) Parti İçi Demokrasi Hakem Kurulu oluşturamayan illerle ölüm, istifa ve benzeri nedenlerle bu kurullardaki asıl ve yedek üye sayısı toplamı üçten aşağı düşen illerde, olağan veya olağanüstü kongreye kadar görev yapmak üzere, Genel Merkez Parti İçi Demokrasi Hakem Kurulunca üç asıl, iki yedek üye belirlenip, MKYK onayıyla göreve başlatılır.

Kurul Üyesinde Aranacak Nitelik ve Üyelik Güvencesi

Madde 100 - (Değişik: 12.01.2002 günlü KKK. m.20) (Değişik: 11.11.2006 günlü BKK. m.8) Parti İçi Demokrasi Hakem Kurullarında görev alacakların en az kırk yaşını tamamlamaları, çevrelerinde birikim ve saygınlıklarıyla temayüz etmiş olmaları esastır. Kurulda görev alacakların yüksek tahsilli olmaları esas olup, illerde yüksek tahsilli adayların bulunmaması halinde tercihen lise veya dengi okul mezunlarına aynı görev verilebilir.

(Mülga fıkra: 12.01.2002 günlü KKK. m.19)

Hakem Kurullarının Görevleri

Madde 101 - İl Parti İçi Demokrasi Hakem Kurulu, il sınırları içinde görev yapar. İl kademe organları ile alt kademe organları veya organ üyeleri, yan kuruluş organ veya üyeleri arasında veya onlarla Parti kademe organ veya üyeleri arasında Parti görevinden kaynaklanan çekişmelerin çözümü için gerekli sulh ortamını hazırlar ve çözüm şeklini belirler. Genel Merkez Parti İçi Demokrasi Hakem Kurulu, Parti Genel Merkez organları ile Parti yan kuruluşlar Genel Merkez organları veya bu organların üyeleri, TBMM Parti grup üyeleri ve bu üyelerin Parti Genel Merkez ve yan kuruluşlar Genel Merkez organları ve üyeleri arasında Parti faaliyet ve görevinden kaynaklanan çekişmelerin çözümü için sulh ortamını hazırlar ve çözüm şeklini belirler.

(Mülga fıkra: 12.01.2002 günlü KKK. m.20)

Sorunun Hakem Kuruluna İntikali ve Hakem Kararlarının Niteliği

Madde 102 - (Değişik fıkra: 12.01.2002 günlü KKK. m.21)
(Değişik fıkra: 11.11.2006 günlü BKK. m.9) Parti İçi Demokrasi Hakem Kurulunun bir konuya müdahil olabilmesi için uyuşmazlığın taraflarından birisinin başvurması gerekli olup, ayrıca kademe başkanlığı veya yürütme kurulunun talebiyle de el koyabilir.

Parti İçi Demokrasi Hakem Kurulları üye tam sayısı ile toplanır, çoğunlukla karar verir. Asıl üyenin mazeretli olduğu hallerde kurul, sıradaki yedek üyenin iştiraki ile toplanır.

Parti İçi Demokrasi Hakem Kurulu kararları yazılı ve gerekçeli olarak düzenlenir. Kararlar, çekişmenin tarafları açısından bağlayıcı, Parti tüzel kişiliği açısından tavsiye niteliğindedir.

(Ek fıkra: 12.01.2002 günlü KKK. m.21) Parti İçi Demokrasi Hakem Kuruluna başvuru şekli ile anlaşmazlıkların çözümüne ilişkin usul ve esaslar bir yönetmelik ile belirlenir.

(Ek bölüm: 12.09.2015 günlü BKK m. 3)

İKİNCİ BÖLÜM

SİYASİ ERDEM VE ETİK KURULU

Kurulun Oluşumu

Madde 102/A - Genel Merkez teşkilatında görev yapmak üzere bir “Siyasi Erdem ve Etik Kurulu” kurulmuştur.

Kurul, büyük kongre tarafından seçilen 5 asıl 2 yedek üyeden oluşur.

Kurul başkanı, kurul yeleri arasından gizli oyla ve salt çoğunlukla seçilir.

Kurul ayda en az 1 defa toplanır.

Kurul, yelerinin salt çoğunluğuyla toplanır ve mevcudun salt çoğunluğuyla karar alır.

Kurul yeleri, Kurul dışında hiçbir Parti içi görev alamaz. Kurula seçilen kişinin varsa tüm Parti içi görevleri düşer ve durum Genel Başkan tarafından ilgili mercilere bildirilir.

Bakanlık, milletvekilliği, belediye başkanlıği, belediye ve il genel meclis yeliği görevleri, kurul yeliği ile birleşemez.

Kurulun alışma usul ve esasları MKYK tarafından çıkarılacak bir yönetmelikle düzenlenir.

Kurul Üyelerinde Aranacak Nitelikler

Madde 102/B - Kurul üyeleri, 40 yaşını tamamlamış, yüksek öğrenim yapmış ve en az 5 yıldan beri Parti üyesi olan kimseler arasından büyük kongrece seçilir.

Bir kimse en fazla iki defa kurul üyesi seçilebilir.

Haklarında 1 aydan fazla süreli kesinleşmiş mahkumiyeti veya herhangi bir disiplin cezası bulunan üyeler, Kurula üye seçilemez.

Kurulun Görev Süresi

Madde 102/C - Kurul, seçildikten sonraki ilk seçimli kongreye kadar görev yapar. Üyeliklerde boşalma olması halinde eksik üyelik, yedeklerden tamamlanır. Yedeklerin getirilmesine rağmen kurul üye tam sayısının yarısının altına düşmesi halinde ilk kongrede yeniden seçim yapılır.

Kurulun Görev ve Yetkileri

Madde 102/D - Siyasi Erdem ve Etik Kurulu'nun görev ve yetkileri şunlardır:

a) Tüm Parti kadrolarının **AK PARTİ** Tüzüğü ile programında belirlenen kurucu değerler ve ilkeler ile temel amaçlar ve politikalarımız doğrultusunda bilinçlendirilmesini sağlamak amacıyla çalışmalar yapmak, bu çerçevede raporlar hazırlamak ve Genel Başkan'a sunmak.

b) Parti disiplin kurullarının görev ve yetkisi dışında kalan konularda, kurucu değerlere ve ilkelere aykırı söz, tutum ve davranışlarda bulunan Parti üyeleri hakkında re'sen veya yapılacak başvurular üzerine gerekli inceleme ve araştırmayı yaparak sonucu ilgili Parti içi mercilere bildirmek.

c) Partinin genel politika ve faaliyetlerini Parti kurucu değerleri ve ilkeleri ile temel hedefler ve politikalarımız açısından izlemek, değerlendirmek, bu çerçevede alınması gereken tedbirlerle ilgili tavsiye kararları almak ve Genel Başkan'a önermek.

d) Parti kurucu değerleri ve ilkelerinin tüm Parti faaliyetlerine hakim olmasını sağlamaya yönelik olarak uygulamaya geçirilmesi ve bu uygulamaların teamül haline getirilmesi için gerekli tedbirleri geliştirmek.

e) Genel Başkan tarafından kuruluş amacına uygun olarak verilen diğer görevleri yerine getirmek.

Kurul, görevlerini ifa ederken Parti yesi ilgilileri dinleyebilir, görüş ve kanaatlerini alabilir.

Kurulun Yazışmaları ve Faaliyet Raporu

Madde 102/E - Kurul, resmi kurum ve kuruluşlarla yazışma yapamaz. Parti kademe ve yeleri ile yazışmalarını Genel Sekreterlik marifetiyle yapar.

Kurul faaliyetleri, Kurul başkanı tarafından rapor halinde ve en geç 3 ayda bir Genel Başkan'a sunulur.

Kurulun Bağımsızlığı ve Güvencesi

Madde 102/F - Kurul iç çalışmalarında bağımsızdır.

Kurul genel faaliyetleri bakımından Genel Başkan'a karşı sorumludur.

Kurul yelerinin Tüzüğün 114. ve 115. maddelerde yazılı cezaları gerektiren bir eylemde bulunduğunun Merkez Disiplin Kurulu kararıyla tespit edilmesi hallerinde, Genel Başkan'ın teklifi zerine MKYK ye tam sayısının 4/5 inin kararıyla görevlerine son verilebilir.

BEŞİNCİ KISIM

BİRİNCİ BÖLÜM

PARTİ DİSİPLİN KURULLARI (SPK, m.17, 19/7, 25, 53 ila 59)

Parti Disiplin Kurulları

Madde 103 - Kanunlara, Parti Tüzük, yönetmelik ve programına, Parti yetkili makam ve organlarının kararlarına aykırı davranışta bulunan Partililer hakkında disiplin soruşturması yapmaya ve karar vermeye yetkili ve görevli Parti disiplin kurulları şunlardır:

103.1 - İl Disiplin Kurulları

103.2 - Merkez Disiplin Kurulu

103.3 - TBMM Parti Grup Disiplin Kurulu

103.4 - Müşterek Disiplin Kurulu

İKİNCİ BÖLÜM

BİRİNCİ AYIRIM

İL DİSİPLİN KURULLARI (SPK, m.19/7)

İl Disiplin Kurullarının Oluşumu

Madde 104 - İl disiplin kurulu, her ilde il kongresi tarafından il yönetim kurulunun seçimine ilişkin usul ve esaslara göre seçilen beş asıl ve beş yedek üyeden oluşur.

İl Disiplin Kurullarının Bakacağı İşler

Madde 105 - İl disiplin kurulu, Tüzük'te Merkez Disiplin Kurulu'nun ilk derecede bakacağı işler olarak belirtilenler ile TBMM Parti Grup Disiplin Kurulu'nca bakılacak işler dışında kalan ve il çevresinde Partiye kayıtlı olan üyeler hakkında birinci derecede disiplin soruşturması yapar ve karar verir.

İl disiplin kurulu kararlarına karşı, bildirimden itibaren 10 gün içinde ilgili kişi veya il yönetim kurulu tarafından Merkez Disiplin Kuruluna itiraz edilebilir. Süresi içinde itiraz edilmeyen disiplin kurulu kararı kesinleşir.

Ancak il disiplin kurulunca verilmiş ihraç kararına karşı itiraz edilmemiş olsa bile, il disiplin kurulu başkanlığınca ilgili soruşturma dosyası, incelenmek üzere 15 gün içinde Merkez Disiplin Kurulu'na gönderilir. Çıkarma kararı, Merkez Disiplin Kurulu'nun onayı ile Parti içi işlemler bakımından kesinleşir.

İKİNCİ AYIRIM

MERKEZ DİSİPLİN KURULU (MDK) (SPK, m.17)

Merkez Disiplin Kurulunun Oluşumu

Madde 106 – (Değişik: 24.03.2021 günlü BKK. m.5) Merkez Disiplin Kurulu Partinin en üst disiplin kurulu olup büyük kongre tarafından Merkez Karar ve Yönetim Kurulu üyelerinin seçimlerine ilişkin usul ve esaslara göre seçilen 15 asıl ve 5 yedek üyeden oluşur.

Merkez Disiplin Kurulu'nun Bakacağı İşler

Madde 107 - Merkez Disiplin Kurulu, aşağıda yazılı işleri birinci derece disiplin kurulu, il disiplin kurulu kararlarına karşı yapılan itirazlar ile Tüzük gereği intikal eden il disiplin kurullarının ihraç kararlarını ikinci derece disiplin kurulu olarak inceler ve Parti içi işlemler açısından kesin olarak karara bağlar.

107.1 - Merkez Disiplin Kurulu'nun Birinci Derecede Bakacağı İşler

a - Partinin Kurucu Üyeleri,

b - Partinin Genel Başkan'ı, Merkez Karar ve Yönetim Kurulu asıl ve yedek üyeleri, Partinin genel muhasibi,

c - İl yönetim kurulları ile il disiplin kurullarının başkan ve asıl üyeleri, il ve ilçe belediye başkanları, yan kuruluşların il başkanları,

d - Kendi başkanı ile asıl ve yedek üyeleri,

e - TBMM'nin Partili eski üyeleri ve eski hükümet üyeleri,

hakkında birinci derecede disiplin soruşturması yapar ve Parti içi işlemler açısından kesin olarak karara bağlar.

107.2 - Merkez Disiplin Kurulu'nun İkinci Derecede Bakacağı İşler

Merkez Disiplin Kurulu, il disiplin kurullarınca verilen kararlara karşı yapılan itirazlar üzerine ve Tüzüğü'nün 105/son bent hükmü gereği gönderilen disiplin dosyalarını ikinci derece disiplin kurulu olarak inceleyip, lehte veya aleyhte bozulmasına, bozmanın niteliğine göre gerekli olan cezayı tayin etmeye, değiştirilmesine veya kaldırılmasına karar verebilir.

İtiraz üzerine verilen kararlar, Parti içi işlemler açısından kesindir.

ÜÇÜNCÜ AYIRIM

GRUP DİSİPLİN KURULU (SPK, m.25)

TBMM Parti Grup Disiplin Kurulunun Oluşumu

Madde 108 - Grup Disiplin Kurulu, Partinin TBMM grubunca, Grup Yönetim Kurulu'na ilişkin usul ve esaslara göre kendi üyeleri arasından gizli oyla seçeceği beş kişiden oluşur. Aynı şekilde üç yedek üye seçimi yapılır.

TBMM Parti Grup Disiplin Kurulu'nun Bakacağı İşler

Madde 109 - Grup Disiplin Kurulu, grup üyelerinin Partiden geçici veya kesin ihracını gerekli kılan eylemlerin dışında kalan,

Tüzük'te yazılı ve TBMM Parti Grup İç Yönetmeliği'nde belirtilen disiplin suçlarıyla ilgili işlere bakar ve kesin olarak karara bağlar.

Tüzük'te yazılı esaslar saklı kalmak kaydıyla milletvekilleri hakkında yapılacak disiplin soruşturmasının şekli ve usulleri ile soruşturmayı gerektiren sair haller, verilecek disiplin cezaları ve kesinleşme halleri, Grup İç Yönetmeliği'nde gösterilir.

DÖRDÜNCÜ AYIRIM

MÜŞTEREK DİSİPLİN KURULU (SPK, m.25/2)

Müşterek Disiplin Kurulunun Oluşumu, Görev ve Yetkileri

Madde 110 - Müşterek Disiplin Kurulu, Merkez Disiplin Kurulu ile TBMM Parti Grup Disiplin Kurulu'nun birlikte toplanmasından oluşan kuruldur. Merkez Disiplin Kurulu başkanı, başkan vekili ve sekreteri, bu kurulun başkanlık divanını oluşturur.

Kurul, TBMM Parti Grubu üyelerinin Partiden geçici veya kesin ihraçlarını gerektiren eylemleri dolayısıyla disiplin soruşturması yapar ve Parti içi işlemler açısından kesin olarak karar verir.

Merkez Disiplin Kurulu ile Grup Disiplin Kurulu'na ilişkin çalışma usul ve esasları, Müşterek Disiplin Kurulu için de geçerlidir.

BEŞİNCİ AYIRIM

MÜŞTEREK HÜKÜMLER

Disiplin Kurullarına İlişkin Müşterek Hükümler (SPK, m.56)

Madde 111 - 111.1 - Her disiplin kurulunun görev süresi, yeni disiplin kurulunun seçilmesiyle son bulur.

111.2 - Disiplin kurulları, seçilmelerini takiben en yaşlı üye başkanlığında yapacağı ilk toplantısında gizli oylama ile başkan,

başkan vekili ve sekreter seçimi yaparak kurulun başkanlık divanını oluşturur.

111.3 - Partili hiç bir üye, aynı zaman diliminde aynı veya farklı düzeyde başka bir disiplin kurulu üyeliği yapamaz. Partinin, kongre delegelikleri ve TBMM grup üyeliği hariç, hiçbir organında görev alamazlar. Eşler ile birinci ve ikinci derece kan ve sıhri hısımlar, aynı disiplin kurulunda birlikte görev alamaz, bunlarla ilgili soruşturma ve kararlara katılamazlar.

111.4 - Disiplin kurulu üyeleri ile Parti arasında hiçbir hizmet bağı kurulamaz ve Partiden gelir sağlanamaz.

111.5 - Kurul üyeliklerinde boşalma olması halinde, sıradaki yedek üye, kurul başkanı tarafından göreve davet edilerek kurul üyeliği tamamlanır.

111.6 - Günü ve zamanı belli olan toplantılara, haklı mazeret olmaksızın art arda üç kez veya bir yıl içinde aralıklı altı kez katılmayan üye, kurul üyeliğinden istifa etmiş sayılır ve yerine yedek üye davet edilir.

111.7 - (Değişik fıkra: 12.01.2002 günlü KKK. m.22) (Değişik fıkra: 03.10.2009 günlü BKK. m.17) Disiplin kurulları, Kanunda belirtilen ayırık haller dışında üye tam sayısının en az 2/3 si ile toplanır ve üye tam sayısının salt çoğunluğu ile karar verir.

111.8 - (Değişik fıkra: 05.05.2002 günlü KKK. m.8) Disiplin kurulu başkan ve üyeleri, kendi haklarında yürütülen soruşturmalara katılamazlar.

111.9 - (Değişik fıkra: 12.01.2002 günlü KKK. m.22) Disiplin kuruluna sevk edilen Partilinin savunması alınmadan veya savunma vermekten vazgeçtiği anlaşılmadan karar verilemez. Savunma için

gerekli süre, çağrının ilgiliye bildiriminden itibaren 15 gündür. Seçimlerde veya kamuoyu önünde açıkça veya yayın yolu ile işlenen disiplin suçları için bu süre 7 gündür. Savunma daveti kurul başkanınca yapılır; davet yazısında uygulanması istenen disiplin cezası ile buna neden gösterilen söz veya fiiller açıkça belirtilir.

111.10 - Savunma davet yazısı, ayrı adres bildirilmemişse ilginin Parti üye kütüğünde yazılı adresine tebliğ edilir veya gönderilir. Bulunamaz veya kabulden imtina etmiş ise, savunmadan vazgeçtiğine hükmedilerek dosyadaki bilgi ve belgelere göre gerekli karar verilir.

111.11 - Disiplin kurulları, kendilerine intikal ettirilen işler hakkında, yasa ve Tüzük hükümleri ile zaruret hallerinden kaynaklanan durumlar saklı kalmak kaydıyla 30 gün içinde karar verirler.

111.12 - Kongrelerde ve her tür Parti toplantılarında, konunun Tüzük gereği gündem konusu olma hali hariç, disiplin kuruluna sevk kararları ile disiplin kurullarına intikal eden işle ilgili disiplin kurulu kararı kesinleşinceye kadar bu konular hakkında görüş, tavsiye ve telkinde bulunulamaz.

111.13 - Parti teşkilat ve yönetim birimleri, disiplin kurullarının incelemelerini zorlaştırmamak ve taleplerini geciktirmeksizin yerine getirmek zorundadırlar.

111.14 - (Ek fıkra: 11.11.2006 günlü BKK. m.10) Üyenin daha önce disiplin cezası almaması ve pişmanlık duyması halinde bir alt disiplin cezası verilebilir.

111.15 - Disiplin kurulları, sevk kararında tanımlanarak atfolunan eylemle bağılıdırlar. Gerek görmeleri halinde soruşturmayı genişletir ve tanık dinleyebilirler. İddia ve savunmayı kanun, Tüzük

ve ilgili mevzuata göre değerlendirerek vicdani kanaatlerine göre karar verirler. Ancak disiplin kurulları, sevk kararında önerilen cezadan daha ağır bir ceza veremezler.

111.16 - Disiplin kurulları, gerekçeli olarak oluşturacakları kararlarını, ilgiliye ve konuyu sevk eden organa bildirirler. İlgili, Parti kayıtlarında yazılı adresinden ayrılmış ve yeni adresi de belli değil ise, hüküm zeti gazete ilanı ile tebliğ edilir. İlandan itibaren 15 gün içinde itiraz edilmeyen kararlar kesinleşir.

111.17 - Disiplin kararlarının sonuç doğurması için kesinleşmiş olması gereklidir. Parti yetkilileri ve organları, kesinleşmiş disiplin kurulu kararlarının uygulanmasını geciktiremezler.

Disiplin Kuruluna Sevk Yetkisi

Madde 112 - Disiplin kurulları, re’sen soruştırma başlatamaz ve yapamazlar. İl disiplin kuruluna sevk yetkisi, il yönetim kuruluna, Merkez Disiplin Kurulu’na sevk yetkisi, Merkez Karar ve Yönetim Kurulu ile Merkez Yürütme Kurulu’na, TBMM Parti Grup Disiplin Kurulu ile Müşterek Disiplin Kurulu’na sevk yetkisi, TBMM Parti Grup Yönetim Kurulu ile Merkez Karar ve Yönetim Kurulu’na veya Merkez Yürütme Kurulu’na aittir.

Disiplin kuruluna sevk kararı, yetkili kurulun ye tam sayısının salt çoğunluğu ile alınır. Karardan önce ilgisini dinleyip gerek gördüğü inceleme ve araştırmaları, görevlendireceği ye veya yeleri vasıtasıyla yaptırabilir. İhbar veya şikayet eden, sevke yetkili kurulun yesi ise, konuyla ilgili toplantı ve müzakerelere katılamaz, kendisine inceleme ve araştırma görevi verilemez.

Disiplin kuruluna sevk kararlarının, isnat olunan fiil ile uygulanması istenen disiplin cezasını ve nedenlerini açıklar şekilde gerekçeli olması zorunludur.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM **BİRİNCİ AYIRIM**

DISİPLİN SUÇ VE CEZALARI (SPK, m.53/1)

Parti Disiplin Cezaları

Madde 113 - Parti disiplin kurullarınca yukarıda yazılı esas ve usule göre verilebilecek disiplin cezaları şunlardır:

113.1 - Uyarma

113.2 - Kınama

113.3 - Partiden ve gruptan geçici ihraç

113.4 - Partiden ve gruptan kesin ihraç

Uyarma Cezası ve Bu Cezayı Gerektiren Haller

Madde 114 - Uyarma, Partilinin yazılı olarak dikkatinin çekilmesi olup;

114.1 - Yetkili organlarca davetli olduğu toplantılara mazeret beyan etme gereği duymaksızın katılmamak,

114.2 - Durumu müsait olduğu halde taahhüt ettiği aidatını ödememek veya geç ödemek,

114.3 - Tevdi edilmiş görevin ifası konusunda lakayt davranışlar sergilemek,

114.4 - (Ek fıkra: 11.11.2006 günlü BKK. m.11) Parti yöneticileri ve üyeleri hakkında basın yoluyla incitici beyanlarda bulunmak,

Partilinin uyarma cezası ile cezalandırılmasını gerektiren eylemlerdir.

Kınama Cezası ve Bu Cezayı Gerektiren Haller

Madde 115 - Kınama, Partilinin “kusur” bildirimi içeren yazılı uyarılması olup;

115.1 - Yetkili organlarca verilmiş Parti görevini kabul etmemek veya yapmamak,

115.2 - Parti içinde ve Parti faaliyetlerinde kişisel çıkar gözetir tutumlar sergilemek,

115.3 - Parti aleyhine tazmini gerekli bir zarar doğmasa bile, tutulması gereken defter ve kayıtları kanun, Tüzük ve yönetmelik hükümlerine uygun olarak tutmamak,

115.4 - Kanuni sorumlulukları ile ödeme ve tazmin sorumluluğu saklı kalmak kaydıyla, Partideki göreviyle bağlı hizmet gereği kendisine teslim edilmiş eşya veya malzemenin, ihmal sonucu kaybına neden olmak,

115.5 - Bir yıl içinde iki defa uyarma cezası gerektiren eylemlerinden ötürü uyarma cezası ile cezalandırılmış olmak,

Partilinin kınama cezası ile cezalandırılmasını gerektiren eylemlerdir.

Partiden ve Gruptan Geçici İhraç Cezası ve Bu Cezayı Gerektiren Haller

Madde 116 - Partiden ve gruptan geçici ihraç cezası, eylemin niteliğine göre iki aydan az bir yıldan fazla olmamak üzere Partilinin, Parti ve grup çalışmalarına katılmaması, Partideki görevinin sona ermesi, Parti üyeliğinin ceza süresince askıya alınmış olması sonuçlarını doğuran disiplin cezasıdır.

Geçici ihraç ceza süresi karar tarihinde başlar, süresinin dolması ile yeni bir karar ve işleme gerek olmadan kalkmış sayılır.

Geçici ihraç kararı, Partilinin Parti Tüzük ve programına, diğer mevzuatına ve organların bağlayıcı kararlarına uyma yükümlülüğünü ortadan kaldırmaz.

Parti ve gruptan geçici ihraç cezası verilmesini gerekli kılan haller:

116.1 - Partinin ve Parti organlarının toplantılarında saklı kalması gereken konuları ve kararları, sebebi ne olursa olsun, açıklamak,

(Mülga fıkra: 21.05.2017 günlü BKK. m.10)

116.2 - Parti yöneticileri ve üyeleri hakkında gerçek dışı haber yaymak, iftira, karalama ve küçük düşürücü beyanlarda bulunmak,

(Mülga fıkra: 21.05.2017 günlü BKK. m.10)

116.3 - Kanuni sorumlulukları ile ödeme ve tazmin sorumluluğu saklı kalmak kaydıyla, Partideki göreviyle bağlı hizmet gereği kendisine teslim edilmiş eşya veya malzemeyi kasıtlı olarak kaybetmek veya görevden ayrılma halinde teslim etmekten kaçınmak ve bu konuda ısrarlı davranmak,

(Ek fıkra: 11.11.2006 günlü BKK. m.12) (Mülga fıkra: 21.05.2017 günlü BKK. m.10)

116.4 - Bir yıl içinde iki defa kınama cezası gerektiren eylemleri nedeniyle yetkili disiplin kurulunca cezalandırılmış olmak,

116.5 - **(Ek fıkra: 03.10.2009 günlü BKK. m.18)** Yan kuruluş başkanlarının, yönetim kurulu ve yürütme kurulu toplantılarına katılımlarını engellemek veya Tüzüğün 86. maddesinden kaynaklanan eşgüdüm ve denetim yetkisini yan kuruluşların varlığından beklenen faydayı yok edici tarzda kullanmak,

eylemleri, Partiden ve gruptan geçici olarak ihraç edilmeyi gerektiren disiplin suçlarıdır.

Partiden ve Gruptan Kesin İhraç Cezası ve Bu Cezayı Gerek-tiren Haller

Madde 117 - Parti ve gruptan kesin ihraç cezası, Partilinin Parti kaydının ve Parti ile olan tüm ilişkilerinin sona erdirilmesi sonucunu doğuran en ağır disiplin cezasıdır.

Kişinin, TBMM Parti Grubu'ndan ihracı, Partiden ihracını, Parti-den ihracı gruptan ihracı sonucunu doğuran işlemlerdir.

Partiden kesin ihraç kararları kesinleştikten sonra bütün teşkila-ta duyurulur ve ilgilinin kayıtlı olduğu ilçedeki kütüğüne işlenir.

Parti ve gruptan kesin ihraç cezası verilmesini gerekli kılan haller:

117.1 - Partinin Tüzük ve programına, demokrasi, insan hakları ve hukukun evrensel temel kural ve normlarına aykırı faaliyetlere ka-tılmak, destek olmak yahut bizzat aykırı eylem ve işlemlerde bulunmak,

117.2 - Milletin Ülkesi ve Devletiyle olan birliğine ve bölünmez bütünlüğüne zarar verici faaliyetler içinde olmak, Türkiye Cumhuri-yeti'nin temel niteliklerine ve Siyasi Partiler Kanunu'nun dördüncü kısmında yer alan esaslara aykırı eylem veya işlemde bulunmak,

117.3 - Siyasi Partiler Kanunu'na göre Parti üyeliğine engel bir fiilden dolayı kesin mahkumiyetine rağmen Partiden istifa etmemek-te direnmek,

117.4 - Yetki ve görevini kötüye kullanarak Partinin resmi kayıt-ları üzerinde tahrifat yapmak veya belgeleri yok etmek,

117.5 - Parti mal ve parasını zimmetine geçirmek, özel işlerin-de kullanmak,

117.6 - (**Değişik fıkra: 12.01.2002 günlü KKK. m.23**) Kongre-lerde ve aday yoklamalarında menfaat karşılığı oylama sonuçlarına tesir etmek, Parti içi ve dışı seçimlerde hile veya sahtecilik yapmak,

117.7 - (Ek fıkra: 05.05.2002 günlü KKK. m.9) Parti yöneticileri, üyeleri veya Parti tüzel kişiliği hakkında basın yayın araçları ile kamuoyu önünde gerçek dışı haber yaymak, iftira, hakaret, karalama veya küçük düşürücü beyanlarda bulunmak,

117.8 - Geçici ihraç cezasıyla cezalandırılmış olmasına karşın, aynı cezayı gerektiren yeni bir fiil işlemiş olmak,

117.9 - (Ek fıkra: 11.11.2006 günlü BKK. m.13) Parti yöneticileri ve üyelerine karşı şiddet uygulamak,

117.10 - (Ek fıkra: 21.05.2017 günlü BKK. m.8) Seçimlerde, Partiden olur almadan bağımsız aday olmak, diğer Partilerin veya bağımsız adayların propagandalarını yapmak, yahut Parti adayları aleyhine çalışmak,

117.11 - (Ek fıkra: 21.05.2017 günlü BKK. m.8) Partiyi ve Parti çalışmalarını alet ederek çıkar sağlamak, Partili olmayı nüfuz sayarak kötüye kullanmak,

117.12 - (Ek fıkra: 21.05.2017 günlü BKK. m.8) Usulüne uygun olarak alınmış grup kararlarına uymamak,

eylem ve işlemleri, Partiden ve gruptan kesin olarak ihraç edilmeyi gerektiren disiplin suçlarıdır.

İKİNCİ AYIRIM

DISİPLİN SUÇ VE CEZALARINA İLİŞKİN DİĞER HÜKÜMLER

Disiplin Suçlarında Zamanaşımı

Madde 118 - Vukuundan itibaren iki yıl, öğrenildiği tarihten itibaren altı ay içinde sevk kararı alınmamış disiplin suçlarıyla ilgili soruşturma yapılamaz.

Tedbirli Olarak Disiplin Kuruluna Sevk etmek (SPK, m.59)

Madde 119 - Tedbirli olarak disiplin kuruluna sevk, üyenin Partideki görevlerinden derhal uzaklaştırılması sonucunu doğuran tedbir işlemdir.

Partiden kesin veya geçici ihracı gerektiren hallerde, disiplin kuruluna sevke yetkili kurul, tedbirli olarak sevk kararı verebilir.

Disipline sevk nedeni, Tüzüğün 117. maddesinin 117/1 - 2 - 3. bentlerinde yazılı haller dışında kalan durumlara dayalı ise, tedbir kararının sevk yetkili kurulun üye tam sayısının 2/3 çoğunluğu ile alınması gerekir.

Tedbir kararı il yönetim kurulunca verilmiş ise, hakkında tedbir kararı verilen üye, 7 gün içinde soruşturmayı yapacak disiplin kuruluna itiraz edebilir. Kurul bu itirazı 7 gün içinde karara bağlar. Taraflar, bu karara karşı 7 gün içinde Merkez Disiplin Kurulu'na itiraz edebilirler. Merkez Disiplin Kurulu'nun bu konuda 7 gün içinde vereceği karar kesindir.

Tedbirli sevk kararları, Merkez Karar ve Yönetim Kurulu veya Merkez Yürütme Kurulu yahut TBMM Grup Yönetim Kurulu tarafından verilmiş ise, yukarıda yazılı süreler içinde soruşturmayı yapacak disiplin kuruluna itiraz edebilir. İtiraz üzerine 7 gün içinde verilecek karar kesindir.

Disiplin kurulları, soruşturmanın her aşamasında tedbirin kaldırılmasına re'sen karar vermeye yetkilidirler.

Kovuşturma sonunda disiplin kurulunca ceza verilmez veya uyarma yahut kınama cezasına dönüştürülür ise, başka bir karara gerek olmadan tedbir kalkmış sayılır ve ilgilinin tedbir kararı ile sona eren bütün hakları iade edilmiş olur.

Disiplin Cezalarına Karşı Yargı Nezdinde İtiraz Hakkı (SPK, m.57)

Madde 120 - Hakkında Partiden veya gruptan geçici veya kesin çıkarma cezası verilen Partili üye, bu cezaya karşı, disiplin kuruluna sevk eden organ ile disiplin kurulunun görev ve yetkisizliğine veya alınan kararın kanuna, Parti Tüzüğüne ve iç yönetmeliğe şekil ve usul bakımından aykırı bulunduğu iddiasıyla, Parti itiraz yollarını kullandıktan sonra nihai karar niteliğindeki son karara karşı 30 gün içinde nihai kararı veren kurulun bulunduğu yer asliye hukuk mahkemesine itiraz edebilir. Yasaya göre mahkemenin 30 gün içinde vereceği karar kesindir.

Disiplin Cezalarını Af Yetkisi (SPK, m.58)

Madde 121 - Genel Başkan tarafından önerilmiş olması şartıyla, disiplin kurullarınca verilmiş disiplin cezalarını af yetkisi, Merkez Karar ve Yönetim Kurulu'na aittir.

Disiplin kuruluna sevke yetkili olan kurullar ile disiplin cezası almış olan kişinin af istemleri, Genel Başkan'ın olurlarına göre MKYK gündemine alınır ve karara bağlanır.

ALTINCI KISIM

SEÇİMLER VE ADAYLAR (SPK, m.36 ile 52)

BİRİNCİ BÖLÜM

SEÇİMLERE KATILMA VE SEÇİM İTTİFAKI

(Değişik başlık: 18.08.2018 günlü BKK. m.4)

Seçimlerle İlgili Karar Yetkisi

Madde 122 - Partinin ülkede yapılacak her türlü seçime tamamen veya kısmen tek başına katılıp katılmamasına karar verme yetkisi, Merkez Karar ve Yönetim Kurulu'na aittir. Kısmi katılım kararının, üye tam sayısının en az 2/3 çoğunluğu ile alınmış olması gereklidir.

Yapılacak seçimle ilgili herhangi bir kararın alınmamış olması, Partinin her yerde seçime katılacak olduğu anlamına gelir.

Seçim İttifakına Karar Verme (Ek: 18.08.2018 günlü BKK. m.4)

Madde 122/A - Milletvekili seçimlerinde seçimlere katılma yeterliliği taşıyan siyasi partiler ile ittifak yaparak seçime katılmaya, ittifak protokolünü onaylamaya veya ittifaktan vazgeçmeye karar verme yetkisi MKYK'na aittir.

Başka Siyasi Parti Üyelerinin Parti Listesinden Aday Gösterilmesi (MVSK, m.16/3) (Ek: 18.08.2018 günlü BKK. m4)

Madde 122/B - Milletvekili seçimine katılma şartlarını taşıdığı halde seçime katılmayan bir parti üyesinin, Partimiz listesinden aday gösterilmesine karar verme yetkisi MKYK'na aittir. Ancak karardan önce üyenin ve partisinin ayrı ayrı yazılı muvafakatlarının alınması zorunludur.

İKİNCİ BÖLÜM

MİLLETVEKİLİ SEÇİMLERİNDE ADAYLIK İŞLEMLERİ

Milletvekili Adaylık Başvurusu ve Ön İnceleme

Madde 123 - Milletvekilliği için adaylık başvuru tarihleri, Merkez Karar ve Yönetim Kurulu'nca kararlaştırılır ve ilan edilir. Adaylık başvurusu, MKYK başka türlü karar vermiş olmadıkça, doğrudan Genel Merkezdeki ilgili birime veya il başkanlıklarına bizzat yapılır.

(Değişik fıkra: 12.01.2002 günlü KKK. m.24) Adaylık başvuruları tamamlandıktan sonra Merkez Yürütme Kurulu'nca, adaylar hakkında yasal nitelikler ve uygunluk açısından gerekli ön inceleme yapılarak veya oluşturulacak bir komisyona yaptırılarak, adaylık değerlendirilmesine alınacakları gösterir öneri listesi hazırlanır, Merkez

Karar ve Yönetim Kurulu'na sunulur. Merkez Karar ve Yönetim Kurulu, lüzum gördüğü incelemeyi yaparak ön seçim, teşkilat yoklaması ve merkez yoklamasına katılabilecek aday adayları listelerini seçim çevresi esasına göre belirler.

Aday Tespit ve Sıralama Usulleri

Madde 124 - Genel, kısmi veya ara milletvekili seçiminde, Tüzüğün 123. maddesinin son bendinde yazılı olduğu şekilde ön inceleme sonucu belirlenen aday adayları arasından Parti adayları ve bu adayların liste sıralamaları;

- a) Ön Seçim,**
- b) Teşkilat Yoklaması,**
- c) Merkez Yoklaması,**

usullerinden birinin, birkaçının veya tamamının; aynı seçimde seçim çevresi ölçeğine göre aynı anda ve bir arada veya birinin ülke ölçeğinde tam olarak uygulanması suretiyle yapılır.

(Değişik fıkra: 05.05.2002 günlü KKK. m.10) Hangi seçim çevresinde hangi usul veya usullerle ve usulün hangi ölçekte uygulanacağına Merkez Karar ve Yönetim Kurulu'nca karar verilir. Ancak milletvekili seçiminde, seçim çevrelerinin en az % 50'sinde ön seçim veya teşkilat yoklaması usullerinden birinin uygulanması ile aday belirlemesine özen gösterilir.

124.1 - Ön Seçim Usulü İle Aday ve Liste Sıralaması Yapmak

Ön seçim, her seçim çevresinde Siyasi Partiler Kanunu'nda yazılı usul ve esaslara göre, o seçim çevresinde Partiye kayıtlı bütün üyelerin ön seçim seçmeni olarak; yargı gözetim ve denetimi altında gizli oy, açık tasnif esasına göre yapacakları seçimle Parti adaylarını ve liste sıralamalarını belirlemeleridir.

124.2 - Teşkilat Yoklaması Usulü İle Aday ve Liste Sıralaması Yapmak

Teşkilat yoklaması, teşkilat yoklaması seçmeni olarak nitelenen Partililer tarafından, Siyasi Partiler Kanununda yazılı usul ve esaslara göre yargı gözetim ve denetimi altında gizli oy, açık tasnif esasına göre, aday ve liste sıralamasının yapılmasıdır.

(Değişik: 12.01.2002 günlü KKK. m.25) Teşkilat yoklaması seçmenleri; yoklamanın yapılacağı seçim çevresinde oturmakta olan ve Parti üyeliği devam eden:

- a)** Parti kurucuları,
- b)** Eski bakan ve milletvekilleri,
- c)** Belediye, il ve ilçe eski başkanları,
- d)** Yan kuruluş eski il ve ilçe başkanları ile
- e)** İlin Partili bakan ve milletvekilleri,
- f)** İlin Parti teşkilat kademeleri yönetim kurulları başkanları ile yönetim kurullarının asıl üyeleri,
- g)** İl disiplin kurulu başkanı ile asıl üyeleri,
- h)** Partili belediye başkanları ve belediye meclisi üyeleri,
- ı)** Partili il genel meclisi üyeleri,
- i)** Parti yan kuruluşlarının il ve ilçe yönetim kurulları başkanları ile yönetim kurullarının asıl üyeleri,
- j)** Parti üyeliği devam eden köy ve mahalle muhtarları,
- k)** İlçe ve il kongresi asıl delegeleri,
- l)** İlin büyük kongre asıl delegeleri,

m) Partinin teşkilat yoklaması tarihinden en az bir yıl önce belirlenmiş ve görevi devam etmekte olan mahalle ve köy temsilcileri ile,

n) Ayrıca Seçim İşleri Yönetmeliğinde teşkilat yoklama seçmeni olarak belirtilenler.

İl içinde birden fazla seçim çevresi olması halinde, yukarıda yazılı teşkilat yoklama seçmeni, üye olarak kayıtlı olduğu ilçenin yer aldığı seçim çevresinde ve sadece bir oy kullanabilir. Partili bakan ve milletvekilleri ise, tek olan oylarını il içinde dilediği seçim çevresinde kullanabilir.

124.3 - Merkez Yoklaması Usulü İle Aday ve Liste Sıralaması Yapmak

Merkez yoklaması usulü, Tüzüğün 123. maddesine göre aday adaylıkları kabul edilenlerin, seçim çevrelerine göre aday ve liste sıralamalarının, doğrudan Merkez Karar ve Yönetim Kurulu tarafından yapılmasıdır.

Aday Listelerinde Boşalmanın Doldurulması

Madde 125 - İstifa, ölüm ve kısmi iptal gibi nedenlerle aday listelerinde boşalma olması halinde, sıralama ön seçim veya teşkilat yoklaması usullerinden biri ile yapılmış ise, boşluk liste sonuna kaydırılarak en çok oy almış liste dışı adayın listeye dahil edilmesiyle doldurulur. Ön seçim veya teşkilat yoklaması, tümünden veya seçim çevresi ölçeğinde en az 1/3 oranında iptal edilmiş ise, boşalan adaylıkları tamamlamaya Merkez Karar ve Yönetim Kurulu yetkilidir.

Merkez yoklaması usulü ile yapılan listelerde meydana gelebilecek boşalmalarda liste kaydırması yapılmaz. Boşalan sıra, Merkez Karar ve Yönetim Kurulu'nun belirlediği ismin bildirilmesiyle doldurulur.

Milletvekili Seçiminde Kontenjan Adaylığı (SPK, m.36/son)

Madde 126 - (Değişik fıkra: 05.05.2002 günlü KKK. m.11)

Aday tespit ve sıralama işleminin, ön seçim veya teşkilat yoklaması usullerinden biri ile yapılmasına karar verilmiş olması hallerinde, TBMM toplam üye sayısının %5'ini aşmamak üzere ilini, seçim çevresini ve liste sırasını ön seçim veya teşkilat yoklamasından önce Yüksek Seçim Kurulu'na bildirmek koşuluyla merkez adayı göstermeye Genel Başkan yetkilidir.

Ön seçim veya teşkilat yoklamasının kısmi uygulanması halinde Genel Başkan'ın göstereceği kontenjan aday sayısı, ön seçim veya teşkilat yoklaması yapılan seçim çevrelerinden seçilecek milletvekili sayısı toplamının %5'ini aşamaz.

Bir seçim çevresinde birden fazla ve iki milletvekili seçilecek seçim çevrelerinde Genel Başkan kontenjanı kullanılamaz.

(Değişik fıkra: 12.01.2002 günlü KKK. m.26) Seçimin yapılacağı tarihte milletvekili olanlar ile belediye başkanı olanlar kontenjan adayları olarak gösterilemezler.

Kontenjan adayı gösterilecek olanlar, ön seçim veya teşkilat yoklamasına katılmazlar.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YEREL SEÇİMLERDE ADAYLIK İŞLEMLERİ (SPK, m.52)

Yerel Seçimlerde Adaylık ve Ön İnceleme

Madde 127 - Adaylık başvuruları, seçim takvimine göre Merkez Karar ve Yönetim Kurulu'nca belirlenecek tarihler arasında büyükşehir ve il belediye başkan adaylığı için Genel Başkanlığa, ilçe ve belde belediye başkan adaylığı için ilgili il yönetim kurulu başkan-

lığına, belediye ve il genel meclisi adaylığı için ilgili ilçe yönetim kurulu başkanlığına bizzat yazılı olarak yapılır.

Büyükşehir ve il belediye başkan aday adaylarıyla ilgili ön seçim veya teşkilat yoklamasına katılacakları belirleme işlemi olan ön inceleme yapma ve karar alma yetkisi, Merkez Karar ve Yönetim Kurulu'na aittir.

İlçe ve belde belediye başkan aday adaylarıyla ilgili ön inceleme işlemi, ilgili il yönetim kurulunca yapılır. İl yönetimince yapılacak ön inceleme işlemi, Merkez Karar ve Yönetim Kurulu onayı ile, ilçe yönetiminin yapacağı ön inceleme işlemi ise il yönetim kurulu onayı ile kesinleşir. Bu şekilde onay yetkisi olan kurullar, gerek gördükleri değişiklikleri yapabilirler.

Yerel Seçim Aday Tespit ve Sıralama Usulü

Madde 128 - Ön inceleme sonucu oluşacak aday adayları arasından, belediye başkan adayları ile belediye ve il genel meclisleri adayları ve sıralamaları, Tüzüğün 124. maddesinde yazılı usullerden birinin, birkaçının veya tamamının, aynı seçimde seçim çevresi ölçüğüne göre aynı anda ve bir arada, yahut ayrı ayrı kısmi veya tam olarak uygulanması suretiyle hangi yöntemle yapılacağı, Merkez Karar ve Yönetim Kurulu'nca kararlaştırılır.

Yerel Seçimlerde Ön Seçim, Teşkilat ve Merkez Yoklaması

Madde 129 - Yerel yönetim ön seçiminde ön seçim çevresi, belde belediye başkanı ve belde belediye meclisi üyeleri için belde belediyesi sınırları; ilçe belediye başkanı ve ilçe belediye meclisi üyeleri için ilçe belediyesi sınırları; il genel meclisi üyeleri için ilçenin mülki idare sınırları; büyükşehir ve il belediye başkanları için ilin belediye sınırlarıdır.

Ön seçimlerde, büyükşehir ve il belediye başkan adaylığı için, Partinin il belediyesi sınırları içindeki teşkilat kademelerinde kayıtlı bütün üyeleri; ilçe belediye başkanı ile ilçe belediye meclisi adaylıkları için ilçenin belediye sınırları içinde kayıtlı bütün üyeleri; il genel meclisi adaylıkları için ilçenin mülki sınırları içinde Partiye kayıtlı bütün üyeleri, belde belediye başkanı ve belde belediye meclisi adaylıkları için belde belediyesi sınırları içinde kayıtlı bütün üyeler, ön seçim seçmeni olarak Mahalli İdareler Seçimi Kanunu ile Siyasi Partiler Kanunu'nda, Parti Tüzüğü'nde ve ilgili mevzuatta yazılı ön seçime ilişkin usul ve esaslara göre kullanacakları oylarla belediye başkan adayı ile belediye ve il genel meclisi asıl ve yedek adaylarını sıralama yaparak belirlerler.

Teşkilat yoklaması; Tüzüğün 124.2 bendinde yazılı teşkilat yoklaması seçmenleri, büyükşehir ve il belediye başkan adaylığı teşkilat yoklama seçmenidirler. İlçe belediye başkan adayları ile belediye ve il genel meclisleri adaylarının teşkilat yoklaması usulü ile belirlenmesinde ise, Tüzüğün 124.2 maddesinde yazılı olanlardan ilçede kayıtlı olanlar ile ilçe kademesi ve ilçe yan kuruluş üyeleri, teşkilat yoklama seçmeni olarak oy kullanırlar.

Belde belediye başkanı ile belde belediye meclisi adaylarının teşkilat yoklaması yöntemi ile belirlenmelerinde; Tüzüğün 124.2 maddesinde yazılı olanlardan; beldede kayıtlı olanlar ile belde teşkilat kademesi ve belde yan kuruluş üyeleri, teşkilat yoklama seçmeni olarak oy kullanırlar.

Ön seçim veya teşkilat yoklamasında eşit oy alanların liste sırası, çekilecek kura ile belirlenir.

Merkez yoklaması, adayların Merkez Karar ve Yönetim Kurulu'na doğrudan veya bu kurulun yetki devri halinde belediye başkan adaylarının il yönetim kurullarınca, belediye ve il genel meclisi adaylarının ise ilçe yönetim kurullarınca tespit ve sıralamalarının yapılmasıdır.

Belediye meclisi kontenjan adayları, Merkez Karar ve Yönetim Kurulu'na veya bu kurulca yetki verilmiş olması halinde il veya ilçe yönetim kurullarınca belirlenir.

Aday listelerinde meydana gelecek boşalmalar, Tüzüğün 125. maddesine göre, adaylar merkez yoklaması ile belirlenmiş ise, yoklamayı yapan organın bildireceği isimle doldurulur.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ORTAK HÜKÜMLER

Alt Kademe Teşkilat Yöneticisinin Aday Adaylığı (SPK, m.40/4)

Madde 130 - Adayların ön seçim veya teşkilat yoklaması usullerinden birisi ile belirlendiği hallerde; görev yaptıkları yerden aday adayı olan alt kademe teşkilat başkan ve yönetim kurulu üyelerinin, seçim takviminde belirtilen süre içinde görevlerinden istifaları zorunludur.

Partide Kayıtlı Olmayanların Adaylık Başvurusu

Madde 131 - Milletvekili ve yerel seçimlere aday adaylığı için Parti üyesi olma şartı aranmaz. Parti üyesi olmadan aday gösterilip seçilenler, Parti üyeliliğine alınmış sayılırlar. Milletvekili seçilenlerin üyelik kayıtları Tüzüğün 11. maddesi gereği Genel Merkezce ikmal ettirilir. Diğerleri ise, üyelik kaydı için gereken evrakları, seçim sonuçlarının ilanından sonra on gün içinde ilgili ilçeye verirler ve kayıt işlemlerini ikmal ettirirler.

Parti Adayı Olarak Seçilmiş Olanların Yeniden Adaylığı

Madde 132 - (Değişik fıkra: 30.09.2012 günlü BKK. m.10) AK PARTİ listelerinden aday gösterilip seçilmiş olan belediye başkanları ve milletvekilleri, kesintisiz en fazla üç dönem aynı görevi yürütebilir. Ancak, ara veren kimseler tekrar aynı görevlere aday gösterilebilir.

(Değişik fıkra 03.10.2003 günlü KKK. m.8) Yapılacak seçimde, doğacak duruma bağlı olarak merkez yoklaması usulü ile aday belirlenmesinin zorunlu olması hali hariç olmak üzere, kontenjan adayı olarak seçilmiş olan kimse, aynı usulle tekrar aday gösterilemez.

Seçim İşleri Yönetmeliği

Madde 133 - Tüzük'te, seçim işleri ve adaylıklarla ilgili olarak yönetmelikle düzenleme yapılacağı belirtilen konular dahil, kanun ve Parti Tüzüğüne aykırı olmamak şartıyla, genel veya kısmi yerel ve milletvekili seçimlerinde adayların başvuru usul ve esasları, ön seçim ve teşkilat yoklamalarıyla ilgili üye kayıt defterleri, teşkilat yoklama seçmen listelerinin hazırlanması ve seçim kurullarına verilmesi, sandık kurulu üyeliği, adayların tanıtım çerçevesi, müşahitlik, oy pusulalarının hazırlanması, seçim sonuçlarına itiraz gibi konularda ve ayrıca Tüzük'te yazılı olanlar dışında teşkilat yoklaması seçmeni olabilecekleri belirlemek, gerek adaylıklar ve gerekse seçimlerle ilgili olup, açık olmayan veya Tüzük'te gösterilmeyen diğer konularda nasıl hareket edileceği, Merkez Karar ve Yönetim Kurulunca çıkarılacak Seçim İşleri Yönetmeliği ile düzenlenir.

Merkez Karar ve Yönetim Kurulu, seçimlere ilişkin adaylık başvuru ve şartlarını, her seçime özgü olacak şekilde ilke kararlarıyla belirlemeye de mezun ve yetkilidir.

YEDİNCİ KISIM
MALİ HÜKÜMLER
BİRİNCİ BÖLÜM
PARTİNİN GELİRLERİ

Partinin Gelirleri (SPK, m.61)

Madde 134 - Partinin gelirleri ve gelir kaynakları şunlardır;

134.1 - Giriş ve Üyelik Aidatı (SPK, m.62)

(Değişik fıkra: 03.10.2009 günlü BKK. m.19) Parti üyelerinden alınacak giriş aidatının miktarı ile üyelik aidatının alt ve üst sınırları aşağıdaki şekildedir:

a) Giriş aidatı: En az 1 TL, en fazla 5.000 TL.

b) Üyelik aidatı: En az 1 TL, en fazla 1.000 TL.

Giriş ve üyelik aidatının taban ve tavan miktarlarıyla ilgili olarak kanuni sınırlar içinde olmak kaydıyla, her yıl tüketici fiyat artış oranı kadar artırılarak uygulama yapmaya MKYK yetkilidir.

Üye adayı giriş beyannamesini imzalarken, yukarıdaki limitler arasında ne kadar aidat ödemeyi taahhüt ettiğini belirtir.

Üye hakkında, aidat borcu nedeniyle geçici ve kesin ihraç disiplini cezaları verilemez. Aidat borcu olması, aksi Merkez Karar ve Yönetim Kurulu'nca kararlaştırılmış olmadıkça, Parti içi kademe seçimleri ile aday yoklamalarına katılmaya engel değildir. Bu konuda yapılacak kayıtlamanın geçerli olması için borçlu üyeye 10 günlük süre içeren yazılı uyarı yapılmış olması gerekir.

134.2 - Milletvekilliği Aidatı (SPK, m.63)

Partili milletvekillerinin ödeyeceği aidattır. Bu aidatın miktarı ile ne kadarının grup giderlerine, ne kadarının Parti Genel Merkezine

ayrılacağına TBMM Parti Grubu'nca karar verilir. Ancak bu aidatın yıllık miktarı, milletvekili ödeneğinin net bir aylık tutarını aşamaz.

Parti grubunun olmaması halinde aidat miktarı, Merkez Karar ve Yönetim Kurulu'nca kararlaştırılır. Ancak bunun yıllık miktarı, milletvekillerine ödenen aylık net ödenek tutarının yarısını aşamaz.

134.3 - Tanıtıcı Unsur ve Yayınların Satışından Sağlanacak Gelirler (SPK, m.65)

Satış fiyatları yasa gereği Merkez Karar ve Yönetim Kurulu'nca belirlenecek olan Parti bayrağı, rozeti, flaması ve benzeri rumuz ve unsurların satışları ile Parti yayınları, üye kimlik kartları, Parti defter, makbuz ve kağıtlarının sağlanması karşılığında elde edilecek gelirlerdir.

134.4 - Etkinliklerden Sağlanacak Gelirler

Genel Merkezin oluru ile Parti kademe organları tarafından düzenlenecek sosyal etkinliklerden elde olunacak gelirlerdir. Bu etkinliklerden nasıl gelir temin edileceği vb. mali hususlar, faaliyetin yerel ve ulusal özelliğine göre, etkinliği düzenleyen kademe yönetim kurulunca kararlaştırılır.

134.5 - Aday Adaylarından Alınacak Özel Aidat (SPK, m.64)

Milletvekili, belediye başkanlığı, belediye meclisi üyeliği ve il genel meclisi üyeliği aday adaylarından alınacak özel aidattır. Bu aidatın miktarı, yasadaki sınırlar içinde Merkez Karar ve Yönetim Kurulu'nca karara bağlanır.

134.6 - Mal Varlığından Elde Edilecek Gelirler

Merkez Karar ve Yönetim Kurulu, amaç ve çalışmalar için gerekli olan taşınmazları satın almaya, maliki olduğu taşınır ve taşınmaz mal varlığını satmaya, kiralamaya, her çeşit takyit yaptırmaya mezun ve yetkilidir. Bu faaliyetlerden elde edilecek gelirler, Parti gelirleridir.

134.7 - Başışlar (SPK, m.66)

2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 66. maddesi hükümlerine uygun olarak yapılacak başışların kabulü ile elde edilecek gelirlerdir.

134.8 - Hazine Yardımları

Şartları taşıması halinde hazinece Partiye yapılacak yardımlardır. Hazine yardımının en az %30'u, il ve ilçe kademe teşkilatlarına gönderilir.

Madde 135 - Gelirlerin Sağlanması Usulü (SPK, m.69)

Partinin bütün gelirleri, Parti tüzel kişiliğı adına yapılır ve kabul edilir.

Partinin Genel Merkezi ile bütün teşkilat kademe organlarının kabul ve tahsil edilecek gelirler, Merkez Karar ve Yönetim Kurulunca bastırılan, seri ve sıra numaraları belli olan makbuz karşılığı sağlanır. Bastırılan bütün tahsilat makbuzları ile alt kademe organlarına gönderilecek tahsilat makbuzlarının seri ve sıra numaraları, genel muhasiplikçe bir deftere yazılarak takip edilir.

Teşkilat kademeleri, aldıkları ve kullandıkları makbuzlar nedeniyle Merkez Karar ve Yönetim Kurulu'na karşı mali sorumluluk taşırlar.

Sağlanan gelirin türü ve miktarıyla, gelirin sağlandığı kimsenin adı, soyadı ve adresi, makbuzu düzenleyeninin sıfatı, adı, soyadı ve imzası, makbuz ile dip koçan veya kopyasında yer alır.

Makbuzların asıl kısımlarıyla kopyalarında ve dip koçanlarında aynı seri ve sıra numarası bulunur. Makbuz dip koçan veya kopyalarını saklama süresi, Anayasa Mahkemesi'nin ilk inceleme kararının Partiye bildirim tarihinden itibaren beş yıldır.

İKİNCİ BÖLÜM

PARTİ GİDERLERİ

Harcamaların Yapılmasında Gözetilecek Usul (SPK, m.70)

Madde 136 - Partinin amaçlarına aykırı harcama yapılamaz.

Partinin bütün giderleri Parti tüzel kişiliği adına yapılır.

Siyasi Partiler Kanunu'nun 70. maddesinde yazılı miktarı aşan bütün harcamaların makbuz veya fatura gibi bir belge ile tevsiki gereklidir. Harcamalar, gideri yapan kademeye göre yetkili organın kararıyla yapılır. Acil hallerin gerekli kıldığı harcamanın Parti muhasebesine girilmesi için, yetkili organ kararı ile olura bağlanması gerekir. Ancak yetkili organca onaylanmış ve teşkilat kademe bütçesinde bulunması şartıyla mevzuatta belirtilen miktarı geçmeyen harcamalar ile genel tarifeyle bağlı giderler için ayrıca karar alınmasına gerek yoktur.

Parti kademe teşkilatları, bağlı bulundukları üst kademeye, gelir ve giderleri hakkında altı ayı geçmeyen sürelerde hesap bildirimini yapmak zorundadırlar.

Muhafaza ve Harcamalardan Doğan Mali Sorumluluk (SPK, m.71)

Madde 137 - Elde edilen gelirlerin, demirbaş eşya ve malzemelerin muhafazası ile yapılacak harcamalar, sözleşmeler ve girilecek yükümlülükler; Genel Merkezde Parti tüzel kişiliği adına, illerde il yönetim kurulu, ilçelerde ilçe yönetim kurulu, beldelerde belde yönetim kurulu adına bu Tüzük'te yetkili kılınmış veya adına iş yapılan organca işin niteliğine göre yetkilendirilmiş kişi yahut kurulca sağlanır ve yapılır.

Parti alt kademe yönetim organları, üst kademe ve Genel Merkezle karşı muhafaza ve harcamadan ötürü şahsen ve müteselsilen sorumludurlar.

Parti tüzel kişiliği adına sözleşme yapılmasına ve yükümlülük altına girilmesine ilişkin usul ve esaslar, Merkez Karar ve Yönetim Kurulu'nca tespit edilir. Bu esaslara aykırı olarak veya Merkez Karar ve Yönetim Kurulu'nun yazılı oluru ile yetkili kılmadığı yahut sonradan bir kararla onaylamadığı alt kademe organlarının yaptıkları sözleşmeler ve giriştikleri yükümlülüklerden dolayı Parti tüzel kişiliği hiç bir surette sorumlu tutulamaz; Merkez Karar ve Yönetim Kurulu veya Genel Başkan yahut Parti tüzel kişiliği aleyhine sorumluluk yollarına başvurulamaz.

Yetkilendirilmeksizin veya oluru sağlanmamış işlem ve eylemlerden doğan sorumluluk, sözleşme veya yükümlülük getiren işlem altında imzası olan kişi veya kişilere aittir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BÜTÇE VE KESİNHEAP (SPK, m.73)

Bütçe ve Kesinhesabın Hazırlanması ve Onaylanması

Madde 138 - Partinin hesapları bilanço esasına göre düzenlenir.

138.1 - Bütçenin Hazırlanması ve Onaylanması

Her il kademe yönetimi, bağlı ilçeleri de kapsayacak şekilde gelir tahminleri ile gider miktarlarını gösteren bir yıllık bütçe hazırlar ve ilgili takvim yılından önceki ekim ayı sonuna kadar Genel Merkeze gönderir. İllerden gelen bütçeler ile aynı süre içinde hazırlanacak Genel Merkez bütçesi, en geç ilgili takvim yılından önceki aralık ayı sonuna kadar Merkez Karar ve Yönetim Kurulu tarafından incelenir ve karara bağlanır. Yapılan bu işlemin bütünü, Partinin yıllık tahmini bütçesini oluşturur.

138.2 - Kesinhesabın Hazırlanması ve Onaylanması

Her il kademe yönetimi, bağlı ilçeleri de kapsayacak şekilde bütçe yılını izleyen nisan ayı sonuna kadar, bir önceki yıla ait bütçe uygulama sonuçlarını gösteren kesinhesabını hazırlar ve Genel Merkeze gönderir. Genel Merkez de aynı sürede kesinhesabını hazırlar ve illerden gelenlerle birlikte, incelenip birleştirilerek karara bağlanmak üzere, Merkez Karar ve Yönetim Kurulu'na sunar. Bu işlemlerin tamamı, Partinin kesinhesabını oluşturur.

138.3 - Kesinhesabın Bildirimi

Parti Genel Merkezi, Merkez Karar ve Yönetim Kurulu tarafından incelenerek birleştirilen ve karara bağlanan Partinin kesinhesabı ile her ile ait kesinhesap evrak örneğinin onaylı birer suretini, haziran ayı sonuna kadar Anayasa Mahkemesi'ne verir ve bir örneğini ise bilgi amacıyla Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'na gönderir.

SEKİZİNCİ KISIM TEFTİŞ VE DENETİM

Teftiş ve Denetimin Amacı

Madde 139 - Her derecedeki Parti alt kademeleri ile yan ve yardımcı kuruluş organ ve üyelerinin, Parti adına yaptıkları tüm eylem ve işlemlerinin kanun, Parti Tüzüğü ve yönetmelikleri ile kademe kongreleri ve Merkez Karar ve Yönetim Kurulu kararlarına uygunluğunun tespiti ile teşkilatı daha aktif hale getirmek, alınması gereken tedbirleri ve yapılması gereken çalışmaları yerinde belirlemek amacıyla yapılacak faaliyetlerin bütünü, teftiş ve denetimin konusu ve amacıdır.

Denetim Yetkisi ve Görevi

Madde 140 - Her kademenin birinci ve en yetkili teftiş ve denetim mercii, ilgili kademenin kongre genel kuruludur. Merkez Karar ve

Yönetim Kurulu, yan kuruluşlarıyla birlikte Partinin bütün teşkilatını doğrudan veya görevlendireceği elemanlar aracılığıyla; kademe organları da kendilerine bağlı alt kademe organları ile kademesindeki Parti yan kuruluşlarını, yan kuruluş merkez teşkilatları ise, kendisine bağlı bütün alt kademe kuruluşlarını, Parti Tüzüğü ile Partinin amaç ve ilkelerine uygunluk açısından teftiş ve denetimle yetkili ve görevlidirler.

Teftiş ve denetimle görevlendirilecek olanlar ile teftiş ve denetimin usul ve esasları, MKYK'ca belirlenir.

DOKUZUNCU KISIM

DANIŞMA MECLİSLERİ VE YARDIMCI ÜNİTELER

BİRİNCİ BÖLÜM

PARTİ DANIŞMA MECLİSİ, DANIŞMANLAR VE YARDIMCI ÜNİTELER

Parti Danışma Meclisi

Madde 141 - Merkez Karar ve Yönetim Kurulu, gerek gördüğü zamanda ve yılda en az bir defa olmak üzere Parti faaliyetlerine ve önemli siyasal, ekonomik ve sosyal gelişmelere karşı teşkilatın ve halkın bakışını belirlemek ve ona göre politikalar oluşturmak amacıyla Partililerden oluşan Parti Danışma Meclisi'ni toplar.

Danışma niteliğinde işlev gören bu meclis, hazır olanların iştiraki ile toplanır. Bu meclisin toplantılarında icrai nitelikte kararlar alınmaz.

Yapılan müzakerelerde öne sürülen ve kabul gören görüşler ve varılan sonuçlar, gerek görülmesi halinde bir bildiri ile kamuoyuna duyurulur. Uygulama için gerekli kararları alma yetkisi, Merkez Karar ve Yönetim Kurulu'na aittir.

Parti Danışma Meclisi Üyeleri

Madde 142 - Parti Danışma Meclisi, aşağıda yazılı kişilerden oluşur:

142.1 - Genel Başkan, üyeliği devam eden Parti kurucuları ile Merkez Karar ve Yönetim Kurulu'nun asıl üyeleri.

142.2 - Partinin TBMM grup üyeleri.

142.3 - İl başkanları.

142.4 - (Değişik: 05.05.2002 günlü KKK. m.12) Yan kuruluşların merkez başkanları ile merkez yürütme kurulu üyeleri.

142.5 - Yan kuruluşların il başkanları.

142.6 - Partili il belediye başkanları.

142.7 - İl belediye ve il genel meclisleri grup başkan vekilleri.

142.8 - Merkez Yürütme Kurulu'nca davet edilmelerinde yarar görülen kişiler.

İl ve İlçe Danışma Meclisleri

Madde 143 - İl ve ilçe danışma meclisleri, Partinin il ve ilçe düzeyindeki çalışmalarını gözden geçirmek, kademeler arasındaki çalışma ve iş birliğini sağlamak, örnek çalışmaları duyurmak, sorunları tahlil etmek, yerel ve genel hizmetleri gözden geçirmek gibi Parti ve siyasi her tür çalışma amaçlı olarak, yılda en az bir defa olmak üzere ilgili yönetim kurulunca düzenlenen toplantılardır.

Bu toplantılar danışma mahiyetinde olup çoğunluk aranmadan yapılır. İl ve ilçe danışma meclislerinin toplantı takvimleri ile gündemleri, karar organlarınca belirlenir.

İlçe meclisleri, il meclisi toplantısından önce yapılır. Toplantılar sonunda toplantıda dile getirilen konuları özetleyen bir rapor hazırlanır ve üst kademeye sunulur.

143.1 - İl Danışma Meclisi Üyeleri

İl danışma meclisi aşağıda yazılı üyelerden oluşur:

- a)** İlde oturan ve Parti üyeliği devam eden kurucu üyeler.
- b)** O ilin Partili TBMM üyeleri ile il çevresinde oturan Partili eski milletvekilleri.
- c)** İl başkanı ile il yönetim kurulu üyeleri.
- d)** İl disiplin kurulunun başkan ve üyeleri.
- e)** İlçe başkanları ile ilçelerin yürütme kurulu üyeleri.
- f)** Yan kuruluşların il başkanları ile yürütme kurulu üyeleri ve ilçe başkanları.
- g)** Partili il, ilçe ve belde belediye başkanları.
- h)** İl genel meclisi üyeleri.
- i)** İl belediye meclisi üyeleri.
- j)** İl çevresinde oturan Partili il eski başkanları ile il eski belediye başkanları.
- k)** İl yönetim kurulunca davet edilmeleri uygun görülenler.

143.2 - İlçe Danışma Meclisi Üyeleri

İlçe danışma meclisi aşağıda yazılı üyelerden oluşur:

- a)** Yukarıda (a) ve (b) şıklarında yazılı olanlar.
- b)** İl yönetiminin kendi üyeleri arasından belirlemiş olduğu kişiler.
- c)** İlçe yönetim kurulu başkan ve üyeleri.

- d) İlçede kurulu yan kuruluşların başkanları ve üyeleri.
- e) İlçe belediye başkanı ile belediye ve il genel meclisi üyeleri.
- f) Mahalle ve köy temsilcileri.
- g) İlçeye bağlı belde başkanları ile belde yürütme kurulu üyeleri.
- h) Partili belde belediye başkanları.
- i) İlçede oturan Partili eski ilçe ve eski belediye başkanları.
- j) İlçe yönetim kurulunca davet edilmeleri uygun görülenler.

Yan Kuruluşlar Danışma Meclisleri

Madde 144 - Partinin kadın ve gençlik kolları, birlikte veya ayrı olarak Parti, Merkez Karar ve Yönetim Kurulu'nun olurlarına göre yan kuruluş Merkez Karar ve Yönetim Kurulu kararıyla "Yan Kuruluşlar Danışma Meclisi" ismi altında geniş danışma toplantıları yapabilirler.

Yan kuruluşlar il ve ilçe düzeyinde, Parti teşkilat kademe yönetiminin bilgisi dahilinde danışma toplantıları yapabilirler.

Yan kuruluşların danışma toplantılarının zamanı, gündemi ve katılacak olanlar, Tüzüğün 142 ve 143. maddelerinde belirtilen eş düzey Parti danışma meclislerine ilişkin düzenleme gözetilerek, toplantıyı yapacak olan yan kuruluş kademe yönetim kurulunca belirlenir.

Genel Başkan Danışmanları

Madde 145 - Genel Başkan, ihtiyaç duyduğu her konuda çalışmalar yaptırmak amacıyla, Partili veya Partili olmayan yeteri kadar uzman kişileri, danışman olarak atayabilir.

Bu şekilde istihdam olunan danışmanlar, Genel Başkan'ın belirleyeceği gündeme göre çalışmalar yapar, yetkili organlarca alınacak

kararların alt yapısını oluştururlar. Danışmanlar, Genel Başkan'ın davetine göre Merkez Karar ve Yönetim Kurulu ile Merkez Yürütme Kurulu toplantılarına, oy hakkı olmaksızın, katılabilirler. Danışmanların cret ve sosyal hakları, Merkez Yürütme Kurulu'nca kararlaştırılır ve Parti bütçesinden ödenir.

İKİNCİ BÖLÜM

YARDIMCI ÜNİTELER

Araştırma Kurulları, Komisyonlar ve alışma Mekanları

Madde 146 - Partinin kademe yönetim kurulları, Tüzüğün 88. maddesinde belirtilen nitelik, amaç ve kapsamda, yahut kongrelerde alınmış kararlar doğrultusunda belli konular için sürekli veya geçici araştırma, inceleme, danışma kurul ve komisyonları oluşturabilirler.

Parti kademe teşkilatları, teşkilat kademe merkezine bağlı olarak araştırma merkezi, lokal ve irtibat büroları gibi hizmet sunacak mekanlar temin edip çalışma yapabilirler.

Parti teşkilatları ile Parti yan kuruluş teşkilatları kongre, düğün ve toplantı salonları gibi Parti dışındaki mekanlarda da gerek grdkleri toplantı ve çalışmalar yapabilirler.

Bürolar ve Merkezler

Madde 147 - Parti Genel Merkezinde yapılacak düzenleme ve faaliyetler gibi her konu ve alanda profesyonelce çalışacak hukuk bürosu, basın bürosu, seçim bürosu gibi hizmet ve faaliyetin gerekli kıldėđı bürolar veya merkezler oluşturulur.

Ayrıca Genel Sekretere bağılı Bilgi İşlem Merkezi ile toplumsal hayatın bütün alanlarında çalışmalar yapmak üzere Genel Başkan'a bağılı Araştırma Geliştirme Merkezi (ARGE) oluşturulur.

Bu büro ve merkezler için gerekli kadrolar, Merkez Yürütme Kurulu'nca belirlenir.

Benzeri büro ve merkezler, duyulan ihtiyaca göre il ve ilçe yönetim kurulu kararıyla alt kademelerde de oluşturulabilir.

ONUNCU KISIM

HÜKÜMET FAALİYETLERİ

Madde 148 - (Mülga: 18.08.2018 günlü BKK. m.5)

Madde 149 - (Değişik: 21.05.2017 günlü BKK. m.9) (Mülga: 18.08.2018 günlü BKK. m.5)

Madde 150 - (Mülga: 18.08.2018 günlü BKK. m.5)

ON BİRİNCİ KISIM

PARTİ DEFTERLERİ

Parti Defterleri (SPK, m.60)

Madde 151 - Üye kayıt defteri sadece ilçelerde olmak üzere, Parti teşkilat kademelerinin yönetim organları tarafından aşağıda yazılı defterlerin tutulması zorunludur:

- a)** Üye kayıt defteri.
- b)** Karar defteri.
- c)** Gelen ve giden evrak kayıt defteri.
- d)** Gelir ve gider defteri.
- e)** Demirbaş eşya defteri.

Defterlerin sayfaları ile kaç sayfadan ibaret oldukları, teşkilat kademelerinin bulunduğu yer ilçe seçim kurulu başkanı tarafından mühürlenerek onaylanır.

Yasa gereği tutulması zorunlu defterler dışında kalan ve Parti organ ve kurullarınca tutulmasında yarar görülen defterler ile kadın ve gençlik kollarının Tüzük'te yazılı olanlar dışında tutacakları defterler yönetmelikte gösterilir.

151.1 - Üye Kayıt Defteri

Her ilçe yönetimince, ilçeye bağlı mahalle ve köy sayısı kadar, Genel Merkez tarafından hazırlanan üye kayıt defterleri tutulur. Üyelerin, mahalle ve köy esasına göre kayıt sıra numarası verilerek üye defterlerine yazımları yapılır.

Üye giriş beyannameleri iki nüsha düzenlenir ve üzerine üye defterinde yer alan kayıt sıra numarası yazılır. Üye giriş beyannamesinin asıl nüshası, ilçede bu işe ayrılmış dosyada muhafaza edilir. Kopyası ise aynı şekilde muhafaza edilmek üzere il başkanlığına gönderilir. Mevzuatın müsait olduğu ölçüde üyelik işlemleri için bilgisayar programından yararlanılır.

(Ek fıkra: 24.03.2021 günlü BKK. m.6) 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'na göre tutulacak sicil, dosya, defter ve kayıtlar elektronik ortamda da tutulabilir. Ancak form veya sürekli form şeklinde tutulacak defterler, kullanılmaya başlanmadan önce her bir sayfasına numara verilerek ve onaylatılarak kullanılabilir. Onaylı sayfalar kullanıldıktan sonra defter haline getirilerek muhafaza edilir.

151.2 - Karar Defteri

İlgili organ veya kurul kararlarının, tarih ve sıra numarasına göre yazıldığı defterdir. Kararlar, toplantıya iştirak edenler tarafından

imzalanır. Muhalif olan üye muhalefetini yazarak imza eder. İstek halinde karar örneği kendisine verilir.

Kongre tarafından alınan kararları içeren kongre tutanak özetleri, karar defterine geçirilir. Bu karar ve özetler, kongre divanı tarafından imzalanır.

151.3 - Gelen ve Giden Evrak Kayıt Defteri

Kademeye gelen ve giden evrakların, tarih ve numara sırası ile kayıtlarının yapıldığı defterlerdir. Gelen evrakın asılları ile giden evrakın suretleri, kayıt numara ve tarihleri şerh düşülerek dosyalarda saklanır.

151.4 - Gelir ve Gider Defteri

Parti adına elde edilen gelirin, alınış nedeninin ve yapılan giderlerin nereye harcandığının, evrakı müsbitesi belli olacak şekilde işlendiği defterdir.

151.5 - Demirbaş Eşya Defteri

Parti adına alınan veya Partiye bağışlanan demirbaş eşyalar, taşıt araçları ve taşınmaz malların, ilgili belgeleri de belirtilerek tarih sırasına göre yazıldığı defterdir.

ON İKİNCİ KISIM MÜTEFERRİK HÜKÜMLER

Yetki ve Görev Devri

Madde 152 - Parti organ veya makamları, kanunun devrine olur vermedikleri dışında kalan bütün konulardaki yetki ve görevlerini, belirleyeceği esas ve usuller çerçevesinde geçici veya sürekli olarak alt kademe organ veya makamlarına devredebilir.

Yetkili organ veya makamın, alt bir organ veya makama görev vermiş olması, o görevi yapmak için gerekli olan yetkinin de devri anlamına gelir.

Tüzük'te Yazılı Süreleri Kısaltma Yetkisi

Madde 153 - Tüzük'te yapılacak işlemlerle ilgili ön görülmüş süreleri kısaltmaya, yasaların amir hükümlerine aykırı olmamak kaydıyla MKYK yetkilidir.

Yetki Sınırı, Bağdaşmaz ve Birleşemez Konumlar

Madde 154 - Hiç bir alt kademe başkan veya üyesi yahut kurulu, Parti genel politikalarına aykırı ve Partiyi bağlayıcı nitelikte eylem ve işlemde bulunamaz.

Belde, ilçe ve il yönetim kurulu başkan ve üyeliği, milletvekilliği, belediye başkanlığı, Parti yan kuruluş başkan ve üyeliği, aynı veya farklı belde, ilçe ve ilde mevcut başka bir kurul üye veya başkanlığı ile bağdaşmaz.

(Ek fıkra: 12.01.2002 günlü KKK. m.27) Merkez organlarında görev alanlar il başkanlığı görevi dışında hiç bir alt kademede görev alamazlar.

Parti İçi Referandum

Madde 155 - Önemli politik tercihlerin söz konusu olduğu hallerde alınacak kararların Partili üyelerin tamamıyla geniş kapsamlı veya teşkilatlarda görevli olanlarla sınırlı olmak üzere dar kapsamlı Parti içi referandum yapılabilir. Parti içi referandumunun usul ve esaslarını belirlemek ve referanduma karar vermek, MKYK'ya aittir.

Milletvekillerinin Halkla İrtibat Büroları

Madde 156 - Partili milletvekilleri çalışmalarını ve halkla temaslarını, teşkilat kademesine ait mekanlar ile seçim çevrelerinde, il veya ilçe ölçeğinde açacakları irtibat bürolarında gerçekleştirebilirler.

Organlarda Görev Alanların İlgili Makamlara Bildirilmesi (SPK, m.33)

Madde 157 - Parti kongreleri ve bu kongrelerde yapılan delege seçimleri ile Parti gruplarındaki görevlendirmeler, personel ve Partiyi temsil yetkisi olmayan uzman atama, temsilcilik ve komisyon görevlendirmeleri hariç olmak üzere her kademedeki Parti organları ile bu Tüzük'te yazılı Parti görevine getirilenlerin adları ve soyadlarını, doğum yeri ve tarihlerini, meslek veya sanatlarını gösterir liste ile ikametgahları ve nüfus cüzdan örnekleri, ilgili kademe birim başkanlığınca mahallin en büyük mülki amirliğine seçim veya atanmadan itibaren 15 gün içinde yazı ile bildirilir.

Birinci fıkrada yazılı seçim ve görevlerin, Genel Merkez organlarıyla ilgili olması halinde bildirim aynı şekilde ve aynı süre içinde doğrudan İçişleri Bakanlığı ile Cumhuriyet Başsavcılığı'na yapılır.

Parti Tüzel Kişiliğinin Sona Ermesi (SPK, m.109, 110)

Madde 158 - Parti tüzel kişiliğinin feshine ancak büyük kongre tarafından karar verilebilir. Bu karar gizli oyla alınır. Toplantı yeter sayısı ise, bu Tüzük'te büyük kongre ile alakalı toplantı yeter sayısının salt çoğunluğudur.

Büyük kongrenin fesih kararı aldığı tarihte Parti tüzel kişiliği sona erer.

Genel Başkan fesih kararını, kararın alınmasından hemen sonra TBMM Başkanlığı'na, Anayasa Mahkemesi'ne, İçişleri Bakanlığı'na ve Cumhuriyet Başsavcılığı'na yazı ile bildirir.

Parti tüzel kişiliğinin feshi kararı alınması halinde Parti mal varlığının nasıl tasfiye olunacağı, Siyasi Partiler Kanunu'nun 110. maddesi gereklerine uygun olarak büyük kongrece karara bağlanır.

Tüzük ve Program Değişikliği (SPK, m.14)

Madde 159 - Parti Tüzük ve programının kısmen veya tamamen değiştirilmesine karar verme yetkisi, Kanun ve Tüzük'te belirtilen usullere uygun olarak büyük kongreye aittir.

Parti İç Yönetmelikleri

Madde 160 - Tüzük'te çıkarılması öngörülen bütün iç yönetmelikler ile iş ve faaliyetin gerekli kıldığı her tür yönetmelik, genelge ve benzeri düzenleyici metinleri oluşturmaya, Merkez Karar ve Yönetim Kurulu yetkilidir.

Her hangi bir konuda Tüzük'te öngörülen yönetmeliğin çıkarılmamış olması, o alanda faaliyette bulunmayı engellemez ve geciktirmez.

Parti Merkez Organlarının İlk Oluşumu

Madde 161 - Parti kurucuları, Partinin tüzel kişilik kazanmasını takip eden 10 gün içinde toplanarak belirleyeceği seçim yöntemine göre üyeleri arasından veya kurucular dışındaki kişiler arasından önce Partinin Genel Başkanı'nı, daha sonra belirleyeceği sayıdaki MKYK üyeleri ile Merkez Disiplin Kurulu üyelerini gizli oylama ile seçer, Tüzüğün 157. maddesinde belirtilen makamlara gerekli bildirim yapılır.

Parti kurucularının bu maddeye göre yapacakları toplantılara, Partinin TBMM’de bulunan grup üyeleri de katılır.

Kurucular tarafından oluşturulan ilk MKYK, yapacağı toplantıda toplantı takvimini belirler, MYK üyelerinin seçimini yapar.

Kurucular Kurulu Üyeleri (SPK, m.14/8)

Madde 162 - Kurucular Kurulu, kuruluş bildirisinde yer alan Parti kurucuları ile bunlar tarafından ilk büyük kongreye kadar oluşturulacak olan Merkez Karar ve Yönetim Kurulu ile Merkez Disiplin Kurulu’nun Parti kurucuları dışından olan asıl üyeleri, Parti Genel Başkanı ve Partili milletvekillerinden oluşan kuruldur.

Bu kurul üyeleri, göreve başlama tarihini izleyen bir ay içinde mal bildiriminde bulunurlar. Mal bildiriminde bulunma zorunluluğu, kongre sonucu oluşan Merkez Karar ve Yönetim Kurulu ile Merkez Disiplin Kurulu üyeleri için de geçerlidir. Bildirimin verileceği merci Genel Başkan için Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı, diğerleri için Parti Genel Başkanlığı’dır.

Bildirimlerin konusu, yenilenmesi, gizliliği ve cezai hükümleri hakkında 3628 sayılı yasanın ilgili maddeleri uygulanır.

Kurucular Kurulu’nun Görev ve Yetkileri

Geçici Madde 1 - Kurucular Kurulu ilk olağan büyük kongre yapıncaya kadar, bu Tüzüğe göre Parti büyük kongresinin sahip olduğu bütün hak ve yetkileri kullanır.

Kademe Organlarının İlk Oluşumunda Organların Üye Sayıları

Geçici Madde 2 - Kademelerin ilk kuruluşlarında merkez organları dahil, bütün kademe organları üye sayıları, Siyasi Partiler Kanunu’nda belirtilen asgari üye sayısı esas alınarak oluşturulabilir.

Kurucu kurulların oluşturulmasında yedek üye gösterilmesi zorunlu değildir.

Kurucular Kurulu'nun alışma Usulü

Geçici Madde 3 - Kurucular Kurulu iki ayda bir olağan toplantı yapar. Toplantı yer ve zamanı, ilk toplantılarda belirlenir. Genel Başkan, MKYK veya Kurucular Kurulu'nun en az 1/3'ünün talep etmesi halinde olağanüstü toplanır. Olağanüstü toplantı tarihinin tespiti ve üyelerin daveti, Genel Başkan tarafından sağlanır. Kurul toplantılarına Genel Başkan başkanlık eder. Açık oylamalarda eşitlik halinde Genel Başkan'ın oyu çift sayılır. Sekreterlik görevi, MYK'nın Sekreter üyesi tarafından yapılır.

Kurucu Kademe Organ Üyelerinin Kongre Delegeliği

Geçici Madde 4 - (Değişik: 01.02.2003 günlü KKK. m.9)
Parti teşkilat kademe yönetim kurullarının, kongre sürecinde Parti üyeliği devam eden kurucu üyeleri, kademenin yapılacak ilk olağan kongresinin tabii delegesidirler.

Kuruluşta Üye Yazım Yetkisi

Geçici Madde 5 - Partinin, Siyasi Partiler Kanunu'nun 8. maddesine göre tüzel kişilik kazanmasından sonra alt kademe teşkilatları oluşturuluncaya kadar, üyelik başvuruları MYK tarafından karara bağlanır ve bu işlere özgü klasörde muhafaza edilir. Bu şekilde yapılacak üye kayıt işlemleri, alt kademelerin oluşmasından sonra ekleri ile birlikte ilgili alt kademelere gönderilir. Alt kademeler, belirtilen şekilde yapılmış üye yazım işlemlerini üye kayıt defterlerine aynen kaydetmek zorundadırlar.

Kadın ve Gençlik Kollarının İlk Oluşumu

Geçici Madde 6 - (Ek: 12.01.2002 günlü KKK. m.15) Kadın ve gençlik kolları belde ve ilçe başkan ve yönetim organlarının ilk oluşumları, Parti eş düzey yönetiminin görüşü alınarak kolun bir üst düzey yönetim kurulunun yapacağı atama ile, il yönetimleri ise teşkilattan sorumlu Genel Başkan Yardımcısının olurluna göre kolun Genel Merkez yönetiminin yapacağı atama ile gerçekleştirilir.

Kolların Genel Merkez yönetim kurullarının ilk oluşumları, Partinin teşkilattan sorumlu Genel Başkan Yardımcısının hazırlayacağı listenin, Parti Merkez Yürütme Kurulu tarafından onaylanması ile gerçekleşir.

(Ek fıkra: 05.05.2002 günlü KKK. m.13) Yan Kolların Merkez Teşkilatları henüz oluşmamış ise kolların alt kademe kurucu başkan ve yönetimleri, Partinin teşkilat işlerinden sorumlu Genel Başkan Yardımcısı tarafından yapılacak atama ile gerçekleştirilir.

Geçici Madde 7 - (Ek fıkra: 12.09.2015 günlü BKK. m.4)

25. Yasama döneminde seçilmiş milletvekilleri için bu dönem, 132. maddenin 1. fıkrasının uygulanması bakımından dönem hesabına katılmaz.

Geçici Madde 8 - (Ek fıkra: 12.09.2015 günlü BKK. m.4) Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren ilk büyük kongreye kadar görev yapmak üzere Siyasi Erdem ve Etik Kurulu'nun asıl ve yedek üyeleri, Genel Başkan tarafından belirlenir.

Tüzük'te Hüküm Bulunmayan Konularda Yapılacak Uygulama

Madde 163 - Tüzük'te hüküm bulunmayan hallerde Türk Medeni Kanunu ve Siyasi Partiler Kanunu'nun konuya ilişkin amir hü-

kümleri ile Dernekler Kanunu'nun Siyasi Partiler Kanunu'na aykırı olmayan hükümleri uygulanır.

Yürütme

Madde 164 – Tüzük hükümleri, Merkez Karar ve Yönetim Kurulu'nca yürütülür.

Yürürlük

Madde 165 - (Değişik: 12.01.2002 günlü KKK. m.29) Parti kurucuları tarafından onaylanmış olan 165 esas, 8 geçici maddeden ibaret **AK PARTİ** Tüzüğü, Parti kuruluş bildirgesinin İçişleri Bakanlığı'na verilmesiyle 2820 sayılı yasanın 8. maddesi gereği yürürlüğe girer.

(Ek fıkra: 12.01.2002 günlü KKK. m.29) Parti Tüzüğünde yapılan değişiklikler yetkili organca kabul edilmekle yürürlüğe girer.

Yurtdışı Temsilcilik Açılacak Yerler Listesi

ABD

Washington
Boston
Chicago
Houston
Los Angeles
Miami
New York
New Jersey
San Fransisco

Afganistan

Kabil
Mezar-ı Şerif

Almanya

Berlin
Düsseldorf
Essen
Frankfurt
Hannover
Hamburg
Köln
Mainz
Münih
Stuttgart

Arnavutluk

Tirana

Avusturya

Viyana
Graz
Salzburg

Avustralya

Kanberra
Sidney
Melburn

Azerbaycan

Bakü

Belçika

Brüksel
Anvers
Gent
Liege

Birleşik Arap Emirlikleri

Abu Dhabi

Bosna - Hersek

Saraybosna
Mostar

Bulgaristan

Sofya

Filibe

Cezayir

Cezayir

Çek Cumhuriyeti

Prag

Çin Halk Cumhuriyeti

Pekin

Danimarka

Kopenhag

Endonezya

Cakarta

Fas

Rabat

Finlandiya

Helsinki

Fransa

Paris

Lyon

Marsilya

Strasbourg

Güney Afrika Birliği

Capetown

Gürcistan

Tiflis

Batum

Hollanda

Lahey

Amsterdam

Rotterdam

Irak

Bağdat

İspanya

Madrid

Barselona

İngiltere

Londra

İsveç

Stokholm

İsviçre

Bern

Cenevre

Zürich

İtalya

Roma

Milano

Japonya

Tokyo

Osaka

Kanada

Ottawa

Montreal

Kazakistan

Almatı

Kıbrıs

Gazimağusa

Lefkoşe

Kırgızistan

Bişkek

Kuveyt

Kuveyt

Lübnan

Beyrut

Lüksemburg

Lüksemburg

Macaristan

Budapeşte

Makedonya

Üsküp

Bitola (Manastır)

Malezya

Kuala Lumpur

Mısır

Kahire

İskenderiye

Moldova

Kişinev

Norveç

Oslo

Özbekistan

Taşkent

Pakistan

İslamabad

Karaçi

Polonya

Varşova

Portekiz

Lizbon

Romanya

Bükreş

Köstence

Rusya Federasyonu

Moskova

Kazan

St. Petersburg

Ufa

Slovak Cumhuriyeti

Bratislava

Suriye

Şam

Suudi Arabistan

Riyad

Cidde

Tacikistan

Duşanbe

Tunus

Tunus

Türkmenistan

Aşkabad

Ukrayna

Kiev

Ürdün

Amman

Yunanistan

Atina

Selanik

Gümülcine

[illegible]

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.